

DEEL I
Gentenaars en
Gentgebruikers



Gentenaars en Gentgebruikers

Gentenaars en Gentgebruikers - inleidend	5
Gentenaars	6
1. Demografisch profiel Gent, 31 dec 2011.....	9
2. Steeds meer Gentenaars	10
3. Gent combineert een blijvende gezinsverdunding met een toename van het aantal grotere gezinnen.	13
4. Nieuwe Gentenaars door geboorte en migratie	16
5. Verjonging	19
5.1 0-2 jarigen.....	19
Evolutie aantal 0-2 jarigen.....	19
0-2 jarigen op wijkniveau	21
5.2 3-11 jarigen.....	22
3-5 jarigen op wijkniveau	23
6-11 jarigen op wijkniveau	24
5.3 12-17 jarigen.....	25
Evolutie middelbare school jeugd	25
Middelbare school jeugd op wijkniveau.....	26
5.4 18-24 jarigen.....	27
Evolutie aantal 18-24 jarigen.....	27
18-24 jarigen op wijkniveau	28
6. Vergrijzing in absolute aantallen en verwitting.....	29
6.1 65-plussers.....	29
Evolutie aantal 65-plussers.....	29
65-plussers op wijkniveau	30
6.2 90-plussers.....	31
Evolutie aantal 90-plussers.....	31
90-plussers op wijkniveau	32
7. De link met de arbeidsmarkt: (potentieel) actieve bevolking.....	33
Evolutie actieve bevolking.....	33
Samenstelling potentiële beroepsbevolking.....	34
Potentiële beroepsbevolking op wijkniveau	35

Groene druk en grijze druk.....	35
8. Verkleuring	37
8.1 Afbakening groep ECM ‘Etnisch-Culturele Minderheden’	37
8.2 Profiel en evolutie	38
8.3 Herkomst ECM.....	40
Meest voorkomende origines in Bevolkingsregister	41
9. Besluit.....	43
Gentgebruikers.....	44
1. Pendelaars.....	45
1.1. Pendel becijferd.....	45
1.2. Modal split.....	48
1.3. Openbaar vervoer	49
2. Scholieren en studenten	50
2.1. Scholieren - Aantrekkingskracht secundair onderwijs	50
2.2. Studenten hoger onderwijs.....	50
Aantal	50
Gent huisvest 5 hogeronderwijsinstellingen.....	52
3. Bevolking die niet tot het officieel bevolkingscijfer behoort	57
3.1 Geregistreerd: Asielzoekers in het wachtregister	57
3.2. Moeilijk te registreren groepen.....	58
Woonwagenbewoners	58
Mensen zonder wettig verblijf : indicatieve registratie via medische kaart	59
Dak- en thuislozen	59
4. Toeristen.....	63
4.1. Dagtoerisme	63
4.2. Overnachtingen	63
5. Slot.....	64
5.1. Over stadsgewesten en centrumsteden	64
5.2. Over centrumfuncties.....	65
5.2.1. Centen in het spel.....	65
5.2.2. Centrumfuncties gemeten in de stadsmonitor	65
5.2.3. Andere centrumfuncties.....	65
5.3. Uitleidend	66

Gentenaars en Gentgebruikers - inleidend

“Wie loopt er allemaal rond in Gent ?” is eens een andere insteek om het over Gent te hebben. Het antwoord op die vraag is ruimer dan enkel het profiel van de gedomicilieerde Gentenaar. Op die manier komen er meer groepen van mensen in beeld, die ook aanwezig zijn in Gent. De dynamiek in het stedelijk leven wordt immers bepaald door Gentenaars én Gent-gebruikers.

Een eerste deel vangt aan met de ‘Gentenaars’, op de geijkte manier. De Dienst Burgerzaken beheert het Bevolkings- en Vreemdelingenregister (of kort: Bevolkingsregister genoemd) en zo is het eenvoudig om een duidelijk demografisch profiel op te maken, met historische gegevens. Er zijn ook prognoses toegevoegd, opgemaakt door de Studiedienst van de Vlaamse Regering.

Het nieuwe tweede deel ‘Gentgebruikers’ omvat twee groepen: mensen die in Gent wonen en er niet gedomicilieerd zijn, en mensen die Gent bezoeken.

De eerste groep zijn die mensen, die naast de gedomicilieerde Gentenaars in de stad wonen. Het gaat dan om mensen die tijdelijk in Gent verblijven, zoals bijvoorbeeld (internationale) studenten of kotstudenten, of woonwageneigenaren. Anderzijds zijn er eveneens mensen die moeilijk te registreren zijn, zoals de dak- en thuislozen.

De tweede groep zijn de bezoekers waarvan de pendelende werkers, ‘shoppers’, studenten en toeristen de grootste groepen zijn. Voor deze groepen zijn er niet altijd transparante registraties of databanken en kan er dan enkel indicatief over volumegroottes worden beschreven. Over sommige groepen (zoals de ‘shoppers’) zijn er geen gegevens beschikbaar en deze komen dan ook niet aan bod. Dit ‘Gentgebruikers’-luik is dus niet volledig.

Gentenaars

Gentenaars zijn de in Gent gedomicilieerde inwoners, zoals geregistreerd in het bevolkingsregister, dat het bronmateriaal levert. In wat volgt vind je een demografische historiek, de toestand vandaag en de door Vlaanderen gemaakte stedelijke bevolkingsprognoses.

Eerst wordt Gent in zijn totaliteit beschreven. Daarna volgt een selectie aan bevolkingsgroepen: een combinatie van leeftijdsgroepen gekoppeld aan doelgroepen (peuters, kleuters, lagere schoolkinderen, scholieren, studenten, beroepsbevolking, senioren) of een focus op een aparte bevolkingsgroep, zoals de etnisch culturele minderheden.

Een bevolkingsprognose of - projectie is een voorspelling op basis van vooruitberekeningen van zowel de omvang als samenstelling van de bevolking in een bepaald gebied. Bevolkingsprognoses vormen vaak de basis van beleidsvoornemens. Voorspellingen tot en met vijf jaar zijn relatief betrouwbaar, maar niet exact (De Groote & Truwant, 2003: 151).

Kaderstuk 'Prognoses'

De prognoses opgenomen in deze publicatie zijn berekend en overgenomen van de Studiedienst van de Vlaamse Regering – SVR (Studiedienst van de Vlaamse Regering, 2011). De prognoses zijn uitgevoerd op gemeentelijk niveau. Bij de projecties werd rekening gehouden met berekende trends (= hypothesen) betreffende aantallen geboorten, overlijdens en binnen- en buitenlandse migraties. Voor Gent en Antwerpen is rekening gehouden met de respectievelijke stedelijke trends, en niet met algemene Vlaamse trends. Ook het aantal private huishoudens werd geschat, alsook de huishoudgrootte. Voor het eerst is ook de berekening van de geboortes gebaseerd op longitudinale cijfers over een tijdspanne van 38 jaar. Daarnaast is er zoveel mogelijk rekening gehouden met regionale differentiatie: sterften en geboorteniveaus zijn in Gent niet dezelfde als bijvoorbeeld deze in Poperinge. Er is m.a.w. voor de eerste maal gewerkt met zeer specifieke hypothesen zoveel mogelijk afgestemd op het lokale niveau.

Het resultaat van de projecties zijn vooruitzichten van 1 januari 2009 tot 1 januari 2030. Let wel, in deze publicatie worden enkel de projecties tot 2018 besproken (met name tot het einde van de legislatuur 2012-2018). De startpopulatie bestaat uit het aantal inwoners naar leeftijd en geslacht in een bepaalde gemeente. Dat is het aantal inwoners "de jure" volgens de definities van het Rijksregister van de natuurlijke personen¹. De projecties zijn uitgevoerd in stappen van 1 jaar en zijn specifiek naar leeftijd en geslacht.

	2008 SVR (1 januari)	2008 Gent (1 januari)	2012 SVR (1 januari)	2012 Gent (1 januari)	2018 SVR (1 januari)
0-2 jarigen	8.696	8.652	10.170	9.798	11.041
3-5 jarigen	7.431	7.419	8.424	8.490	9.951
6 -11 jarigen	14.180	14.159	14.682	14.785	17.104
12- 17 jarigen	14.460	14.451	14.223	14.422	14.861
18-24 jarigen	20.206	20.140	20.986	41.900	20.798
18 -64 jarigen	151.505	151.227	156.847	157.867	161.851
65+	40.978	40.950	41.188	41.900	42.243
90+	1.469	1.467	1.842	1.898	2.358
Totale bevolking	237.250	236.858	245.535	247.262	257.051

Tabel 1: Vergelijking SVR prognose - wettelijke bevolking Gent (Bron: SVR en Bevolkingsregister Stad Gent)

Tabel 1 toont aan dat de prognoses tot 2012 effectief een goed beeld geven, de werkelijke wettelijke bevolking ligt 0,7% hoger dan de prognoses.

Zoals reeds aangegeven, voor het beleid zijn prognoses een noodzakelijke oefening, maar een heikele aangelegenheid. Het is geen exacte wetenschap, het zijn eigenlijk een soort "weersvoorspellingen". Vertrekkende vanuit waargenomen trends uit het verleden en huidige kennis rond sterfte, geboorte en migratie, wordt een schatting gemaakt van de toekomstige bevolking. Wat geboorten en sterftes betreft zijn de prognoses relatief

¹ Het aantal personen dat ingeschreven is in het wachtregister is daar niet in opgenomen, evenmin als het aantal personen dat onwettig in het land verblijft.

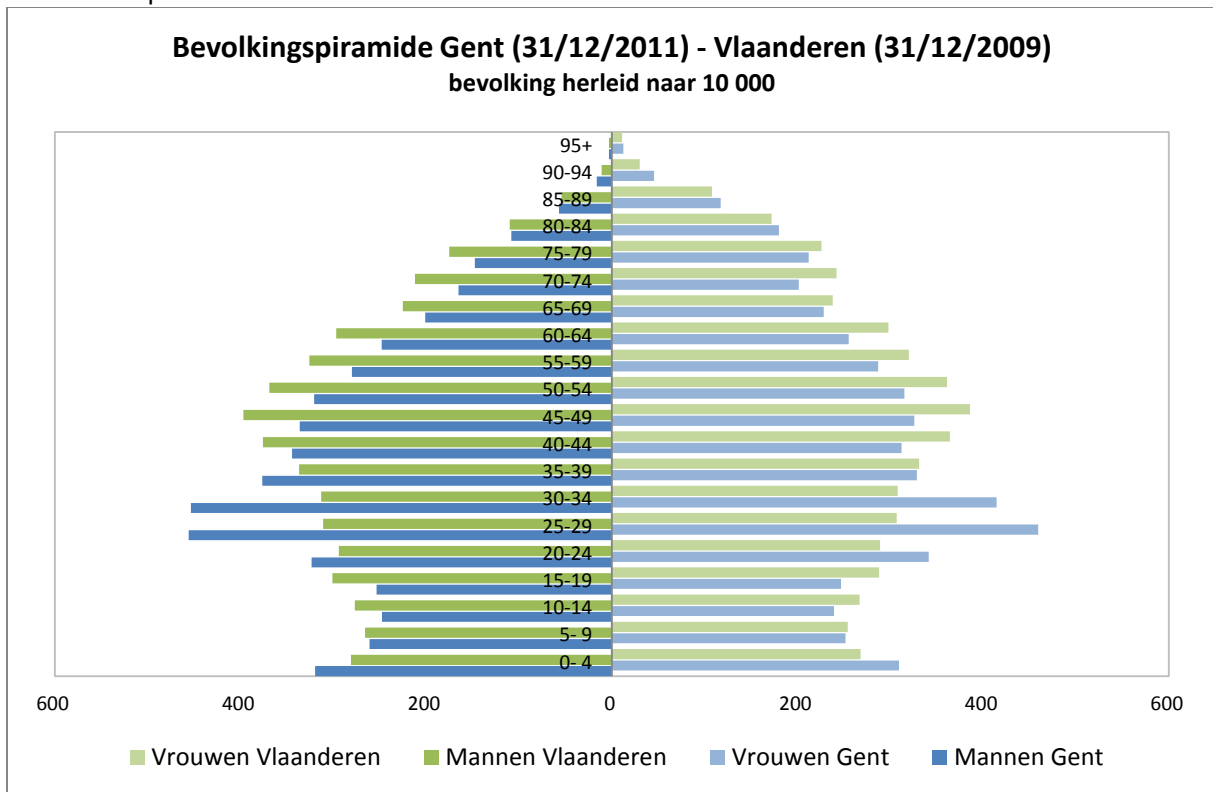
betrouwbaar. Migratie is moeilijker te voorspellen, omdat het van teveel externe factoren (economische conjunctuur, politieke beslissingen) afhankelijk is. Voorbeeld: de prognoses door het Planbureau van 1985 toen het migratiesaldo ongeveer nul was. Toen was de Berlijnse muur nog niet gevallen en had niemand de uitbreiding van de EU tot 27 lidstaten voorzien met bovendien vrij verkeer van kapitalen, goederen en personen (verdrag van Maastricht). Op basis van de prognoses van 1985 van het Federaal Planbureau ging België nooit de 10 miljoen inwoners halen. Nu, 27 jaar later, telt België bijna 11 miljoen. Dit toont aan hoe voorzichtig er met prognoses moet worden omgesprongen.

In de huidige prognoses is geen rekening gehouden met de economische crisis. Deze heeft namelijk invloed op het aantal geboorten en in mindere mate op de migratie. Het is dus plausibel dat de Gentse bevolking minder sterk groeit dan aangegeven in de projecties. Anderzijds wordt de toename van de Gentse bevolking in belangrijke mate bepaald door migratie. Laat dit nu net de moeilijkste voorspellende factor zijn bij bevolkingsprognoses.

Zoals H. De Jouvenel (De Groote & Truwant, 2003: 151) aangeeft: bevolkingsprognoses hebben niet als doel de toekomst te 'voorspellen' maar om ons te helpen hem 'op te bouwen'.

1. Demografisch profiel Gent, 31 dec 2011

Gent kent op 31 december 2011 247.262 inwoners.



Figuur 1: Bevolkingspiramide Gent - Vlaanderen (Bron: bevolkingsregister Stad Gent - FOD Economie – Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie (ADSEI))

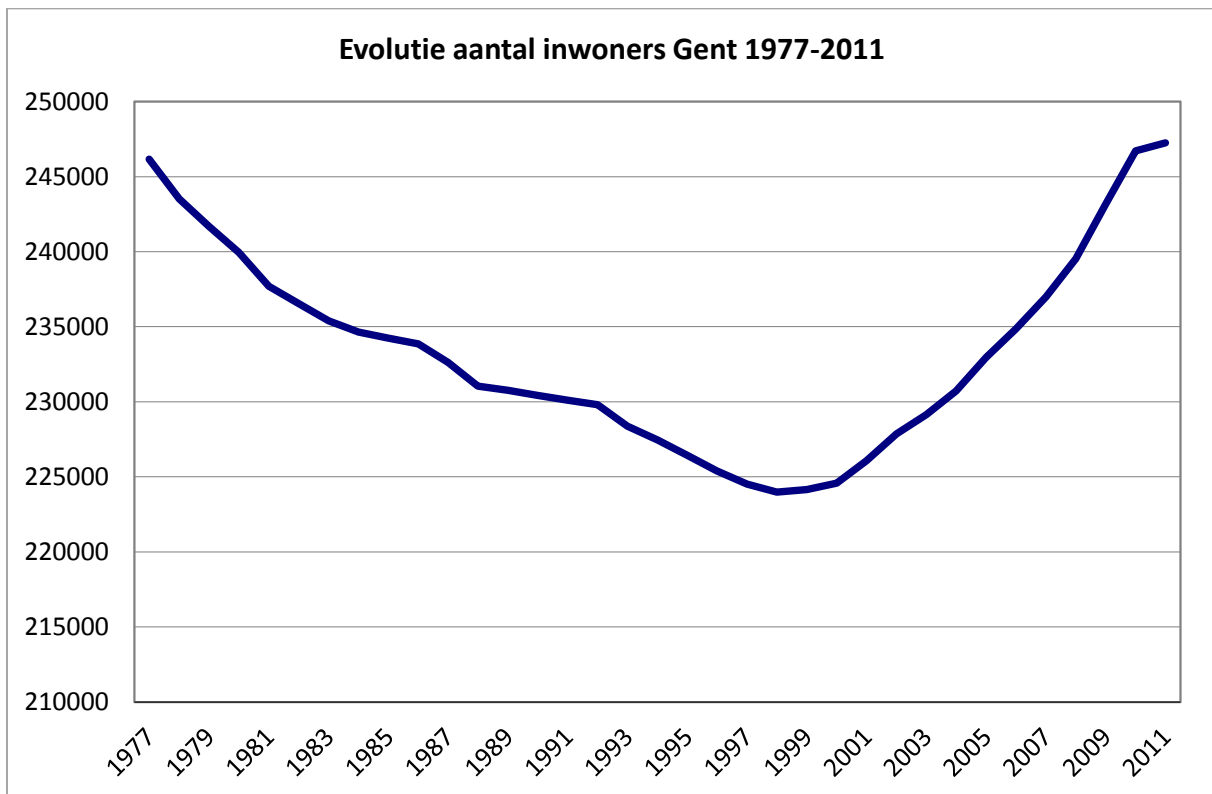
Een bevolkingspiramide toont de opbouw van de bevolking in aantallen van leeftijden. In Figuur 1 zie je de opbouw van de bevolking in Gent vergeleken met de opbouw van de bevolking in Vlaanderen. Beide bevolkingsgroepen zijn herleid tot 10 000 om gemakkelijk te kunnen vergelijken.

Wat opvalt is de groep 20-39 jarigen (en in het bijzonder de groep 25-34 jarigen) die verhoudingsgewijs een veel grotere groep vormen in Gent in vergelijking met Vlaanderen. Ook de jonge kinderen (0-4 jaar) zijn relatief gezien talrijker aanwezig in Gent dan in Vlaanderen.

Omgekeerd zien we dat Vlaanderen een grotere groep 10-19 jarigen en 40-79 jarigen heeft. De groep 80-84-jarigen is quasi gelijk in Gent als in Vlaanderen. De groep 85+ is dan weer iets groter in Gent in vergelijking met Vlaanderen.

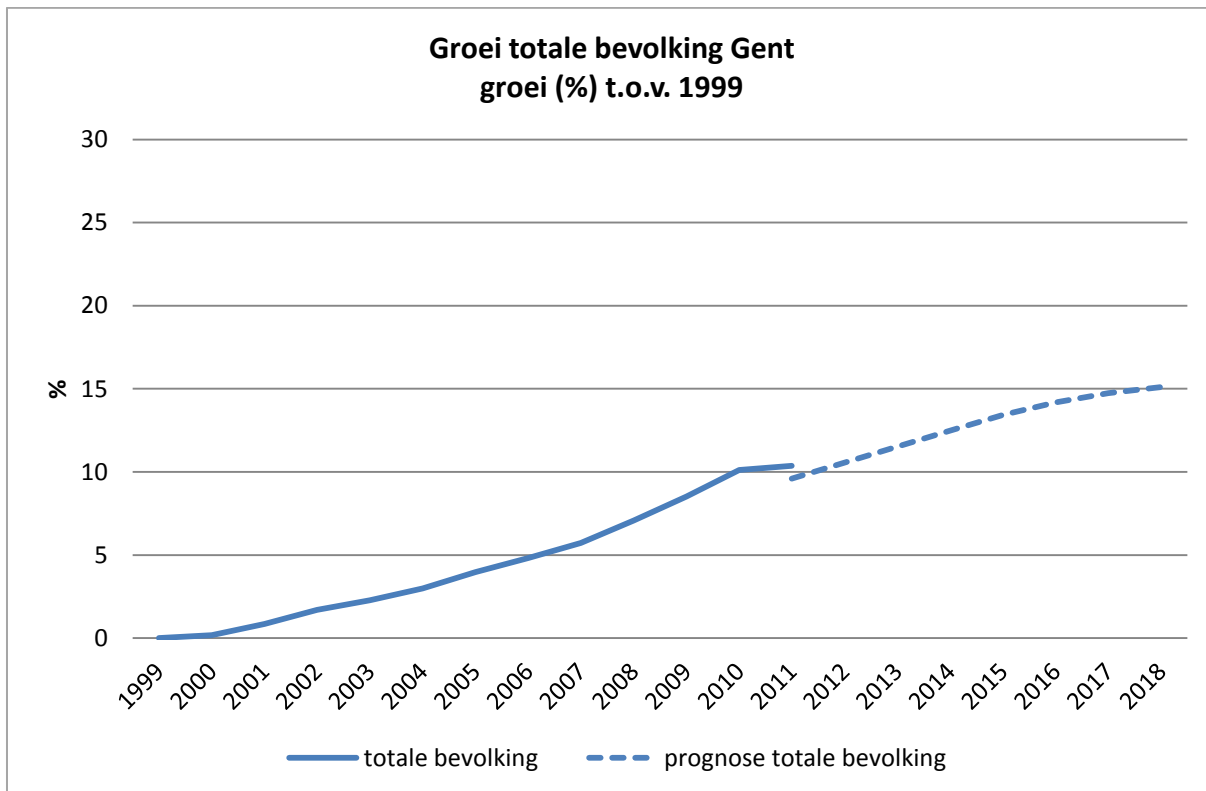
2. Steeds meer Gentenaars

Figuur 2 geeft de evolutie weer van het aantal inwoners van 1977 tot 2011². De grafiek start op 1977 omdat dit het jaar van de fusie is. In dat jaar kreeg stad Gent zijn huidige vorm. Vanaf 1977 tot 1998 daalt het aantal inwoners in stad Gent. Vanaf 1999 tot 2010 zie je jaarlijks een stijging. Anno 2010 heeft Gent opnieuw het niveau bereikt van 1977. Met andere woorden, na een daling van 19 jaar bereikt Gent na 11 jaar weer het oorspronkelijke niveau. In 2011 is er nog een lichte stijging van het bevolkingsaantal, zodat het bevolkingsaantal boven het niveau van 1977 uitkomt.



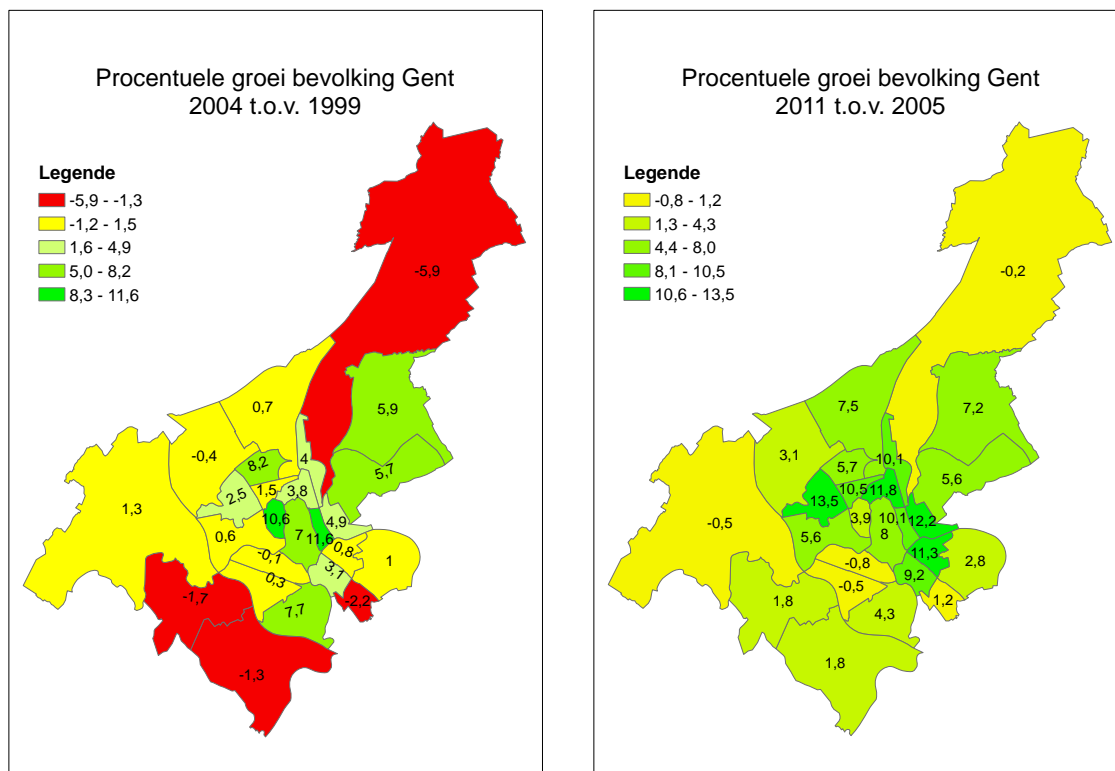
Figuur 2: Evolutie aantal inwoners Gent 1977-2011 (Bron: Bevolkingsregister Stad Gent)

² Alle cijfers in dit document hebben betrekking op 31/12 van het observatiejaar. Alle cijfers komen uit het bevolkingsregister van Stad Gent, behalve de bevolkingsprognoses of tenzij anders vermeld.



Figuur 3: Evolutie en prognose bevolking (groei cijfers) (Bron: Bevolkingsregister Stad Gent en prognoses SVR)

Figuur 3 toont de procentuele groei van het bevolkingsaantal in Gent vanaf 1999. Anno 2011 is de bevolking (12 jaar later) met ongeveer 10% toegenomen. De prognoses voorspellen een groei van 15% tegen 2018. Dit wil zeggen dat we de sterkste stijging al hebben gehad. De toename van het bevolkingsaantal zal dus vermoedelijk verder aanhouden, maar zal minder sterk zijn.



Figuur 4: procentuele groei wijken (Bron: Bevolkingsregister Stad Gent)

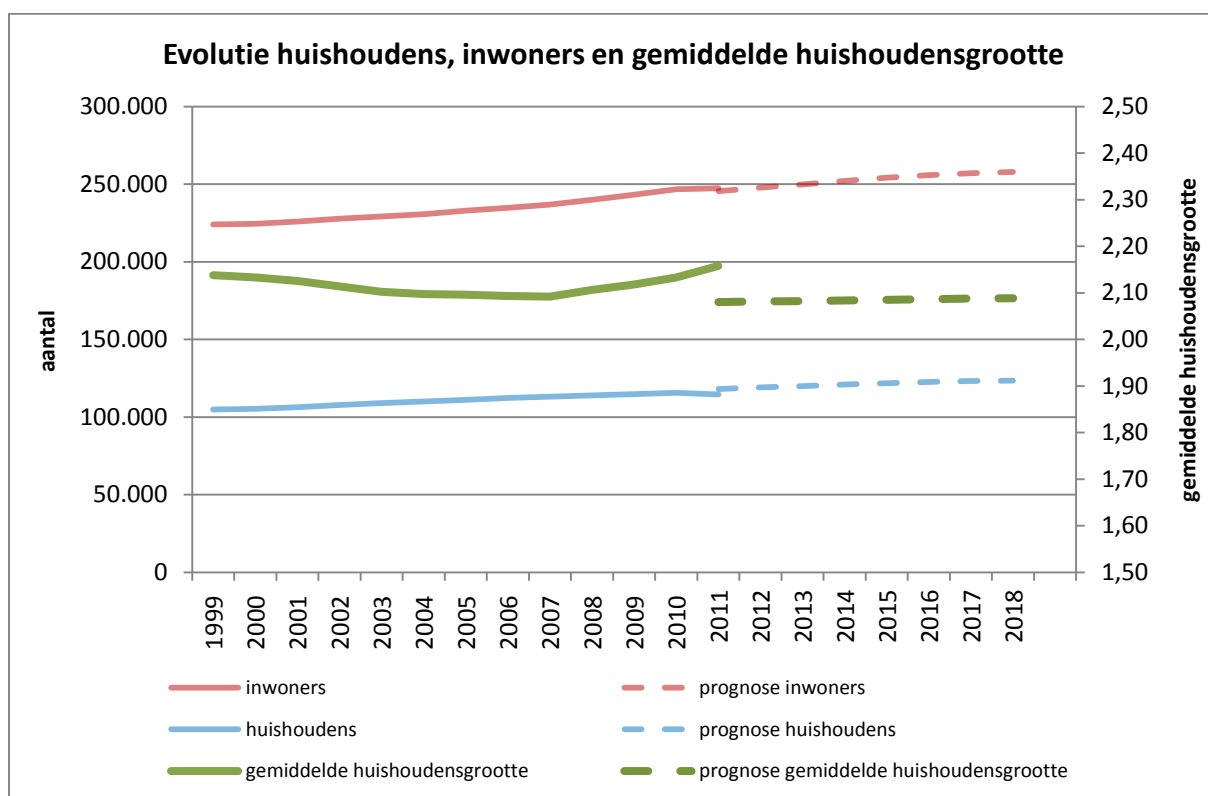
De aangroei van de bevolking is niet in elke Gentse wijk gelijk. In bovenstaande kaarten vind je respectievelijk de groeicijfers van 2004 t.o.v. 1999 en 2011 t.o.v. 2005.

Het groeicijfer voor Gent voor 2004 (t.o.v. 1999) is 3,0%. In Kanaaldorpen en –zone (-5,9%), Moscou-Vogelhoek (-2,2%), Sint Denijs Westrem (-1,7%), Zwijnaarde (-1,3%) daalt de bevolking met meer dan 1 % tussen 2004 en 1999. Tijdens de periode 2005-2011 is er voor bijna elke wijk een toename, behalve voor de Stationsbuurten, Drongen en de Kanaaldorpen en –zone. De grootste toenames situeren zich in de wijken in de negentiende-eeuwse gordel.

De sterkste groeiers zijn in 1999-2004 (>10%): Elisabethbegijnhof-Papegaai en Macharius-Heirnis. Voor de periode 2005-2011 is dat opnieuw Macharius-Heirnis, en ook Brugse Poort-Rooigem, Rabot-Blaisantvest, Sluizeken-Tolhuis-Ham, Dampoort, Oud-Gentbrugge en Muide-Meulestede. Andere groeiers in 1999-2004 (> dan 5% en <10%) zijn Sint Amandsberg, Oostakker, Nieuw Gent – UZ en Bloemekenswijk. Voor 2005-2009 zijn dat opnieuw Bloemekenswijk, Oostakker en Sint Amandsberg, en ook Ledeberg, Binnenstad, Wondelgem en Watersportbaan – Ekkerghem.

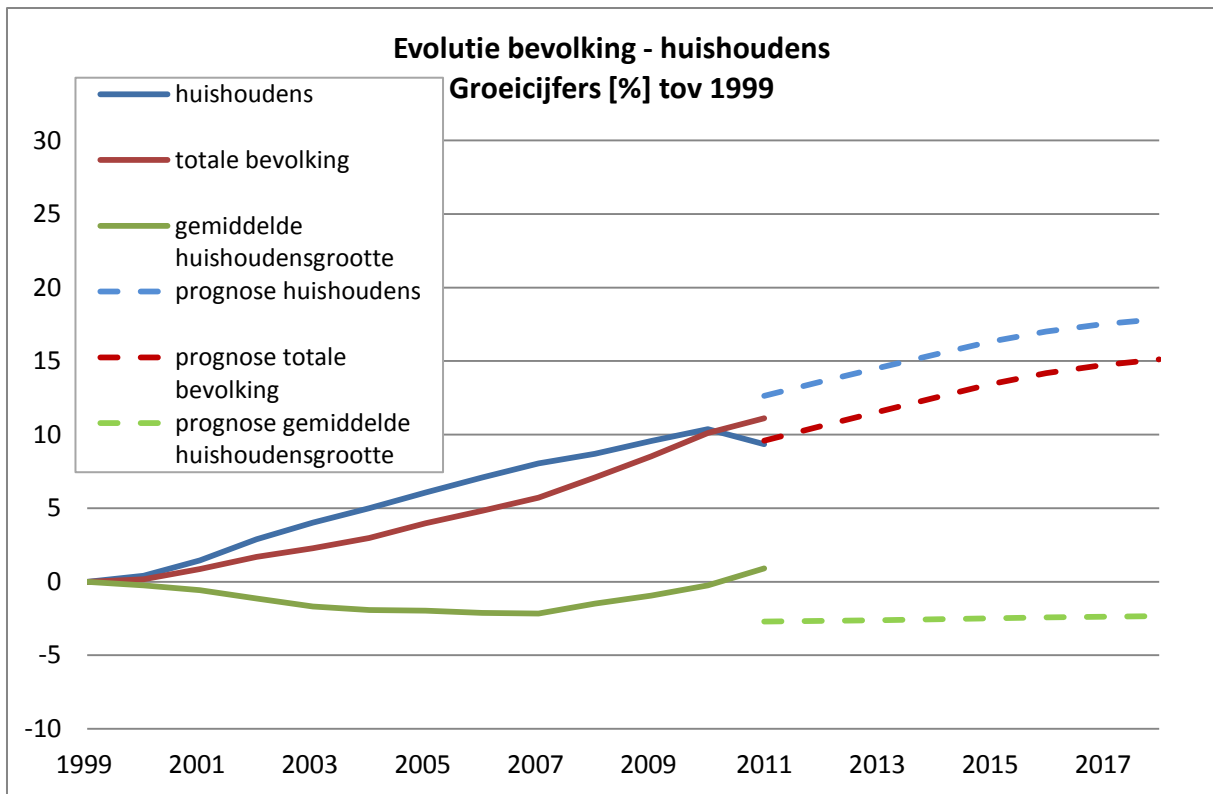
3. Gent combineert een blijvende gezinsverdunning met een toename van het aantal grotere gezinnen.

Parallel aan een toename van het aantal inwoners is er ook een toename van het aantal huishoudens tot 2010. In 2011 daalt het aantal huishoudens voor het eerst (1999: 104.779 huishoudens – 2011: 114.588 huishoudens). Het gemiddeld aantal inwoners per huishouden is in 2011 (2,16) is iets hoger dan in 1999 (2,14). In Figuur 5 vind je de evolutie van het aantal huishoudens, het aantal inwoners en het gemiddeld aantal inwoners per huishouden. Het aantal huishoudens stijgt aanvankelijk sterker dan het aantal inwoners, waardoor je gezinsverdunning krijgt. Dit zie je in Figuur 5 doordat de gemiddelde huishoudensgrootte daalt tot 2007. Vanaf dan stijgt het aantal inwoners sterker dan het aantal huishoudens en zie je dus ook een stijging van het gemiddeld aantal inwoners per huishouden.

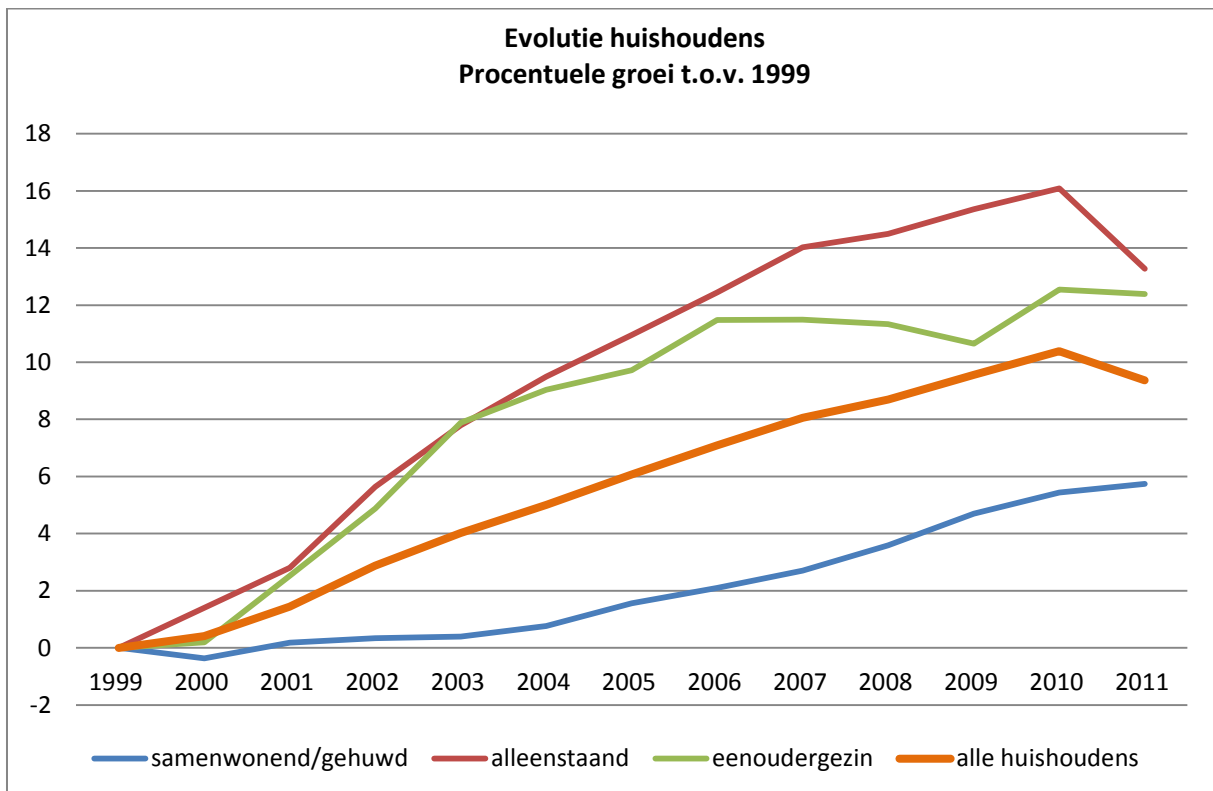


Figuur 5: Evolutie gemiddelde huishoudensgrootte (Bron: Bevolkingsregister Stad Gent en prognoses SVR)

In Figuur 6 vind je de groeicijfers van het aantal inwoners, het aantal huishoudens en de gemiddelde huishoudensgrootte. De prognoses voorspellen een gezinsverdunning in de komende jaren.



Figuur 6: Evolutie huishoudens (groeicijfers) (Bron: Bevolkingsregister Stad Gent en prognoses SVR)



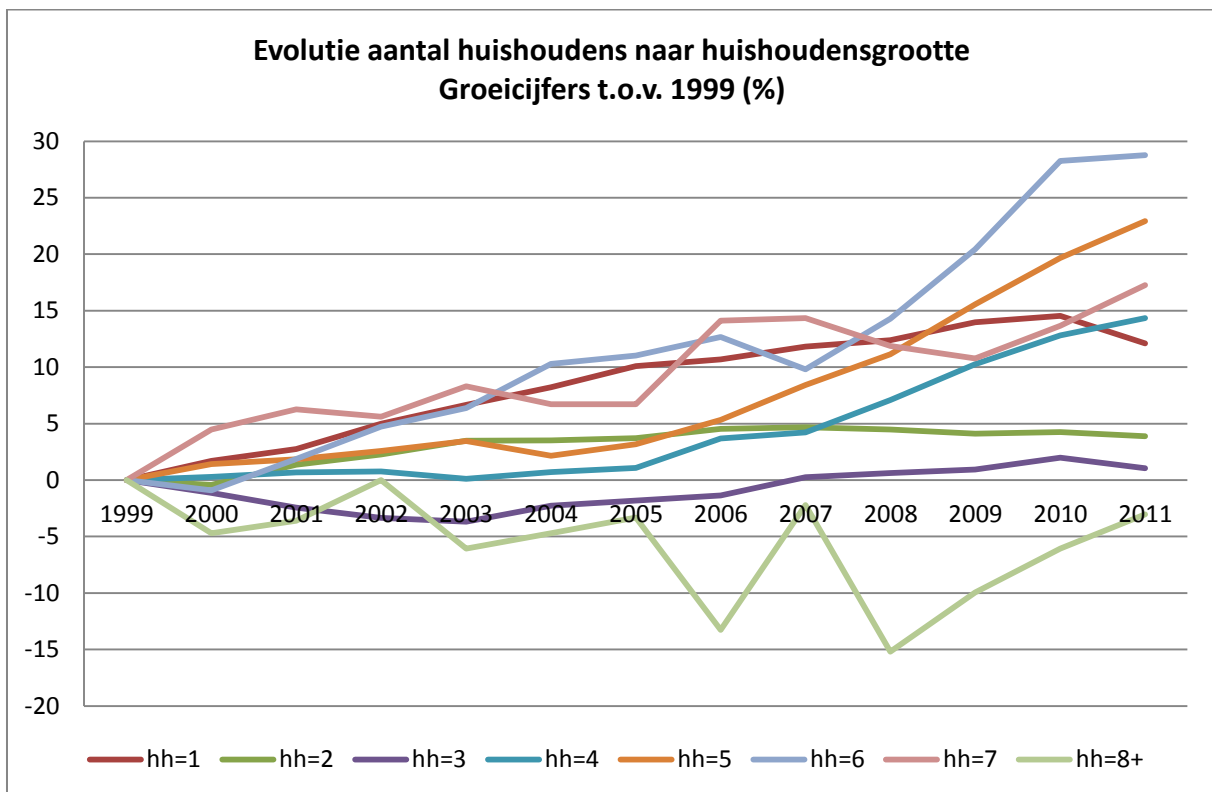
Figuur 7: Evolutie huishoudens (Bron: Bevolkingsregister Stad Gent)

Figuur 7 toont dat het aantal alleenstaanden van 1999 tot 2010 continu is toegenomen. In 2011 is er een daling van het aantal huishoudens ten opzichte van 2010. Het aantal eenoudergezinnen is vanaf 1999 tot 2006 vrij sterk gestegen, daarna is het quasi stabiel gebleven. Het aantal samenwonenden /

gehuwden is vrij stabiel gebleven van 1999 tot 2004. De laatste jaren is er wel een sterkere stijging zichtbaar.

Anno 2011 is 43% van de huishoudens een eenpersoonshuishouden (alleenstaand); 49% van de huishoudens bestaat uit samenwonenden / gehuwden met of zonder kinderen en 8% van de huishoudens zijn eenoudergezinnen. Deze verhoudingen zijn stabiel gebleven sinds 2006. 73% van de huishoudens bestaat uit een een- of tweepersoonshuishouden (Stad Gent, 2012a: 87).

In Figuur 8 zie je de evolutie van het aantal huishoudens, opgesplitst naar huishoudengrootte. De eenpersoonshuishoudens stijgen tot 2010. In 2011 is er plots een daling van het aantal alleenstaanden. Ook het aantal tweepersoonshuishoudens en driepersoonshuishoudens daalt lichtjes in 2011. Daarnaast is er een stijging van het aantal grote huishoudens, met op kop de huishoudens van 6 en 5 personen.



Figuur 8: Evolutie huishoudens naar huishoudensgrootte (Stad Gent, 2012a)

4. Nieuwe Gentenaars door geboorte en migratie

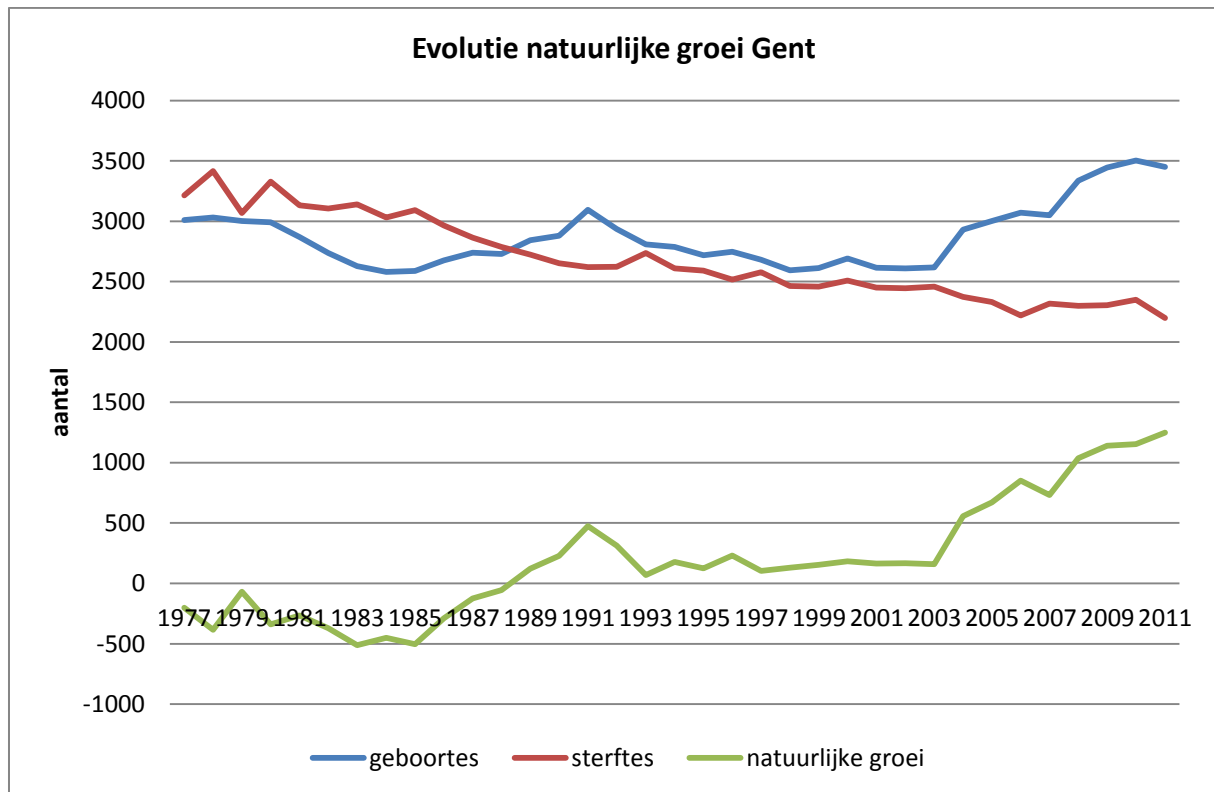
De bevolking groeit aan door:

- natuurlijke groei (sterftes en geboortes)
- migratie of verhuisbewegingen (immigratie en emigratie)

Van 1977 tot 1988 zijn er meer sterftes dan geboortes in Gent, bijgevolg is de natuurlijke groei negatief. Vanaf 1989 zijn er meer geboortes dan sterftes en is de natuurlijke groei positief (Figuur 9). Vanaf 2004 is er een hele sterke toename van het aantal geboortes, wat zich ook manifesteert in een sterke natuurlijke groei.

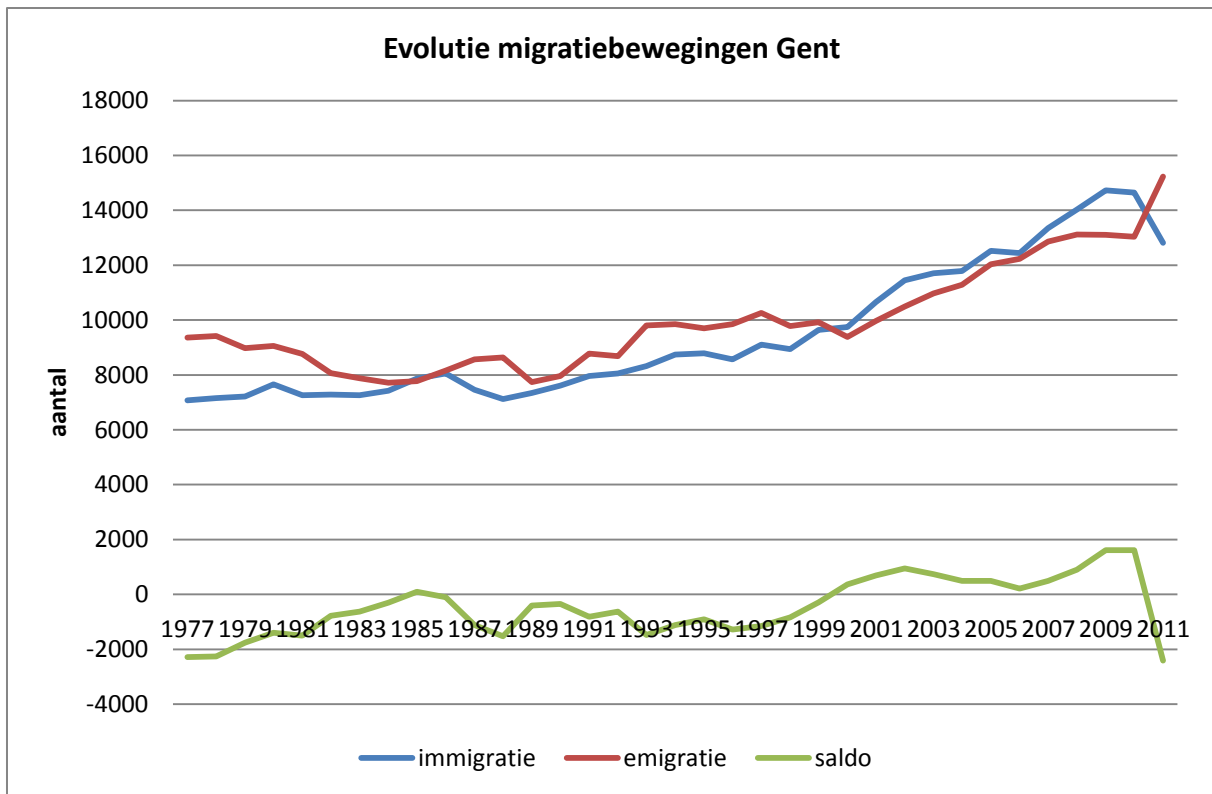
Wat de migratiebewegingen betreft, zie je tot 2000 (op 1985 na) een grotere uitstroom (emigratie) dan instroom (immigratie) met als gevolg een negatief saldo (Figuur 10). Vanaf 2000 draait deze verhouding om. Elk jaar is er een grotere instroom dan uitstroom en dus een positief migratiesaldo. In 2011 is er plots een sterke daling van het migratiesaldo.

Algemeen zien je ook dat er de laatste 20 jaar een toename is van het aantal migratiebewegingen, zowel immigratiebewegingen als emigratiebewegingen. M.a.w. er wordt meer verhuisd³.



Figuur 9: Evolutie natuurlijke groei (Stad Gent, 2012a)

³ Het gaat hier enkel over de inkomende en uitgaande verhuisbewegingen. Niet over de verhuisbewegingen binnen de stad zelf.



Figuur 10: Evolutie migratiebewegingen (Stad Gent, 2012a)

Het migratiesaldo voor niet-Belgen is positief, wat betekent dat er meer niet-Belgen naar Gent verhuizen dan dat er niet-Belgen uit de stad vertrekken (Figuur 11). Omgekeerd is er een negatief saldo voor Belgen. Er vertrekken dus meer Belgen uit Gent dan dat er Belgen aankomen.

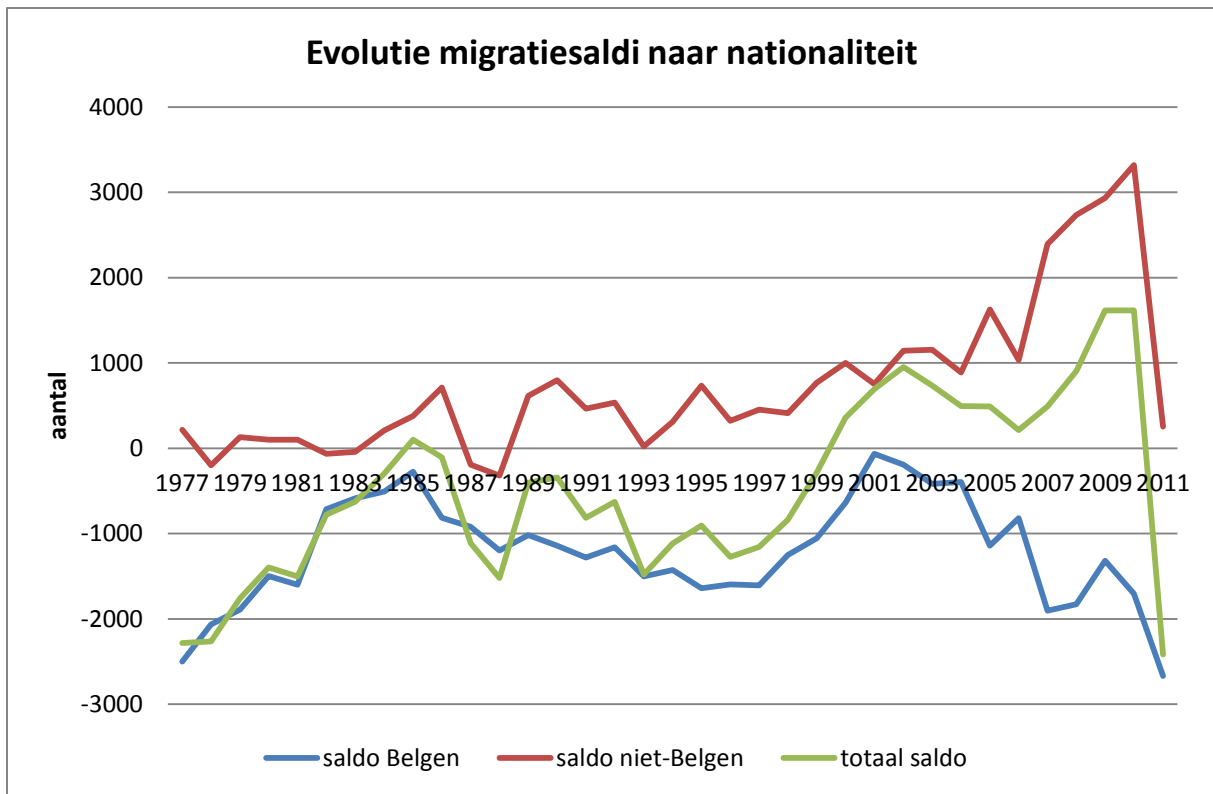
De top 5 van nationaliteiten met het hoogste migratiesaldo in Gent (periode 2006-2010⁴):

1. Bulgaren (gemiddeld saldo: 805 personen per jaar of 3,3 per 1000 inwoners)
2. Turken (gemiddeld saldo: 254 personen per jaar of 1,1 per 1000 inwoners)
3. Slovaken (gemiddeld saldo: 160 personen per jaar of 0,7 per 1000 inwoners)
4. Polen (gemiddeld saldo: 120 personen per jaar of 0,5 per 1000 inwoners)
5. Nederlanders (gemiddeld saldo: 106 personen per jaar of 0,4 per 1000 inwoners)

Opvallend is de enorme daling in 2011 van het migratiesaldo van niet-Belgen⁵ (Figuur 11). We merken ook op dat er een daling is bij de Belgen, maar die is minder uitgesproken dan bij de niet-Belgen.

⁴ Momenteel zijn dit de meest recente cijfers. Omdat het vaak lang duurt vooraleer een (buitenlandse) migratie effectief geregistreerd wordt, wachten we telkens 1 jaar om de cijfers op te vragen. M.a.w. begin 2012 zullen de migratiecijfers van 2010 opgevraagd worden. Omdat migratie nogal een grillig verloop kent, wordt met een jaargemiddelde gewerkt (hier voor de periode 2006-2010).

⁵ De cijfers van 2011 hebben als extractie datum februari 2012. Het is dus goed mogelijk dat deze gegevens nog onderhevig zullen zijn aan minimale veranderingen, als we de cijfers februari 2013 opnieuw opvragen.



Figuur 11: evolutie migratiesaldi naar nationaliteit (Stad Gent, 2012d)

5. Verjonging

Verjonging of vergroening is een demografisch fenomeen dat in Gent vooral tot uiting komt in de gemaakte evolutie van de groep 0 tot 2-jarigen.

Gent heeft een jonge bevolking. Dat is vooral te zien in de bevolkingspiramide van Gent en de vergelijking met Vlaanderen: in Gent is er een overduidelijk grotere aanwezigheid van 20-35 – jarigen.

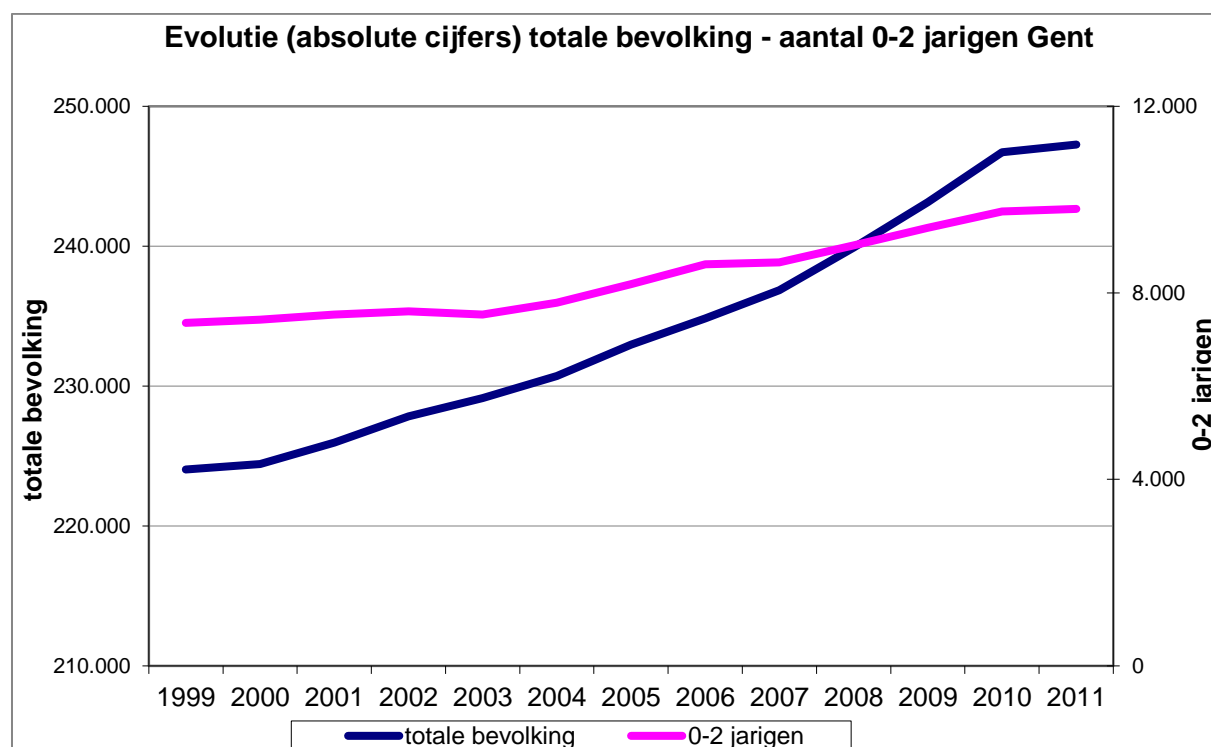
De volgende groepen komen hier aan bod: 0-2-jarigen, 3-11-jarigen, 12-17-jarigen, 18-24 jarigen, parallel aan peuters, kinderen met basisschoollleeftijd, scholieren, jongeren.

5.1 0-2 jarigen

Evolutie aantal 0-2 jarigen

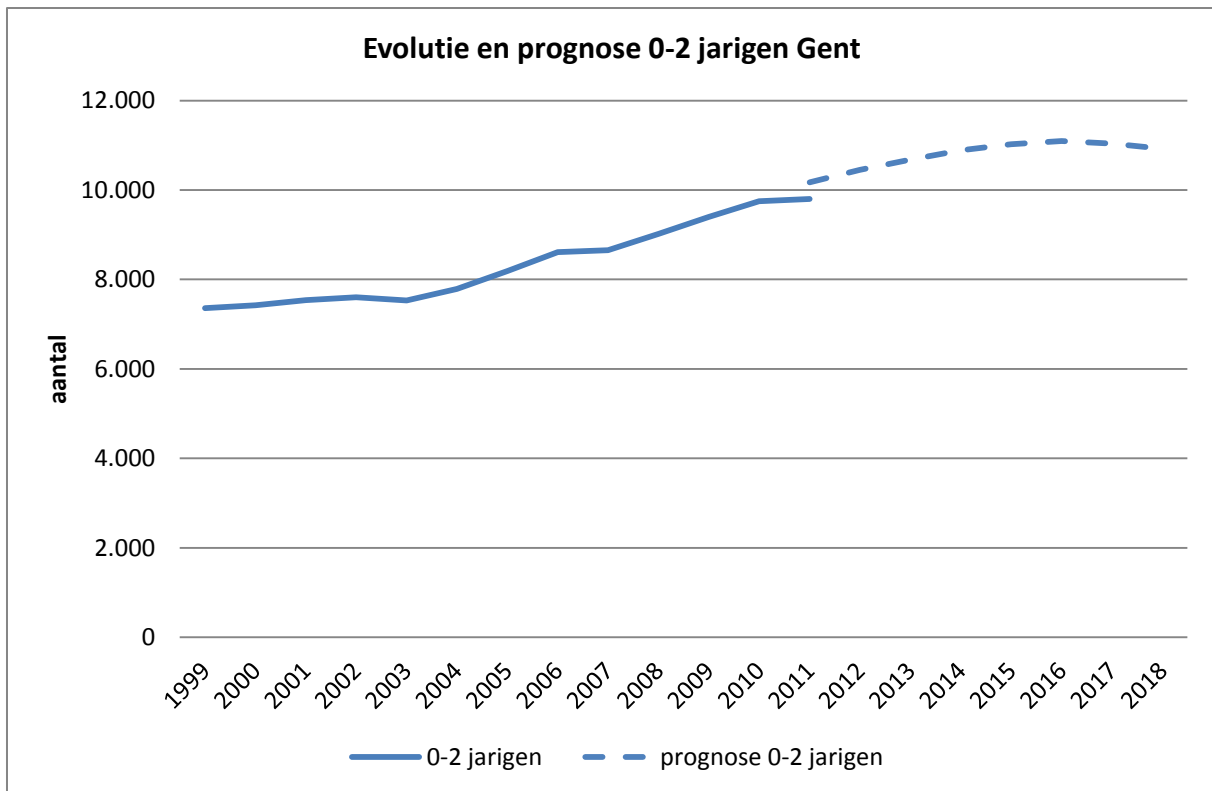
Uit Figuur 12 kan je afleiden dat de totale bevolking de laatste 10 jaar een sterke stijging kent. Bijgevolg kan je ook een stijging van het aantal 0-2 jarigen verwachten.

We zien dat het aantal 0-2 jarigen van 1999 tot 2003 stabiel blijft. Vanaf 2004 is er een continue stijging.



Figuur 12: Evolutie totale bevolking en 0-2 jarigen Gent (Bron: Bevolkingsregister Stad Gent)

Die stijging zal zich – als we uitgaan van de prognoses – doorzetten tot 2016 (Figuur 13).



Figuur 13: Evolutie en prognose aantal 0-2 jarigen Gent (Bron: Bevolkingsregister Stad Gent en prognoses SVR)

Het aantal 0-2 jarigen is sterk beïnvloed door het aantal geboortes. Uit de algemene demografische evolutie van Gent (Figuur 9) zien we dat Gent in 2006 een ‘record’ aantal geboortes kent. Deze stijging houdt aan tot 2010. In 2011 is er voor het eerst sinds lange tijd een heel lichte daling van het aantal geboortes. Het aantal geboortes in 2011 is vergelijkbaar met het aantal van 2009 en nog altijd zeer hoog. De stijging van het aantal geboortes de afgelopen jaren is op zich geen vreemde evolutie aangezien ook het totale aantal inwoners stijgt de laatste jaren.

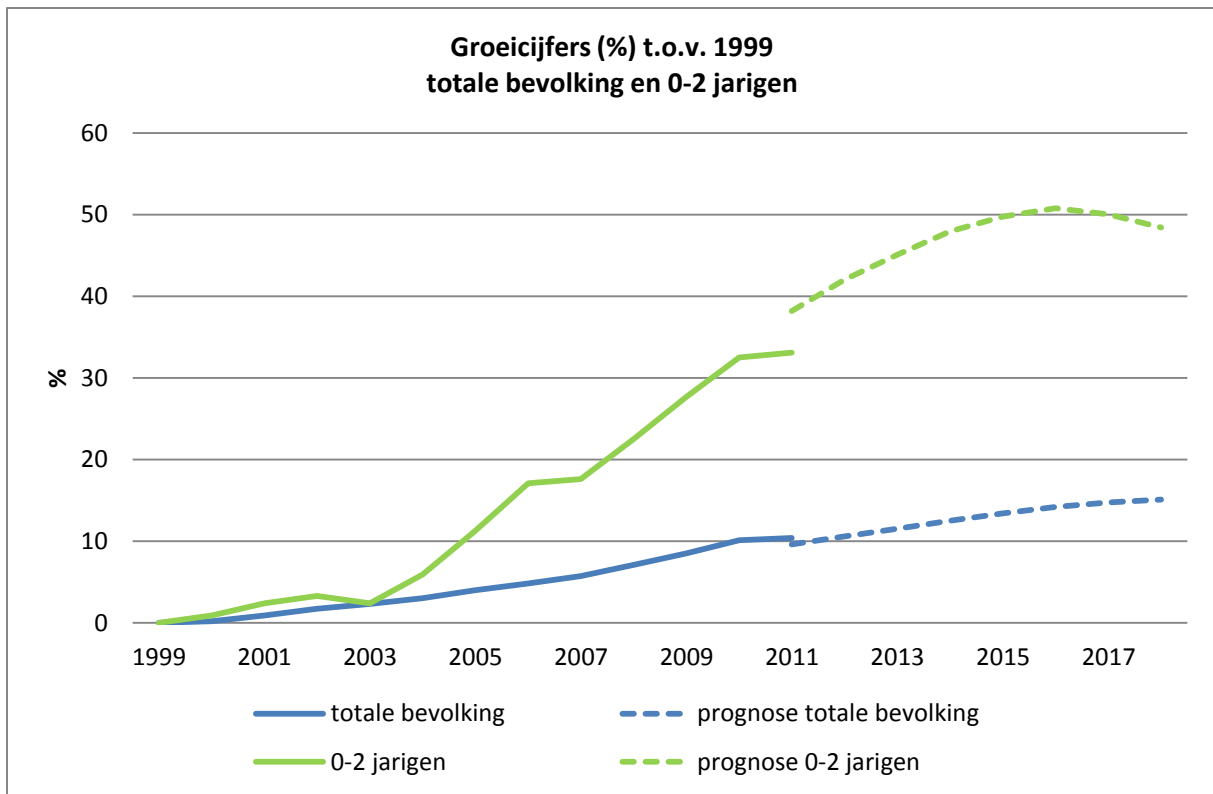
Een groei van het aantal geboortes resulteert automatisch in een groter aantal 0-2 jarigen. Opvallend is dat de procentuele groei van het aantal kinderen (0 tot 2-jarigen) veel sterker is dan de procentuele groei van de totale bevolking (Figuur 14). Dit was zo vanaf 2004 tot nu (geobserveerde cijfers) en zal zich vermoedelijk doorzetten tot 2016 (prognose cijfers).

Terwijl de totale bevolking in 2011 met 10% is gegroeid t.o.v. 1999;

- stijgt het aantal nuljarigen met 38% over dezelfde periode,
- het aantal eenjarigen met 32% en
- het aantal tweejarigen met 29%.

De loop van de bevolking is het resultaat van twee elementen: de natuurlijke groei en migratie. Het migratiesaldo voor de 0- tot 2-jarigen is negatief. Dit wil zeggen dat er meer 0- tot 2-jarigen uit Gent verhuizen dan dat er naar Gent komen wonen. Het negatieve migratiesaldo is in absolute cijfers wel kleiner dan de positieve natuurlijke groei. Migratie zwakt de sterke groei van het aantal jongere kinderen - ten gevolge van de stijging van het aantal geboortes - lichtjes af, maar de stijgende trend blijft bestaan.

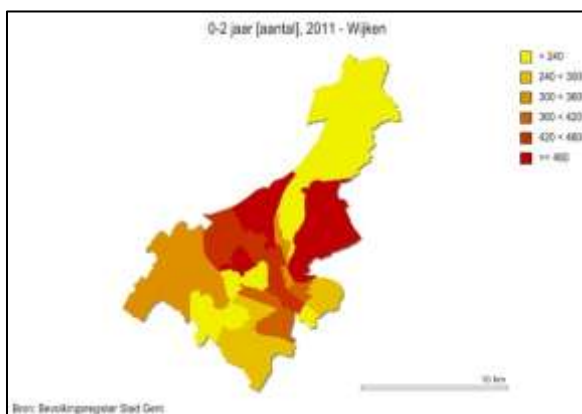
De 0-2 jarigen zijn een belangrijke doelgroep om te monitoren voor de kinderopvang.



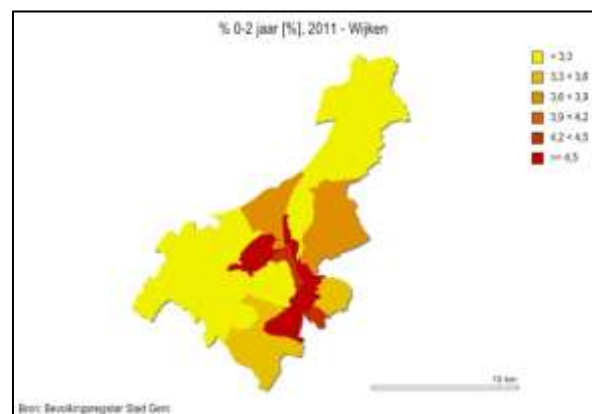
Figuur 14: Groeicijfers (%) t.o.v. 1999 - totale bevolking en 0-2 jarigen (Bron: Bevolkingsregister Stad Gent en prognoses SVR)

0-2 jarigen op wijkniveau

Volgende figuren geven respectievelijk het absoluut aantal 0-2 jarigen op wijkniveau en het percentage 0-2 jarigen (t.o.v. de totale bevolking per wijk). In absolute aantallen zijn er veel 0-2 jarigen in de wijken Brugse Poort – Rooigem (N=900) Sint Amandsberg (N=721) Dampoort (N=628) Oostakker (N=517) en Binnenstad (N=466). De wijken waar de 0-2 jarigen het minst aanwezig zijn, zijn: Watersportbaan - Ekkerghem (237), Moscou - Vogelhoek (213), Elisabethbegijnhof - Papegaai (199), Sint-Denijs Westrem (154) en Kanaaldorpen en –zone(75).



Figuur 15: Absoluut aantal 0-2 jarigen – wijkniveau



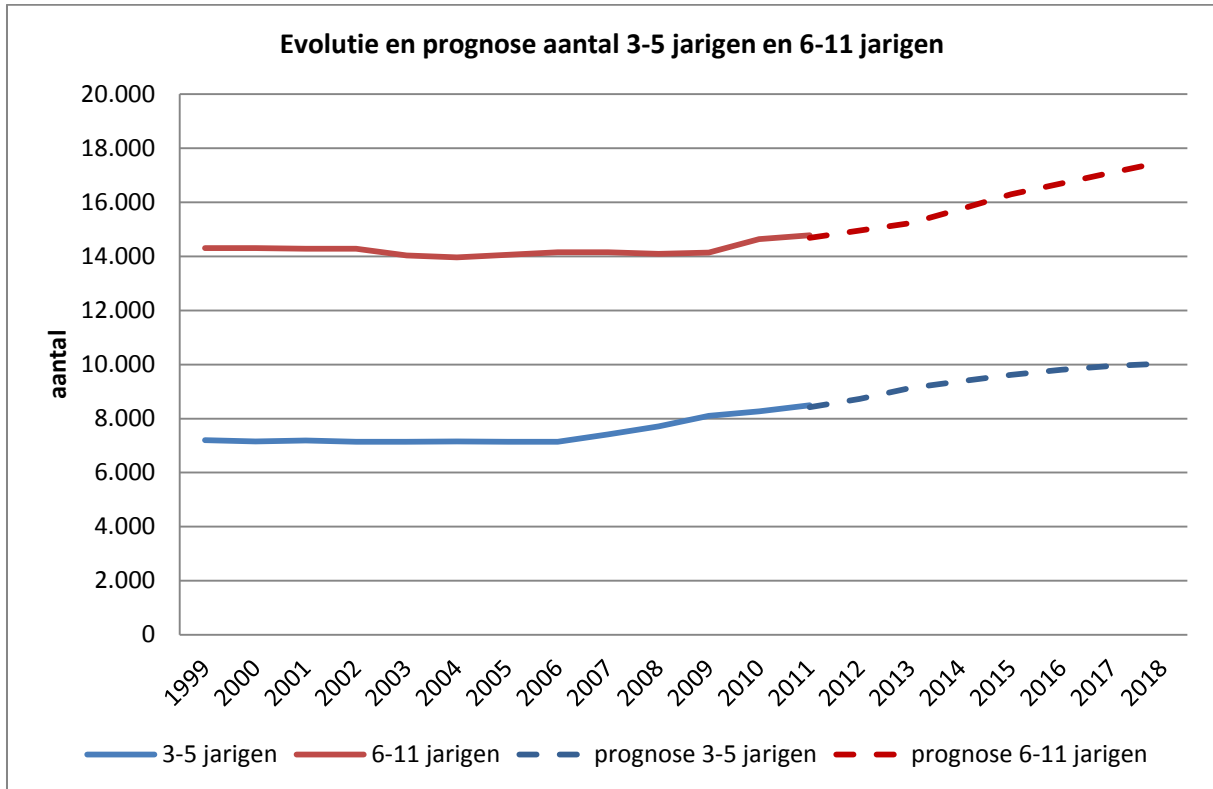
Figuur 16: Aandeel 0-2 jarigen – wijkniveau

Wanneer je het aandeel 0-2 jarigen op wijkniveau bekijkt, dan zie je de hoogste aandelen in de wijken in de 19^{de}-eeuwse gordel, nl. Rabot - Blaisantvest (5,6%), Muide - Meulestede - Afrikalaan (5,3%), Dampoort (5,2%), Brugse Poort - Rooigem (5,0%) en Ledeborg (5,0%). De laagste aandelen vind je terug in de wijken Kanaaldorpen en –zone (3,1%), Elisabethbegijnhof - Papegaai (2,9%), Drongen (2,7%), Binnenstad (2,6%) en Sint-Denijs Westrem (2,6%)

5.2 3-11 jarigen

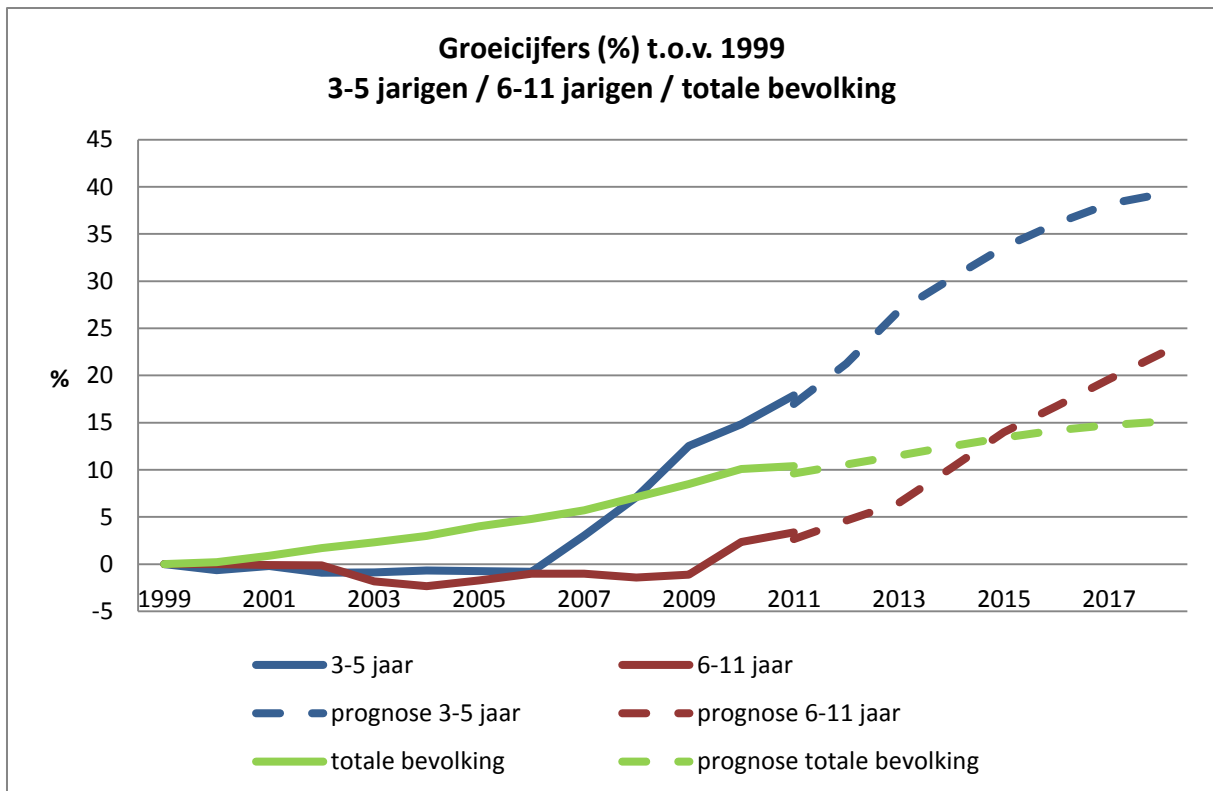
De groep 3-11 jarigen zijn de kinderen met basisschool-leeftijd.

We splitsen de groep op in 3- tot 5-jarigen, wat overeenkomt met de kleuters; de groep 6- tot 11-jarigen wat overeenkomt met de lagere school kinderen.



Figuur 17: Evolutie en prognoses aantal 3-5 jarigen en 6-11 jarigen (Bron: Bevolkingsregister Stad Gent en prognoses SVR)

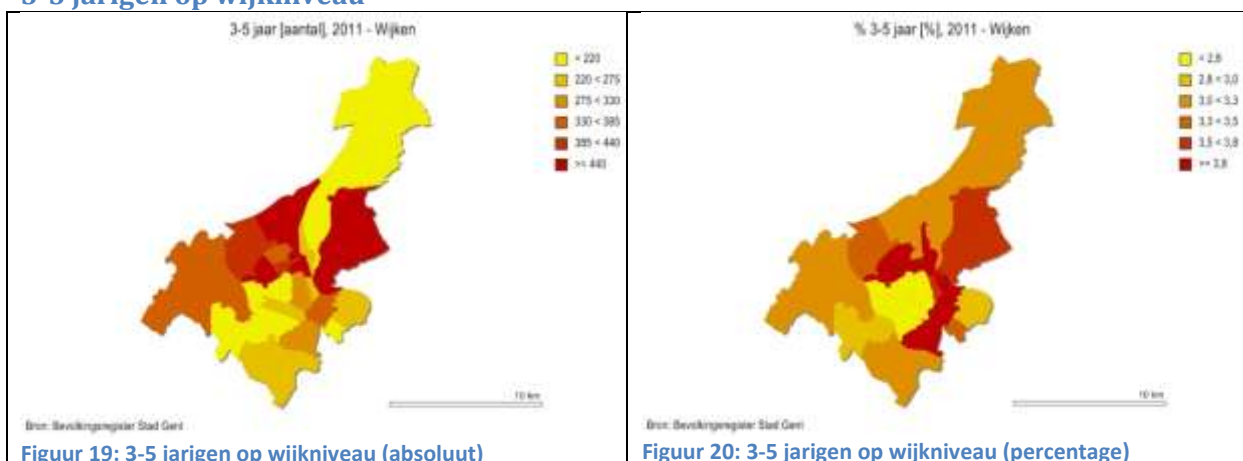
Het aantal 3 tot 11 jarigen is van 1999 tot 2010 niet veel toegenomen. Bij de 3 tot 5 jarigen zien we een stijging vanaf 2007 (wat een gevolg is van de stijging van de geboortecijfers in 2004 en volgende jaren). Die trend zet zich bij de 6 tot 11-jarigen – drie jaar later - in vanaf 2010. De prognoses laten zien dat beide groepen in de komende jaren nog zullen toenemen.



Figuur 18: Groecijfers (%) 3-5 jarigen / 6-11 jarigen / totale bevolking (Bron: Bevolkingsregister Stad Gent en prognoses SVR)

De sterke stijging van respectievelijk het aantal 3-5 jarigen en 6-11 jarigen in 2007 en 2010 zien we ook in de groecijfers. De prognoses voorspellen een nog sterkere stijging in de komende jaren. Dit alles is het gevolg van een stijging van het geboortecijfer de afgelopen jaren (cf. supra). Het migratiesaldo voor deze groep is immers negatief.

3-5 jarigen op wijkniveau



Figuur 19 toont het aantal 3- tot 5-jarigen op wijkniveau. Figuur 20 toont het aandeel 3-5 jarigen t.o.v. het totaal aantal inwoners op wijkniveau. De 19^{de} eeuwse gordel (donkerrood) zijn de gebieden met het hoogste aandeel kleuters.

Dit betekent dus dat de hoogste aantallen 3- tot 5-jarigen terug te vinden zijn in de wijken: Brugse Poort - Rooigem (784), Sint Amandsberg (678), Dampoort (529), Oostakker (473) en Wondelgem (463). De laagste aantallen zijn voor de volgende wijken: Watersportbaan – Ekkergem (179), Sint-

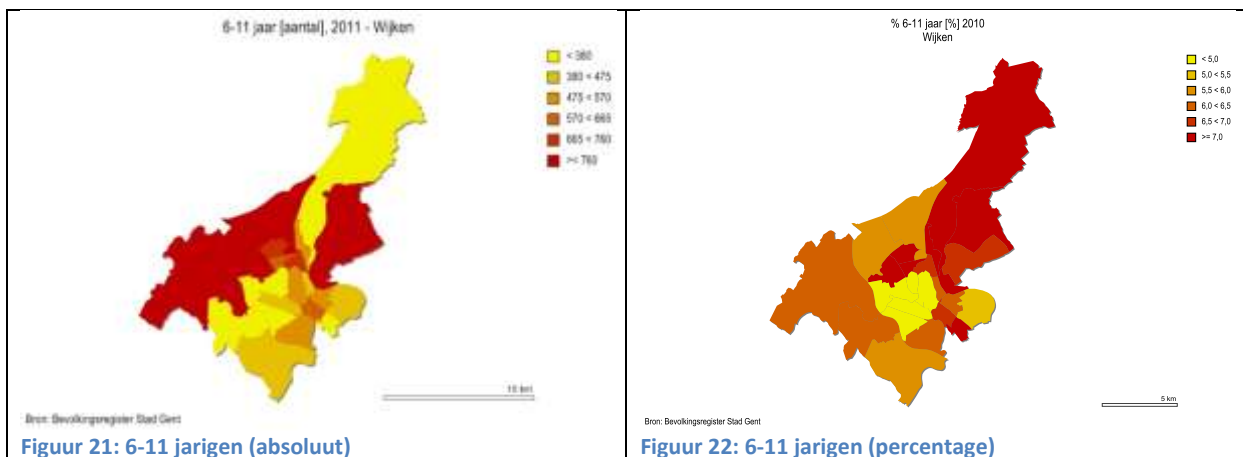
Denijs Westrem (166), Moscou - Vogelhoek (161), Elisabethbegijnhof - Papegaai (145) en Kanaaldorpen en -zone (76).

De aandelen 3- tot 5-jarigen geven een ander beeld, zo zijn de grootste aandelen op te tekenen in de wijken: Rabot – Blaisantvest (4,8%), Muide - Meulestede - Afrikalaan (4,6%), Brugse Poort - Rooigem (4,4%), Dampoort (4,4%) en Oud Gentbrugge (4,3%). De kleinste aandelen dan weer, vinden we terug bij de wijken: Stationsbuurt Zuid (2,7%), Watersportbaan - Ekkergergem (2,5%), Stationsbuurt Noord (2,2%), Elisabethbegijnhof - Papegaai (2,1%) en Binnenstad (1,8%).

6-11 jarigen op wijkniveau

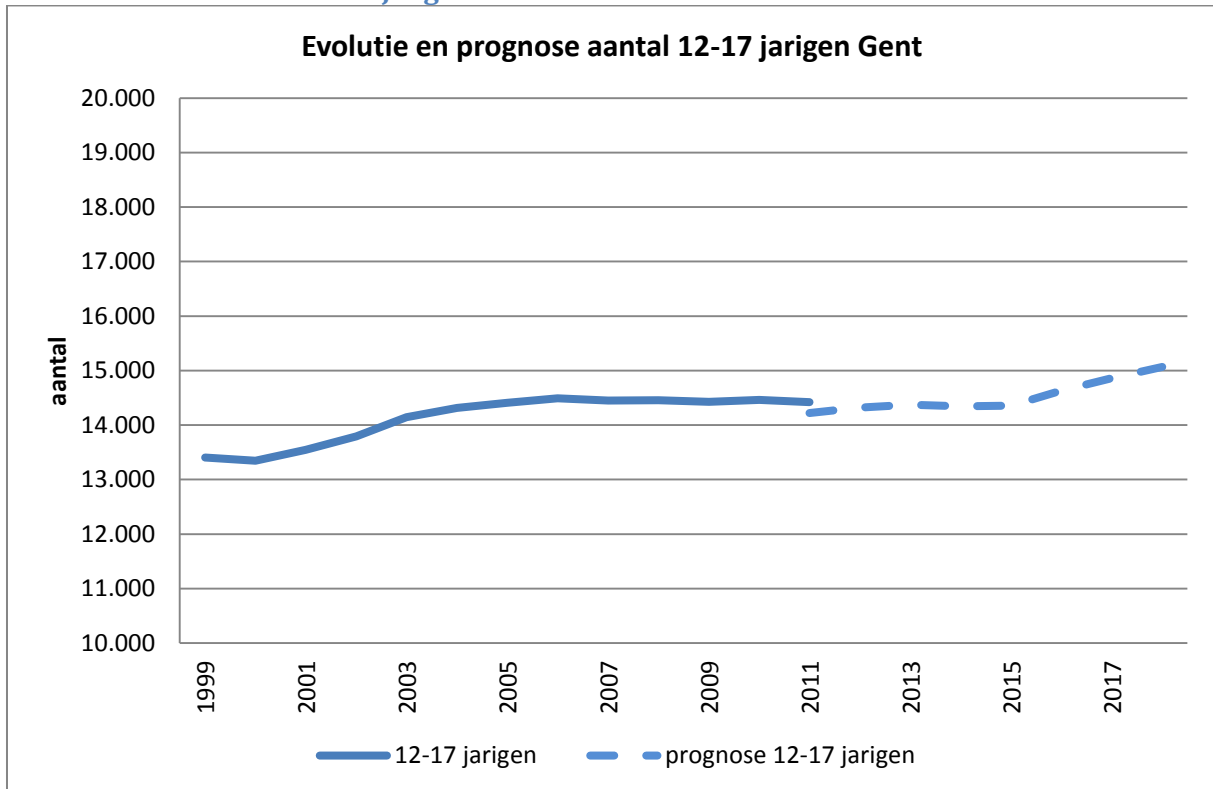
Figuur 21 en Figuur 22 tonen resp. het aantal en percentage 6- tot 11-jarigen in Gent.

Het grootste aantal lagereschoolkinderen woont in de wijken Brugse Poort - Rooigem (1.281), Sint Amandsberg (1.240), Oostakker (921), Dampoort (879) en Wondelgem (829). De laagste aantallen wonen in de volgende wijken: Sint-Denijs Westrem (364), Moscou - Vogelhoek (339), Elisabethbegijnhof - Papegaai (254), Watersportbaan - Ekkergergem (216) en Kanaaldorpen en –zone (171). De hoogste percentages lagereschoolkinderen vinden we terug in Muide - Meulestede - Afrikalaan (8,4%), Bloemekenswijk (8,2%), Rabot - Blaisantvest (7,9 %), Dampoort (7,3%) , Brugse Poort - Rooigem (7,2%), Kanaaldorpen en –zone (7%) en Oostakker (7%). De laagste aandelen zien we in de wijken Stationsbuurt Zuid (4,8%), Elisabethbegijnhof - Papegaai (3,7 %), Stationsbuurt Noord (3,6%), Watersportbaan - Ekkergergem (3,0 %) en Binnenstad (2,9%).



5.3 12-17 jarigen

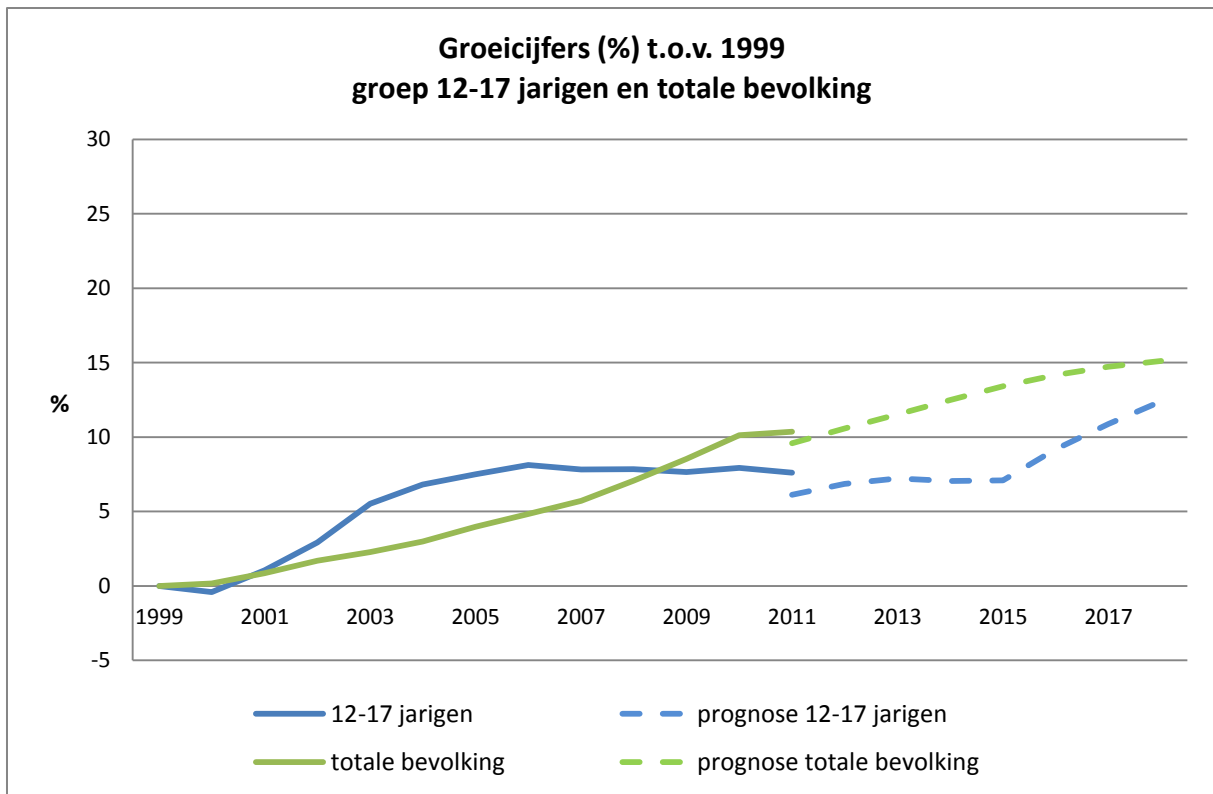
Evolutie middelbare school jeugd



Figuur 23: Evolutie en prognose aantal 12-17 jarigen Gent (Bron: Bevolkingsregister Stad Gent en prognoses SVR)

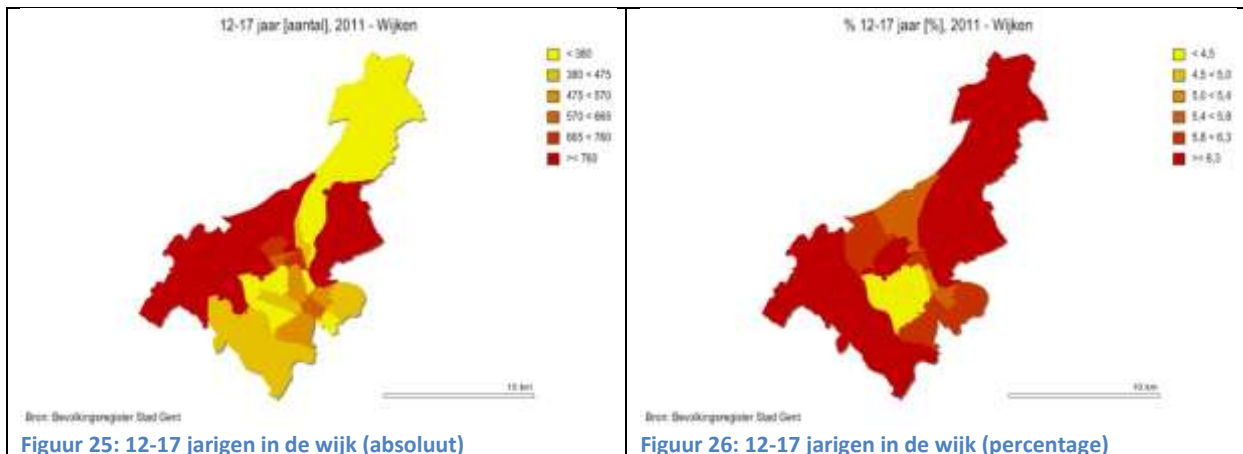
De groep 12-17 jarigen stijgt lichtjes van 1999 tot 2006, daarna blijft die groep stabiel tot eind 2010. De prognoses voorspellen de eerste jaren een status quo. Deze groep zal vermoedelijk pas in aantal toenemen vanaf 2016.

De groeicijfers (Figuur 23) tonen dat de groep 12-17 jarigen van 2001 tot 2006 een sterkere stijging kende dan de totale bevolking. Vanaf 2006 is er geen groei meer voor de 12-17 jarigen. De prognoses verwachten terug een stijging vanaf 2016.



Figuur 24: Groecijfers groep 12-17 jarigen en totale bevolking (Bron: Bevolkingsregister Stad Gent en prognoses SVR)

Middelbare school jeugd op wijkniveau



Figuur 25: 12-17 jarigen in de wijk (absoluut)

Figuur 26: 12-17 jarigen in de wijk (percentage)

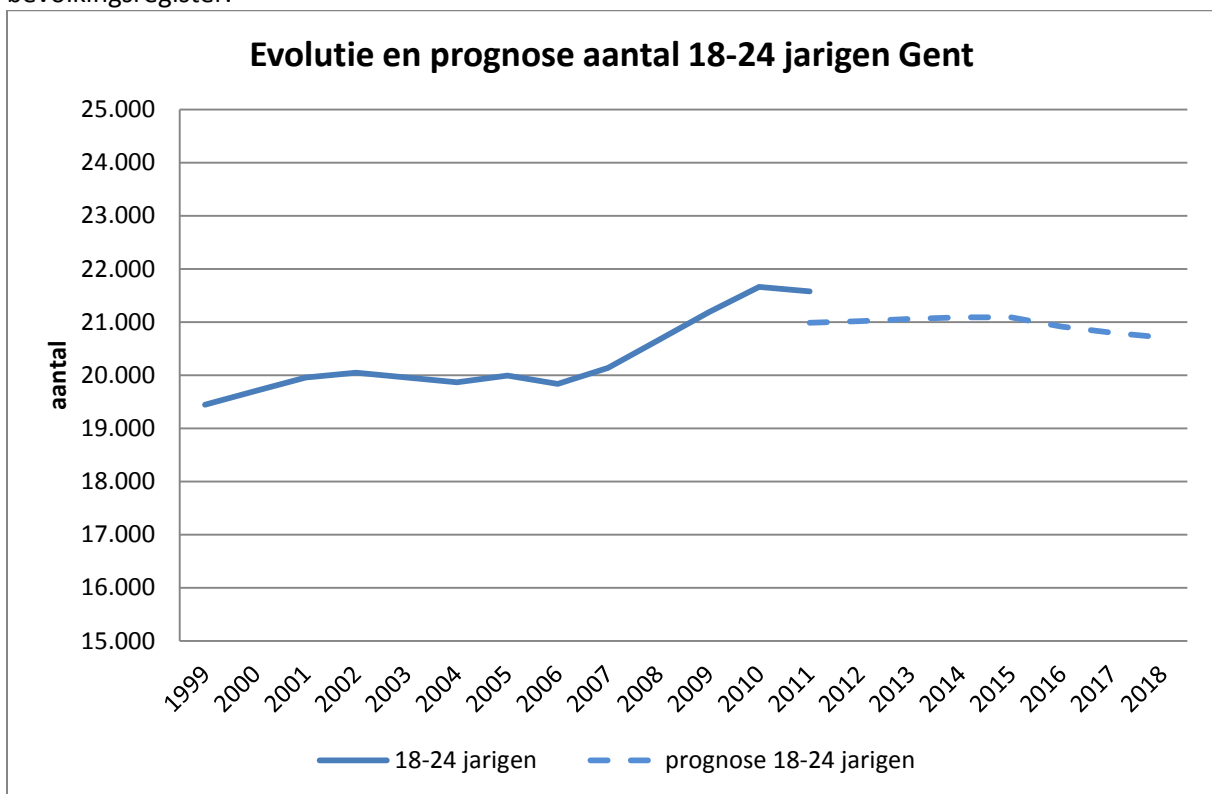
Deze kaarten geven het aantal 12-17 jarigen op wijkniveau (links) en het percentage 12-17 jarigen op wijkniveau. Er is een groot aantal 12-17 jarigen in de wijken (in dalende volgorde) Sint-Amandsberg (1232) Drongen (950), Oostakker (932), Mariakerke(823) en Wondelgem (800) : de wijken in de rand van Gent (in het noordelijke deel). Atypisch is hier de wijk Brugse Poort – Rooigem (1152). De wijken met de minste 12 – 17 jarigen zijn: Stationsbuurt Zuid (312), Moscou - Vogelhoek (306), Elisabethbegijnhof - Papegaai (235), Watersportbaan - Ekkergergem (218) en Kanaaldorpen en -zone (163). De kaart met het aandeel ‘middelbare school jeugd’ geeft een duidelijker beeld: er zijn procentueel minder middelbare school kinderen in het centrum in vergelijking met de wijken in de rand en in de 19^{de}-eeuwse gordel. Dit resulteert in de volgende top 5: Bloemekenswijk (7,7 %), Rabot

– Blaisantvest (7,5 %), Drogen (7,4 %), Muide - Meulestede - Afrikalaan (7,3 %) en Oostakker (7,1 %). De kleinste aandelen vinden we terug in Stationsbuurt Zuid (4,1 %), Stationsbuurt Noord (3,5 %), Elisabethbegijnhof - Papegaai (3,4 %), Watersportbaan - Ekkergerm (3,0 %) en Binnenstad (2,7 %).

5.4 18-24 jarigen

Evolutie aantal 18-24 jarigen

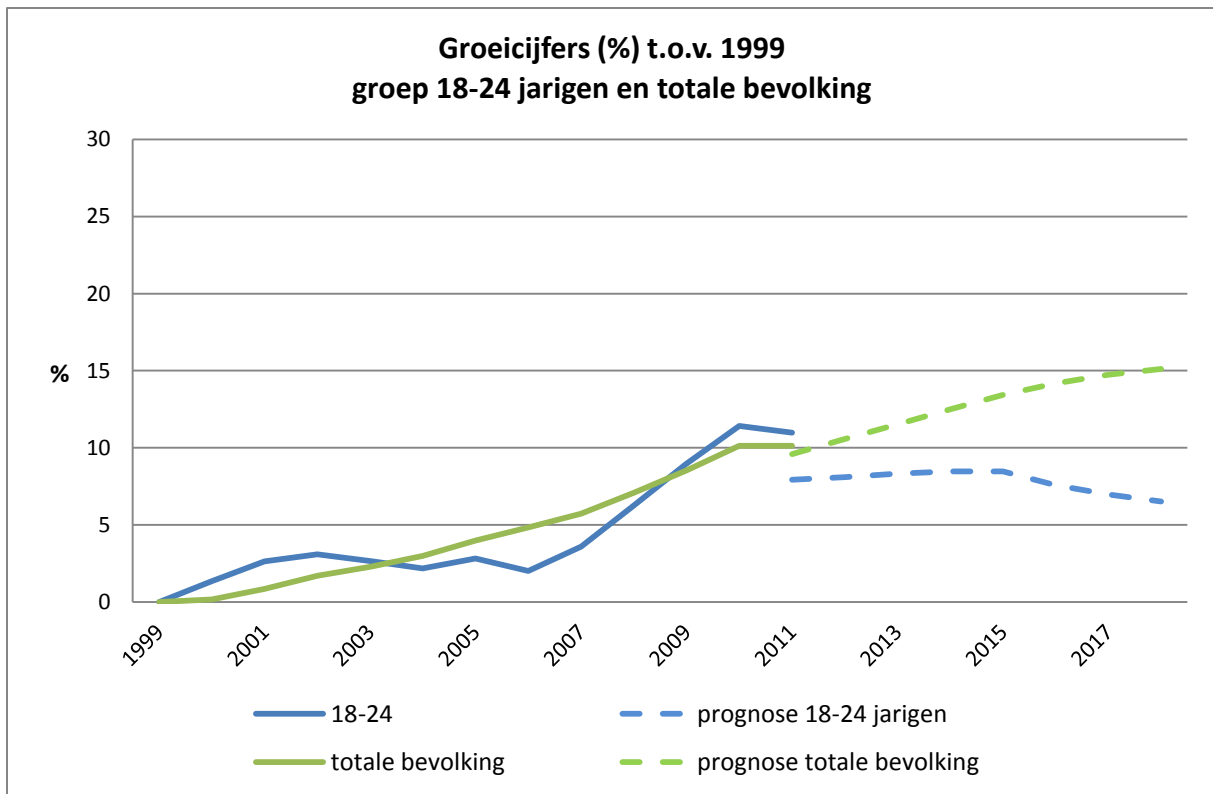
De groep 18-24 jarigen kan omschreven worden als de ‘jongvolwassenen’. Deze groep is wellicht een onderschatting van de werkelijke populatie, aangezien de meeste kotstudenten deze leeftijd hebben, maar niet officieel gedomicilieerd zijn in Gent en dus niet zichtbaar zijn in de cijfers uit het bevolkingsregister.



Figuur 27: Evolutie en prognose 18-24 jarigen (Bron: Bevolkingsregister Stad Gent en prognoses SVR)

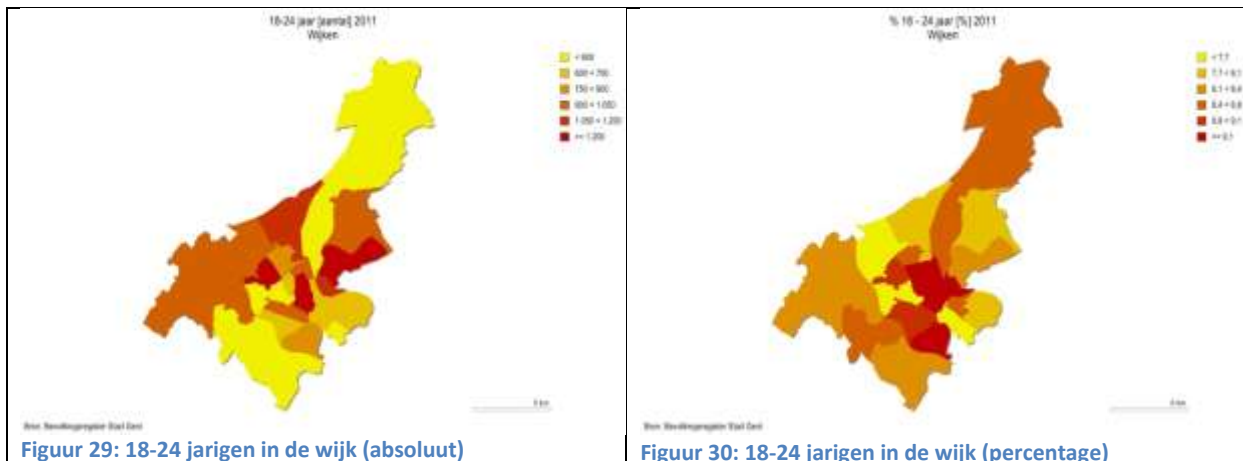
Het aantal 18-24 jarigen stijgt sterk vanaf 2008. De prognoses voorspellen dat deze groei zal stagneren de komende jaren.

De groeicijfers tonen hetzelfde beeld: een sterk procentuele groei in 2008 en 2009. Als we deze groei vergelijken met de groei van de totale bevolking, dan is de groep 18-24 aanvankelijk trager gegroeid maar heeft dan de laatste jaren een inhaalbeweging gekend, met als gevolg dat de beide groepen nu hetzelfde groeipercentage hebben bereikt. De groei van de 18-24 is nu al sterker dan wat de prognoses voorspeld hebben.



Figuur 28: Groecijfers 12-17 jarigen en totale bevolking (Bron: Bevolkingsregister Stad Gent en prognoses SVR)

18-24 jarigen op wijkniveau



In absolute aantallen zijn er het meest 18-24 jarigen in de wijken Binnenstad (1999), Brugse Poort – Rooigem (1591) en Sint-Amandsberg (1531). De kleinste aantallen zie je bij de wijken Sint-Denijs Westrem (502), Watersportbaan – Ekkergerm (498), Moscou – Vogelhoek (360) en Kanaaldorpen en – zone (205). In relatieve aantallen zijn de grootste aandelen terug te vinden in de wijken Binnenstad (11,3%), Rabot-Blaisantvest (10,5%), Elisabethbegijnhof-Papegaai (10,2%) en Nieuw Gent – UZ (9,8%). De kleinste aandelen zijn voor de rekening van Ledeberg (7,6%), Moscou-Vogelhoek (7,3%), Mariakerke (7,2%) en Watersportbaan – Ekkergerm (6,9%).

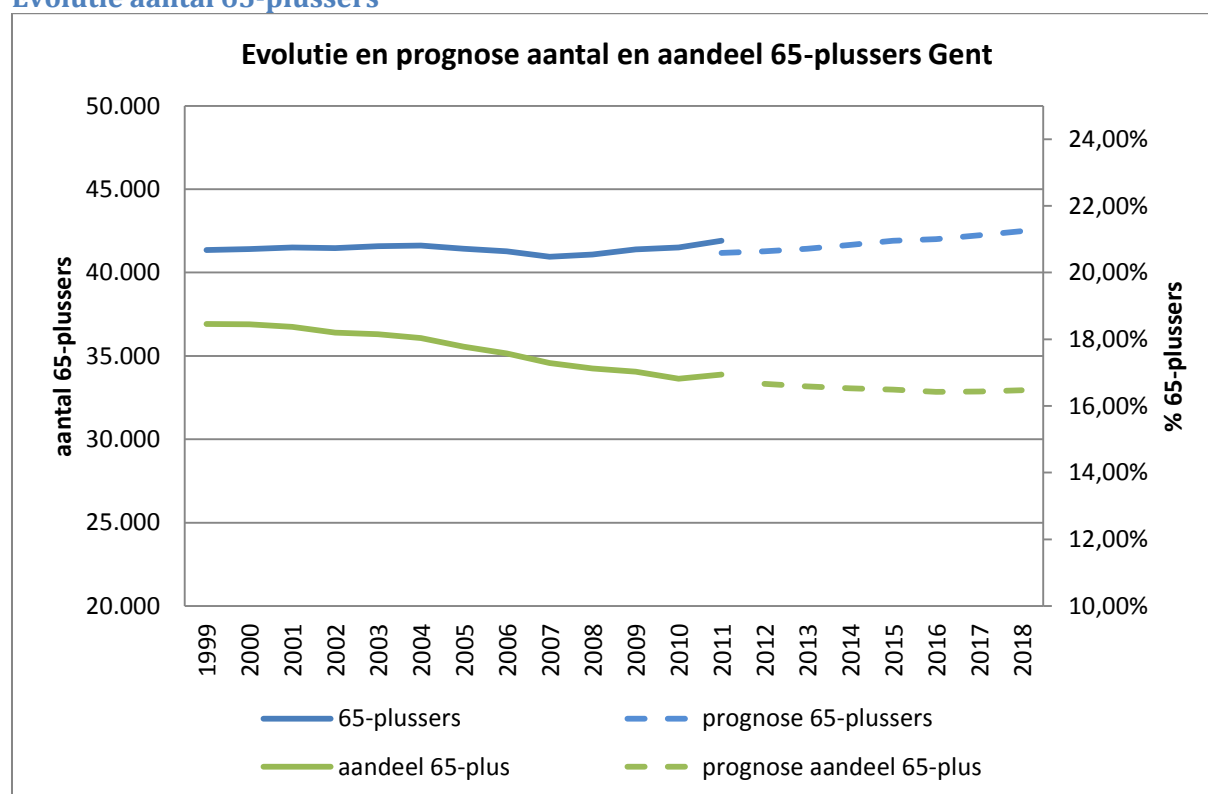
6. Vergrijzing in absolute aantallen en verwitting

6.1 65-plussers

Vanaf 65 wordt men niet meer tot de potentiële beroepsbevolking gerekend. Het aandeel 65-plussers in de bevolking geeft een beeld van de vergrijzing. Toenemende vergrijzing kan het gevolg zijn van ofwel stijging van de gemiddelde leeftijd van een samenleving ofwel toename van het percentage ouderen. In België is er sprake van een dubbele vergrijzing, want zowel de gemiddelde leeftijd van de bevolking als het percentage ouderen stijgt (Sociale Zekerheid, 2012). In Gent, net zoals in andere “studentensteden” is er enkel sprake van toename van het aantal ouderen. Dit voornamelijk door de aanzienlijke verhoging van de levensverwachting en het ouder worden van de babyboomgeneratie. Verhoudingsgewijs tot de totale bevolking is er een lichte daling van het aandeel 65 plussers (van 18,49% in 1999 naar 16,95% in 2011). In Gent is er van vergrijzing van de bevolking geen sprake.

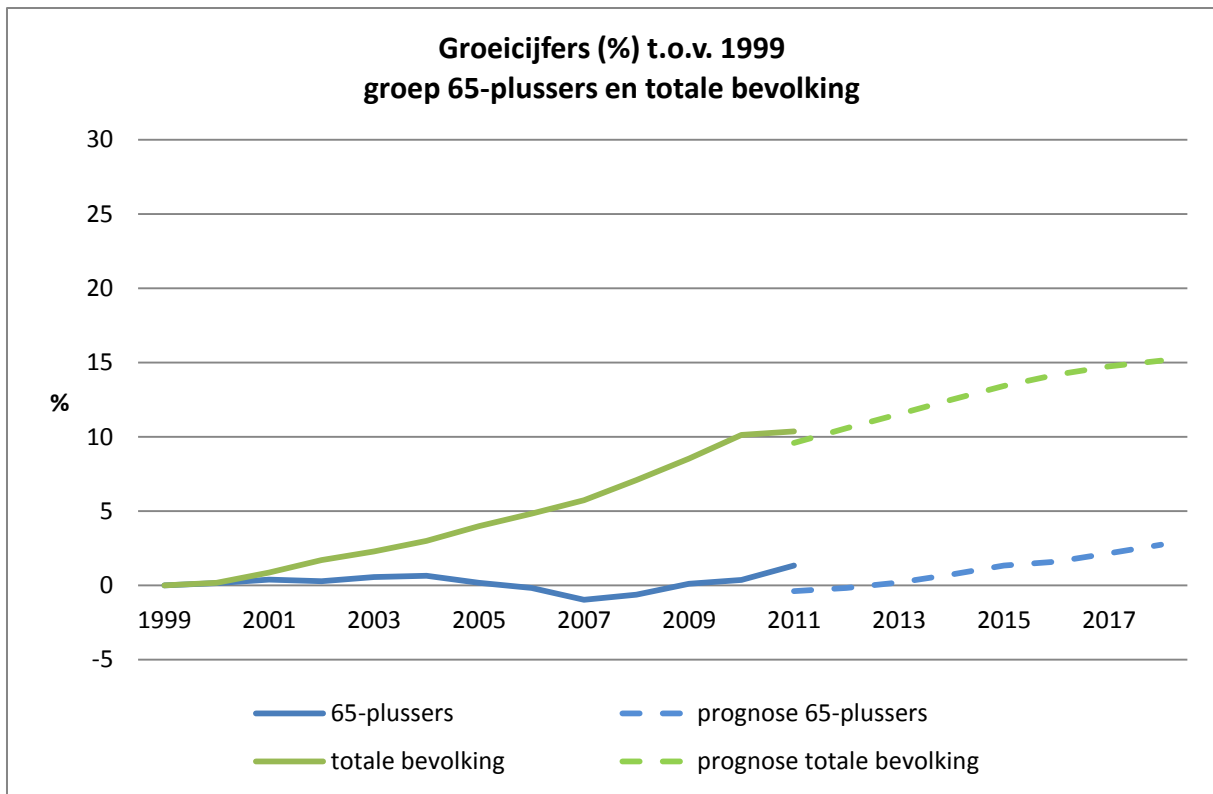
Onderstaande grafiek toont dat de groep 65-plussers in de periode 1999 – 2010 de afgelopen jaren vrij stabiel is gebleven. De prognoses voorspellen een stijging in de komende jaren.

Evolutie aantal 65-plussers



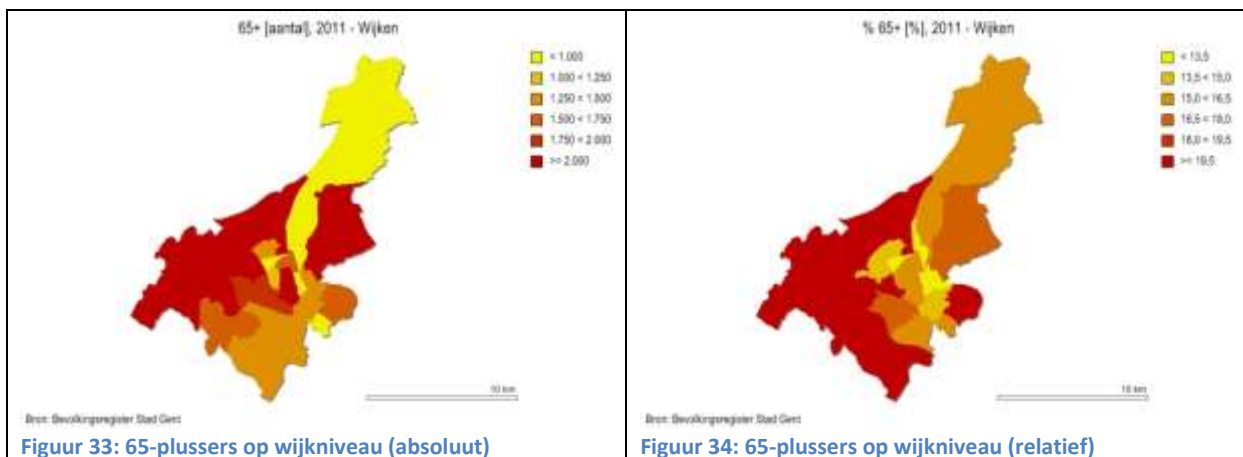
Figuur 31: Evolutie en prognose aantal 65-plussers (Bron: Bevolkingsregister Stad Gent en prognoses SVR)

De groeicijfers tonen een status quo voor de 65-plussers. We verwachten pas vanaf 2014 een positieve groei. Het totaal aantal inwoners daarentegen is de afgelopen tien jaren wel met 10% toegenomen. De vergrijzing (stijgend aandeel 65-plussers) zal zich vermoedelijk inzetten vanaf 2017, maar dan nog aan een gestaag tempo (zie Figuur 31).



Figuur 32: Groecijfers 65-plussers en totale bevolking (Bron: Bevolkingsregister Stad Gent en prognoses SVR)

65-plussers op wijkniveau



Figuur 33: 65-plussers op wijkniveau (absoluut)

Figuur 34: 65-plussers op wijkniveau (relatief)

De wijk Sint-Amandsberg telt het grootste aantal 65 plussers (3.267). Mariakerke (2.930), Wondelgem (2.911), Binnenstad (2.803) en Drogen (2.654) huisvesten eveneens in absolute aantallen een groot aantal 65 plussers. Moscou-Vogelhoek (805), Muide-Meulestede-Afrikalaan (781), Macharius-Heirnis (698) en de Kanaaldorpen en –zone (391) zijn de wijken die in aantal het minst aantal 65 plussers tellen.

Relatief gezien, uitgedrukt in percentages t.o.v. de totale bevolking, hebben de wijken Watersportbaan-Ekkerkem (26,3%), Sint Denijs Westrem (25.5%), Mariakerke (22.2%) en Gentbrugge (21,8%) het hoogste aandeel 65 plussers. De wijken Muide-Meulestede-Afrikalaan (13%), Dampoort

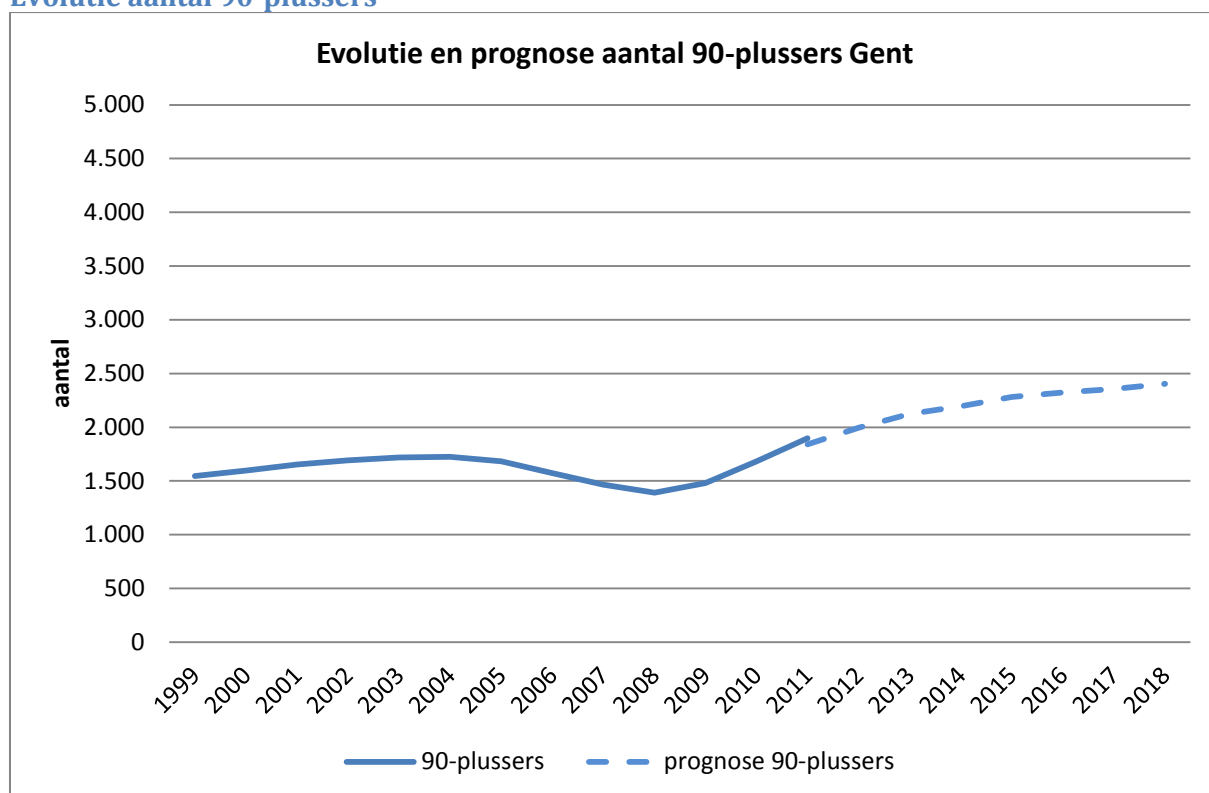
(11,3%), Macharius – Heirnis (10,4%) en Rabot-Blaisantvest (10,1%) hebben het laagste aandeel ouderen wonen.

6.2 90-plussers

Veroudering binnen de veroudering wordt voornamelijk vanuit zorg oogpunt benaderd. Negentig plussers zijn grotendeels een zorgbehoevende populatie.

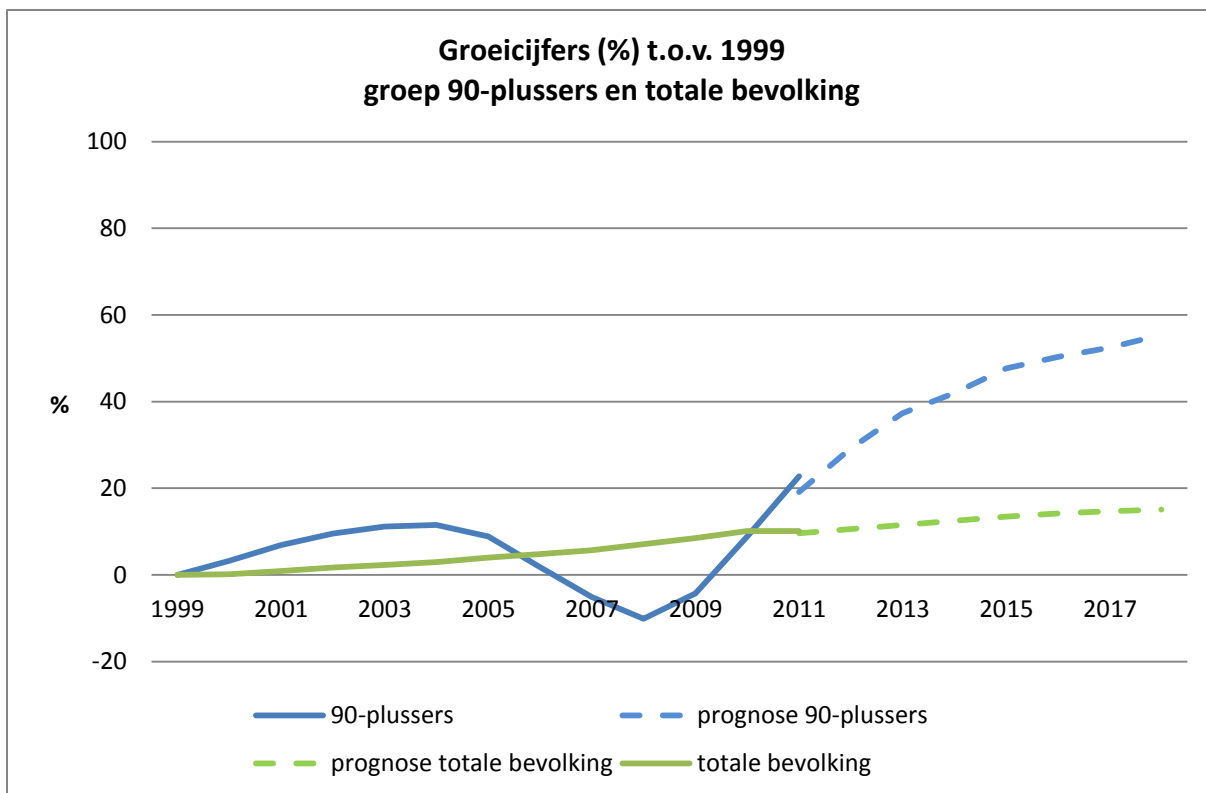
Het aantal 90-plussers stijgt lichtjes tussen 1999 en 2004. Daarna zet zich een daling in tot 2008, om dan opnieuw te stijgen tot boven het niveau van 2004. De daling is een gevolg van het 'WOI-effect'. In de periode 1915-1920 is het aantal geboorten veel lager dan in de periode ervoor en erna. Reden hiervoor is Wereldoorlog I (Stad Gent, 2008). Dit effect zie je begin van deze eeuw in het aantal 90-plussers. De prognoses voorspellen dat deze stijging nog verder zal doorgaan in de komende jaren.

Evolutie aantal 90-plussers



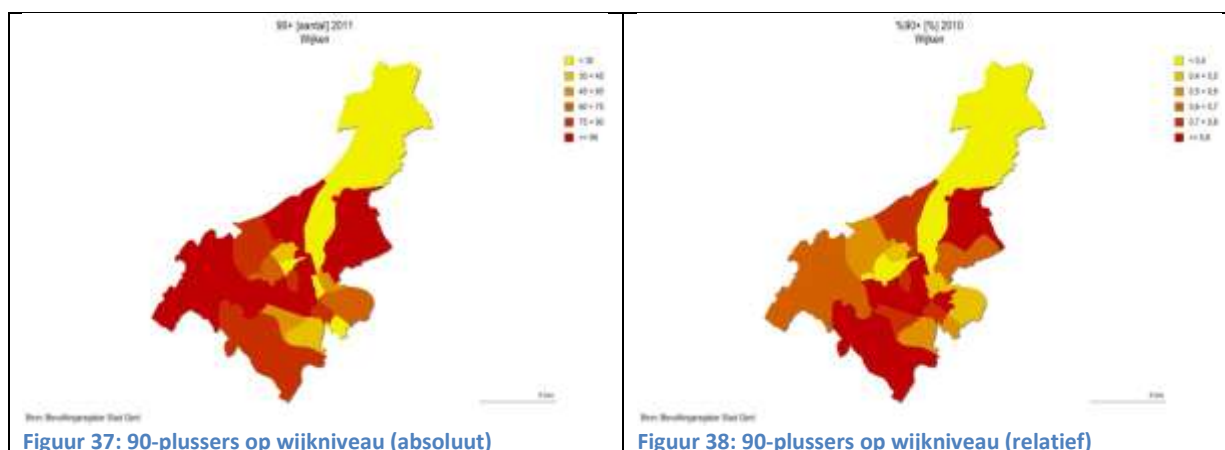
Figuur 35: Evolutie en prognose 90-plussers (Bron: Bevolkingsregister Stad Gent - prognoses SVR)

De trend van lichte stijging, daling en opnieuw stijging wordt ook zichtbaar in de groeicijfers. Van 1999 tot 2004 is er een sterkere groei van de groep 90+ in vergelijking met de groei van de totale bevolking. Daarna is er een daling tot 2008. In 2008 is de groep 90+ kleiner dan in 1999. Vanaf dan zien we de start van een (voorspelde) spectaculaire groei. De komende jaren mogen we een groei tot bijna 50% verwachten van het aantal 90-plussers.



Figuur 36: Groeicijfers 90-plussers en totale bevolking (Bron: Bevolkingsregister Stad Gent en prognoses SVR)

90-plussers op wijkniveau



In absolute aantallen vind je de 90-plussers vooral terug in de Binnenstad (213), Sluizeken – Tolhuis – Ham (141), Sint Amandsberg (135), Oostakker (120) en Watersportbaan – Ekkerghem (119). De laagste aantallen vind je terug in Macharius – Heirnis (27), Moscou-Vogelhoek (26), Rabot-Blaisantvest (22), Muide-Meulestede-Afrikaalaan (17) en de Kanaaldorpen en -zone(5). De hoogste percentages vind je in de wijken Watersportbaan – Ekkerghem (1,7%) , Sint Denijs Westrem (1,5%), Sluizeken – Tolhuis – Ham (1,3%), Binnenstad (1,2%) en Elisabethbegijnhof - Papegaai (1,1%). De wijken met de laagste aantallen 90+ kent ook de laagste aandelen 90 plussers : Kanaaldorpen en -zone (0,2%), Rabot-Blaisantvest (0,3%), Muide-Meulestede-Afrikaalaan (0,3%) en Brugse Poort – Rooigem (0,4%).

7. De link met de arbeidsmarkt: (potentieel) actieve bevolking

Naast vergroening en vergrijzing, twee leeftijds-gerelateerde evoluties, is het essentieel om de actieve bevolking in beeld te brengen, als sluitstuk bij deze leeftijdsspecifieke benadering. Met actieve bevolking wordt hier potentiële actieve beroeps bevolking bedoeld, met name de bevolking in de leeftijdscategorie van 18 tot 64 jaar, die zich op de arbeidsmarkt *kan* begeven. Niet iedereen uit die groep is daadwerkelijk beroepsactief (studenten, huisvrouwen/mannen, werklozen, vroeggepensioneerden, ...). Van belang is in deze de potentiële draagkracht van deze groep in verhouding met de afhankelijke leeftijdsgroepen, in termen van groene druk en grijze druk.

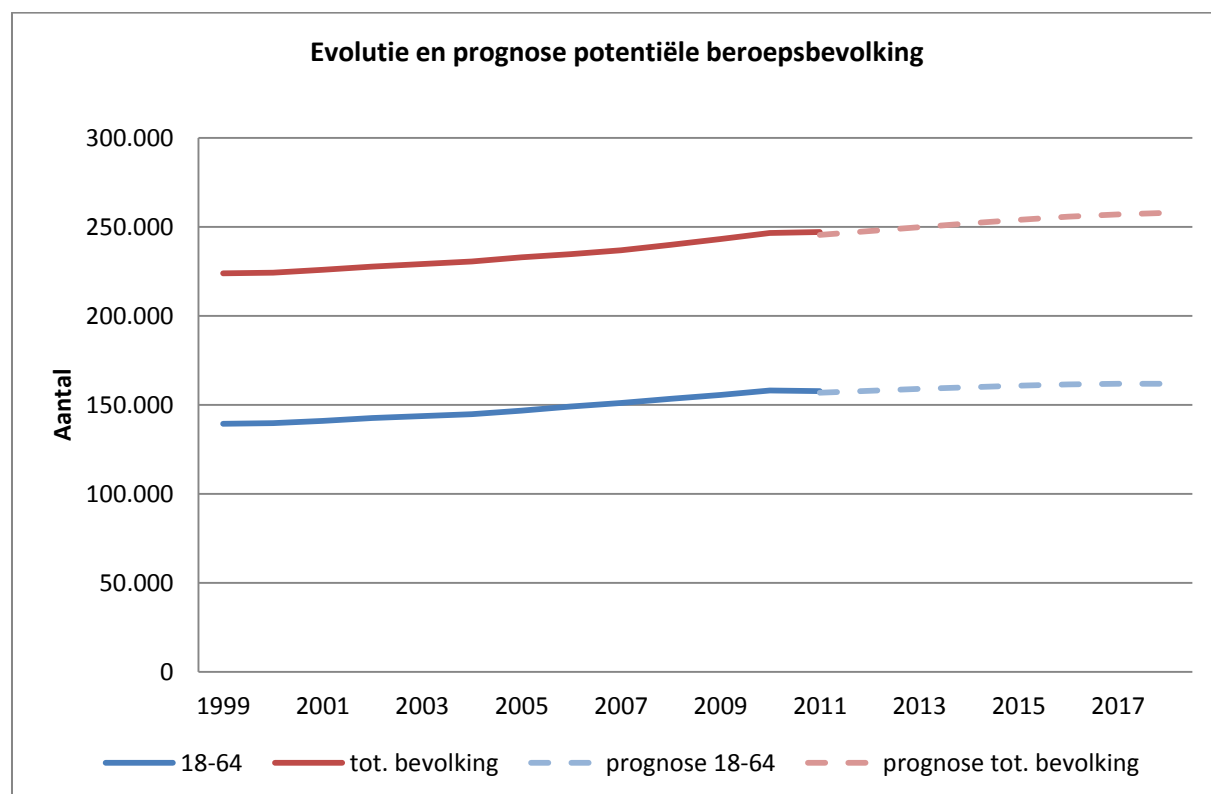
Evolutie actieve bevolking

Figuur 39 geeft de evolutie en prognose van de potentiële beroepsbevolking, uitgezet ten opzichte van de evolutie en prognose van de totale Gentse bevolking.

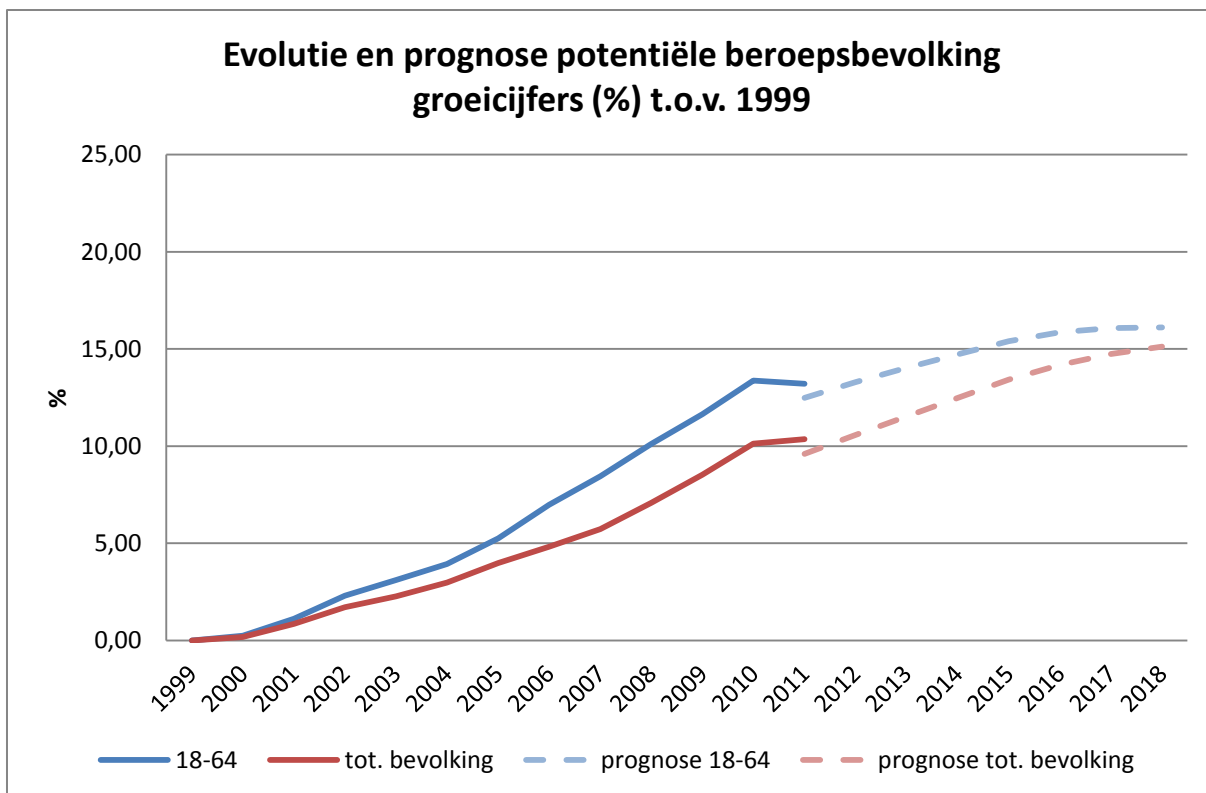
In 1999 maakt de potentiële beroepsbevolking 62,2 % uit van de totale bevolking. In 2010 is dit aandeel gestegen naar 64,1%.

Figuur 40 toont aan dat de potentiële beroepsbevolking in de periode 1999-2010 iets sterker is toegenomen dan de totale bevolking.

De prognose cijfers laten zien dat de groei van de potentiële beroepsbevolking vroeger zal afnemen dan de groei van de totale bevolking met als gevolg dat het aandeel potentiële beroepsbevolking t.o.v. totale bevolking terug kleiner zal worden.

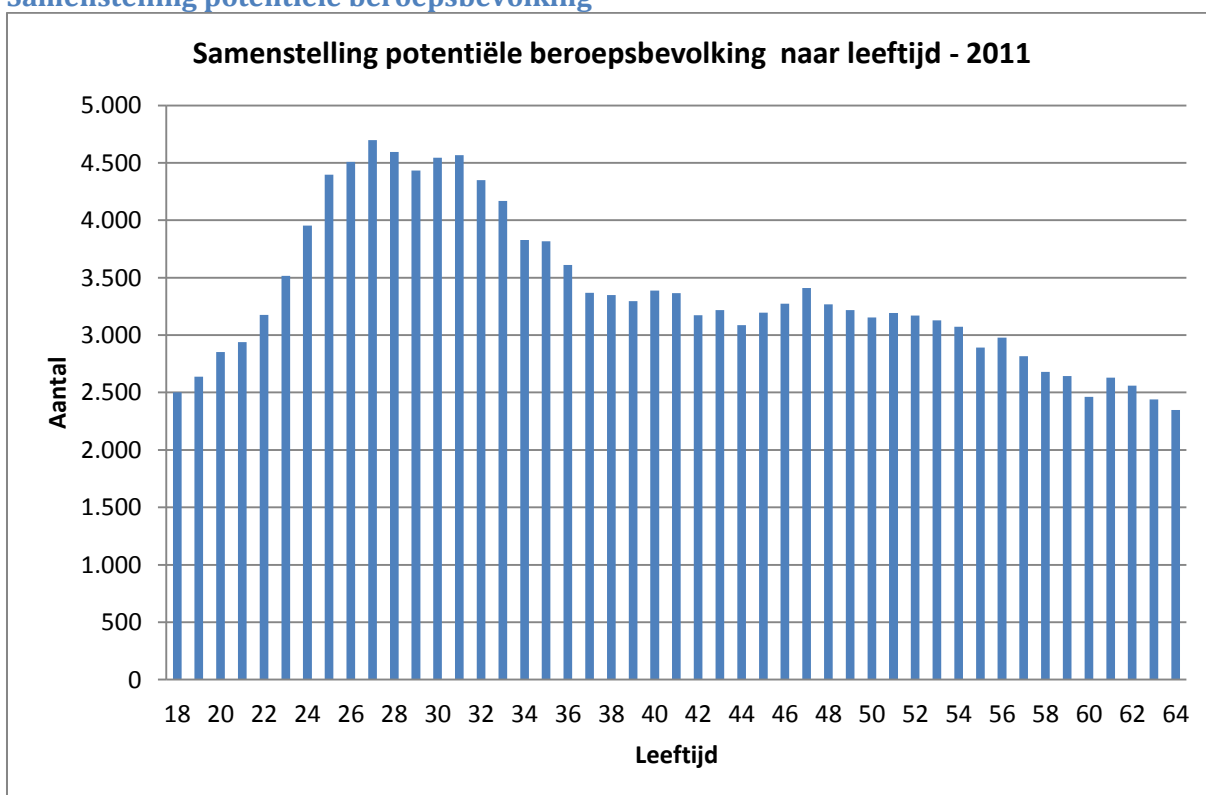


Figuur 39: Evolutie potentiële beroepsbevolking (Bron: Bevolkingsregister Stad Gent en prognoses SVR)



Figuur 40: Groei potentiële beroepsbevolking Gent (Bron: Bevolkingsregister Stad Gent en prognoses SVR)

Samenstelling potentiële beroepsbevolking

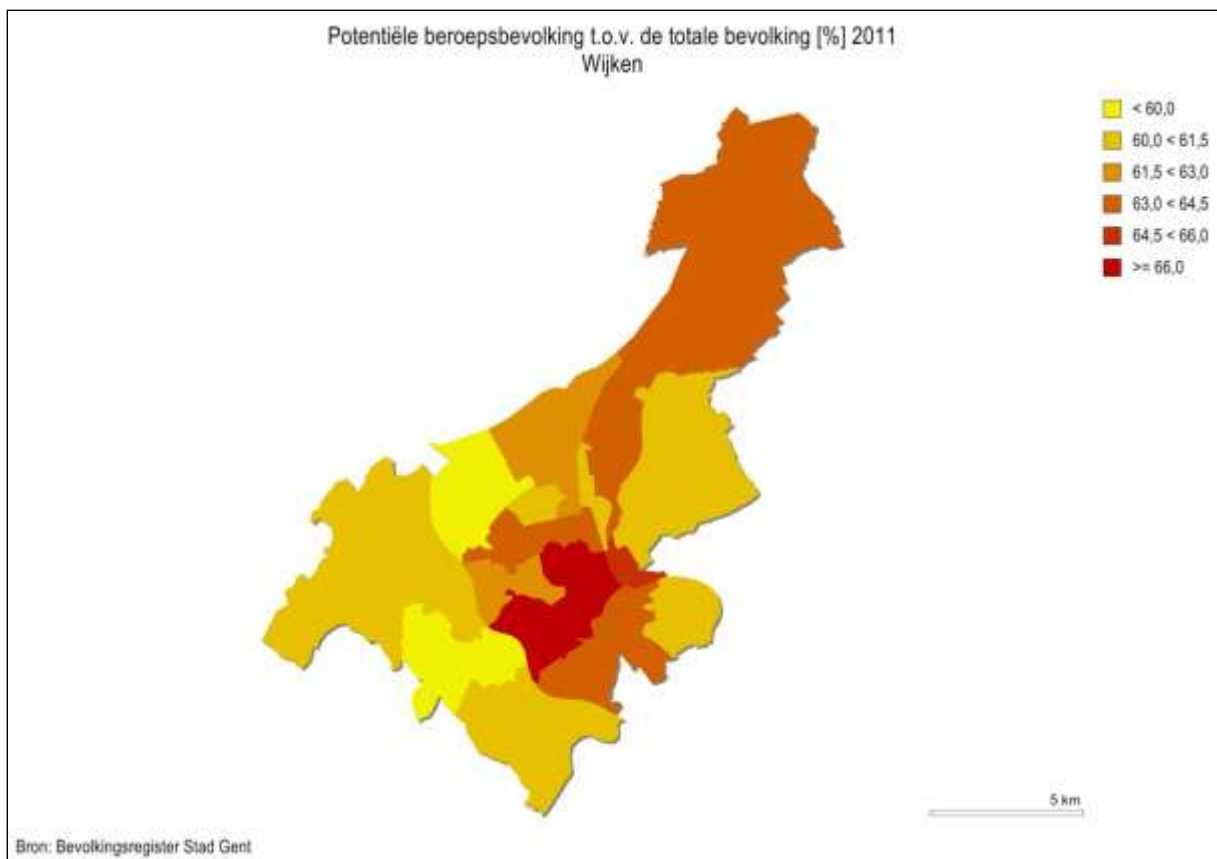


Figuur 41: Samenstelling potentiële beroepsbevolking – 2010 (Bron: Bevolkingsregister Stad Gent)

Figuur 41 toont aan dat de leeftijden 25 tot 35 jaar het grootste aandeel omvat binnen de potentiële beroepsbevolking.

Potentiële beroepsbevolking op wijkniveau

In 2010 behoort 64% van de totale bevolking tot de groep 'potentiële beroepsbevolking'. De kaart laat zien dat de hoogste percentages beroepsbevolking zich bevinden in het centrum van de stad. De wijk Binnenstad (74,1%) heeft een 10 procentpunten hoger aandeel 18-64 jarigen dan het gemiddelde voor Gent, gevolgd door de wijken Elisabethbegijnhof-Papegaai (71,8%), Macharius-Heirnis (70,2%) en Stationsbuurt Noord (70,1%). De wijken Gentbrugge (60,3%), Drongen (60,2%), Bloemekenswijk (60,1) en Mariakerke (59,3%) hebben een aandeel potentiële beroepsbevolking dat rond de 60% bedraagt. De wijk Sint-Denijs-Westrem (56,3%) kent het laagste aandeel 18-64 jarigen.



Figuur 42: Potentiële beroepsbevolking t.o.v. de totale bevolking (Bron: Bevolkingsregister Stad Gent)

Groene druk en grijze druk

Zoals eerder aangegeven is het perspectief van de potentieel actieve bevolking van belang in termen van de potentiële draagkracht van deze groep in verhouding met de afhankelijke leeftijdsgroepen, de kinderen en jongeren, en de ouderen. Demografen drukken deze verhoudingen uit met de parameters groene druk en grijze druk.

Grijze druk⁶ is de verhouding tussen de leeftijdsgroep van ouderen en de bevolking op beroepsactieve leeftijd.

Groene druk⁷ is de verhouding tussen de jeugdige bevolking en de bevolking op beroepsactieve leeftijd.

Voor Gent blijft de groene druk quasi constant. In Vlaanderen is er wel een stijging te zien. De grijze druk blijft zowel voor Gent als Vlaanderen quasi constant.

⁶ In de tabel zijn de afbakeningen 60+ en 20 tot 59 jaar (afbakeningen zoals op website 'Lokale Statistieken')

⁷ In de tabel zijn de afbakeningen 0 tot 19 jaar en 20 tot 59 jaar (afbakeningen zoals op website 'Lokale Statistieken')

	1/01/2006	1/01/2007	1/01/2008	1/01/2009	1/01/2010
Gent					
groene druk	39,72	39,75	39,43	39,1	38,91
grijze druk	36,95	37,17	37,03	37,09	37,25
Vlaanderen					
groene druk	41,96	42,78	43,49	44,12	44,75
grijze druk	40,49	40,6	40,65	40,78	40,86

Tabel 2: Groene en grijze druk in Gent en Vlaanderen: Bron: ADSEI via lokale statistieken

8. Verkleuring

8.1 Afbakening groep ECM 'Etnisch-Culturele Minderheden'

Het integratiebeleid richt zich op de gehele samenleving en heeft daarbij, naargelang van het geval, speciale aandacht voor volgende personen :

1. Personen die legaal en langdurig in België verblijven en die bij hun geboorte niet de Belgische nationaliteit bezaten of van wie minstens een van de ouders bij geboorte niet de Belgische nationaliteit bezat, in het bijzonder diegenen die zich in een vaststelbare achterstandspositie bevinden; daarbij is een 'langdurig verblijf' elk legaal verblijf dat niet beperkt is tot maximaal drie maanden⁸,
2. Personen die legaal in België verblijven en die wonen of woonden in een woonwagen⁹ of waarvan de ouders dat deden, met uitzondering van bewoners van campings of gebieden met weekendverblijven.
3. Daarnaast richt het integratiebeleid zich ook op vreemdelingen zonder wettig verblijf, meer bepaald vreemdelingen die zich in België bevinden zonder wettig verblijfsstatuut en die wegens een noodsituatie begeleiding vragen.

Gezien het toenemend aantal naturalisaties wordt het interessanter om diversiteit naar etnisch-culturele herkomst in de bevolking te beschouwen, in plaats van het duidelijk beperkter wordende begrip nationaliteit. De groep ECM bevat zowel niet-Belgen als genaturaliseerde Belgen. Het zijn personen die hun origine hebben buiten de rijke Westerse landen.

Het definiëren en operationaliseren van 'herkomst' of 'origine' is een moeilijk vraagstuk. Bij de Stad Gent gebruikt men een operationele definitie¹⁰, gebaseerd op het bevolkings- en wachtregister, om een zo precies mogelijk beeld te verkrijgen over deze groep.

Door deze operationele definitie worden een aantal keuzes gemaakt. 'Herkomst' wordt geoperationaliseerd door de burgers in rekening te brengen die nu een Belgische nationaliteit bezitten, maar een 'oude' nationaliteit hebben uit de reeks landen uit de in Gent gebruikte definitie van ECM. Door deze manier van werken wordt een deel van de 2^{de} generatie (als ze bij geboorte de Belgische nationaliteit krijgen) niet in rekening gebracht . Vraag blijft of, en hoelang, je kinderen van ouders met een diverse etnisch-culturele herkomst moet blijven beschouwen als ECM. Dienen we een deel van de tweede generatie te blijven traceren. Ongetwijfeld voer voor discussie de komende jaren.

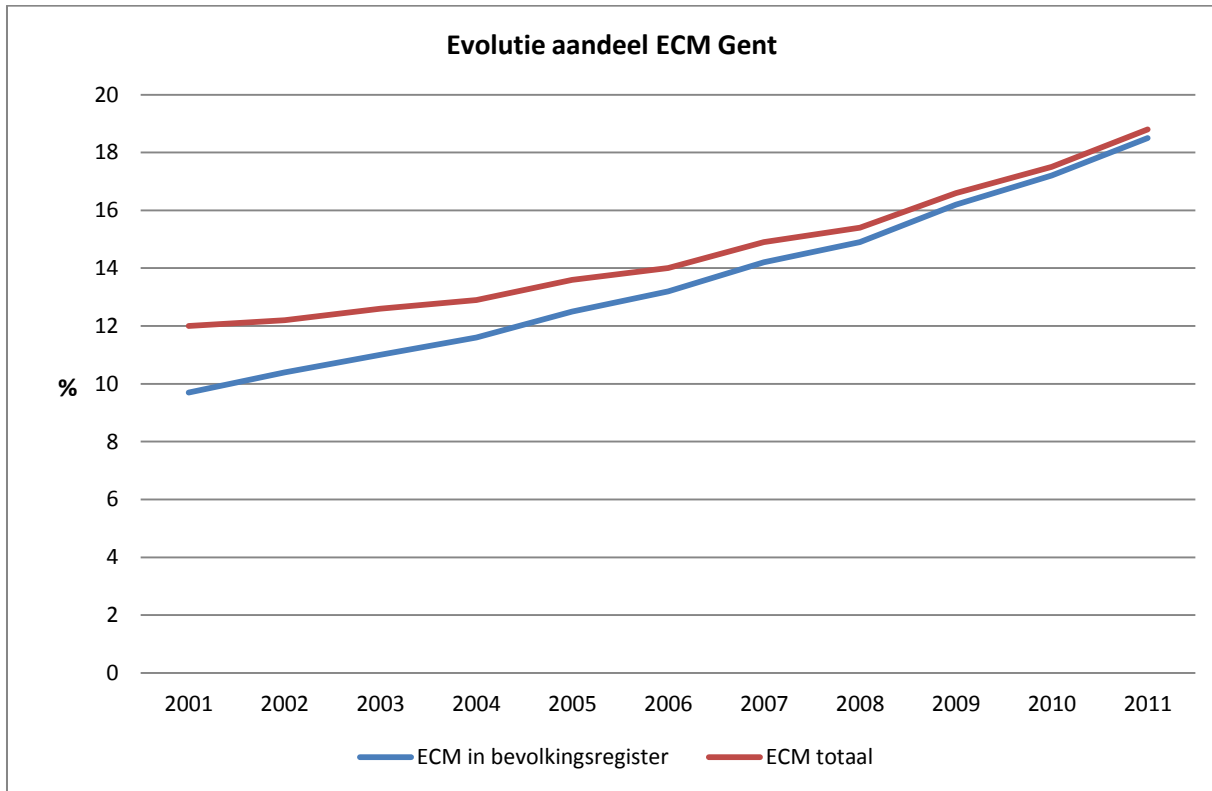
⁸ Zoals bedoeld in hoofdstuk 2 van de eerste titel van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen

⁹ als vermeld in artikel 2, 33°, van het decreet van 15 juli 1997 houdende de Vlaamse Wooncode

¹⁰ Volgende personen behoren tot de groep 'Etnisch-Culturele Minderheden':

- Alle personen van niet-Belgische nationaliteit ingeschreven in het bevolkingsregister met uitzondering van de volgende nationaliteiten:
 - o Alle lidstaten van de EU(15)
 - o Monaco, Andorra, Japan, Noorwegen, Hong Kong, Zwitserland, Canada, San Marino, VSA, IJsland, Australië, Liechtenstein, Nieuw-Zeeland en Malta
- Alle personen van vreemde origine uit het bevolkingsregister, die de Belgische nationaliteit verkregen hebben na 01/01/1985, uitgezonderd diegenen met een vorige nationaliteit uit bovenstaande uitzonderingslijst.
- Alle personen ingeschreven in het wachtregister .

8.2 Profiel en evolutie



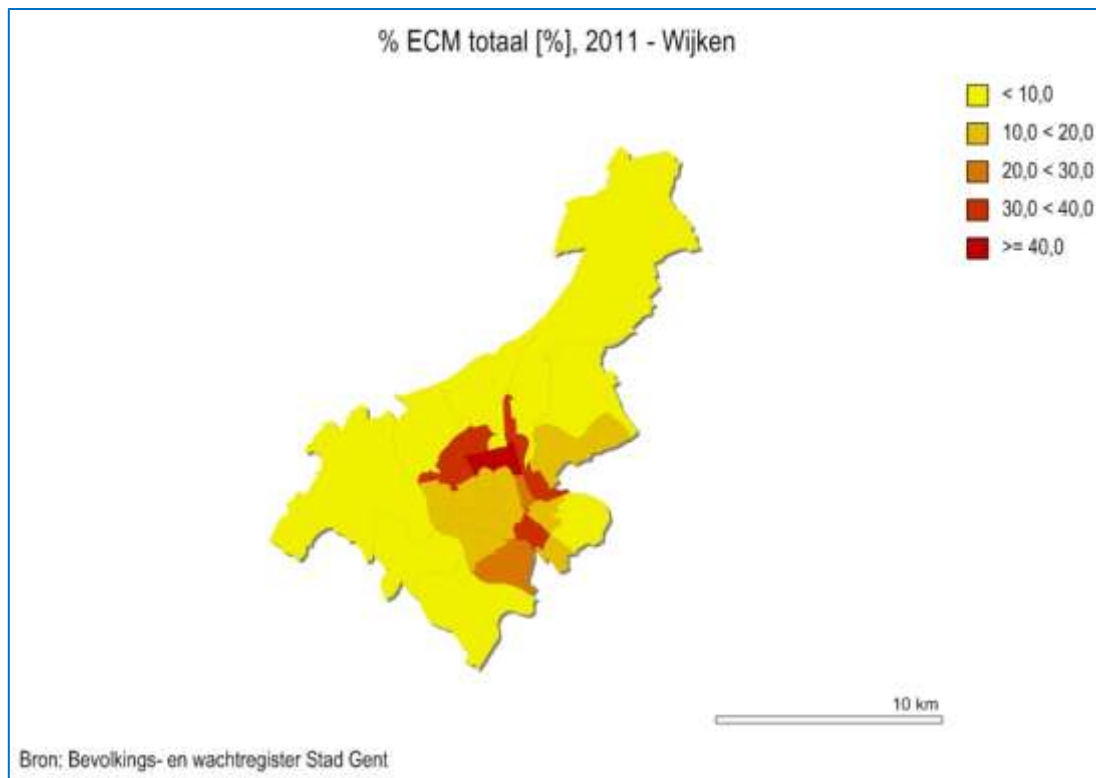
Figuur 43: Evolutie aandeel Etnisch Culturele Minderheden in totale bevolking (Bron: Bevolkingsregister Stad Gent)

Voor de groep 'ECM in het bevolkingsregister' berekenen we het aandeel ECM in het bevolkingsregister (en houden we geen rekening met het wachtregister). Bij de groep 'ECM totaal' wordt ook de groep asielzoekers, geregistreerd via het wachtregister, in rekening gebracht. We gebruiken deze twee groepen ECM omdat het wachtregister niet meetelt voor het officiële bevolkingsaantal. Beide percentages groeien naar elkaar toe, omdat het aantal asielzoekers over de jaren is gedaald¹¹.

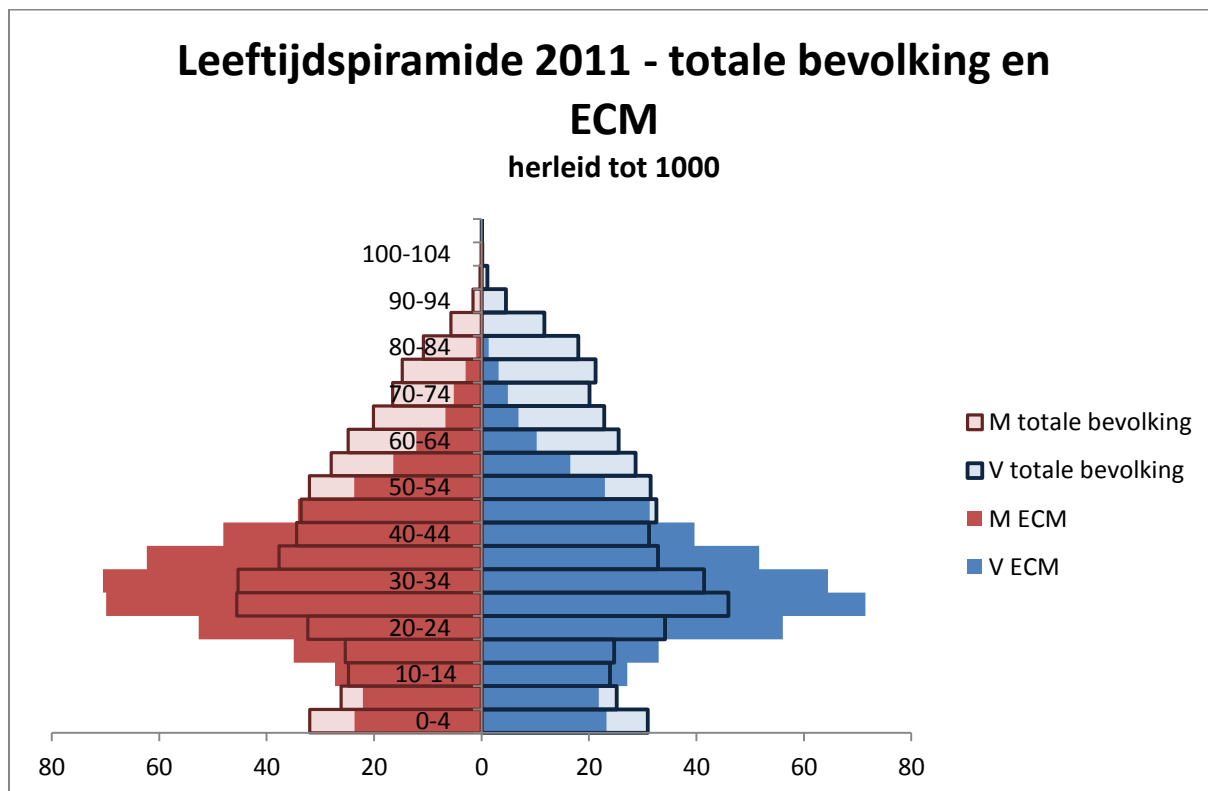
De laatste 10 jaar zien we een stijging van het aandeel ECM: ECM (totaal) stijgt van 12,0% in 2001 naar 18,8% in 2011. In absolute waarden zijn er in 2011 46 692 ECM'ers, waarvan 932 asielzoekers. De ECM'ers wonen ongelijk verdeeld over de Gentse wijken (Figuur 44). De wijk met de hoogste concentratie aan ECM is Rabot-Blaisantvest met 51,2% ECM op de totale bevolking. De wijk met het laagste percentage is Drogen met 2,0% ECM.

Figuur 44 toont een hoge concentratie aan ECM in de 19^{de} eeuwse gordel (Rabot-Blaisantvest (51,2%), Sluizeken-Tolhuis-Ham (44,1%), Muide-Meulestede-Afrikalaan (39,8%), Brugse Poort – Rooigem (34,1%), Bloemekenswijk (32,6%), Dampoort (31,7%), Ledeborg (30,3%), Nieuw Gent – UZ (29,2%) en Macharius-Heirnis (24,5%).

¹¹ Zie algemeen stuk (Demografische evolutie Gent in een notendop) onder 'Evolutie niet-officiële bevolking'



Figuur 44: ECM op wijkniveau (aandeel)



Figuur 45: Leeftijdspiramide ECM - bron: Bevolkingsregister Stad Gent

De leeftijds­piramide van de groep ECM heeft een andere opbouw in vergelijking met de totale bevolking van Gent.

De categorieën uit de groep 0-9 jaar (dus zowel de groep 0-4 jarigen als de groep 5-9 jarigen) zijn ondervertegenwoordigd bij de ECM in vergelijking met de totale bevolking (voor de totale groep 0-9 jaar: 9,1% van de ECM ten opzichte van 11,4% van de totale bevolking). Alle categorieën uit de groep 10-44 jaar zijn oververtegenwoordigd bij de groep ECM in vergelijking met de totale bevolking: zo staat de groep 10 tot 44 jaar voor 48% van de totale bevolking, terwijl deze groep bij de ECM de 10-44 jaar 70,9% uitmaakt van de totale groep ECM. De groepen 45-49 jarigen lopen gelijk (beide aandelen bedragen 6,6%), maar vanaf de leeftijd van 50 jaar zijn de categorieën uit de ECM telkens ondervertegenwoordigd in vergelijking met de totale bevolking. De groep 50 tot 99 jaar staat voor 34% van de totale bevolking, bij de ECM bedraagt deze groep 13,5% van de totale groep ECM. Als groep hebben de Gentse ECM dus een kleiner aandeel kinderen dan de totale Gentse bevolking en een kleiner aandeel medioeren en senioren.

Ook de man/vrouw verdeling is verschillend: bij de totale bevolking bestaat deze verdeling uit 49,2% mannen en 50,8% vrouwen. Bij de ECM is deze verhouding 51,4% mannen ten opzichte van 48,6% vrouwen.

8.3 Herkomst ECM

In 2010 is 47% van de personen die binnen de groep ECM vallen genaturaliseerd tot Belg. 53% heeft een andere dan de Belgische nationaliteit.

Voor de genaturaliseerde Belgen bekijken we de vorige nationaliteit, voor de niet-Belgen naar de huidige nationaliteit, om een idee te krijgen van de herkomst van de groep ECM.

	2001						2011					
	Belgen		niet-Belgen		totaal herkomst		Belgen		niet-Belgen		totaal herkomst	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
EU+12 ¹²	164	1,4	2.951	18,4	3.115	11,2	771	3,5	9.525	38,6	10.296	22,1
rest Europa	171	1,5	2.774	17,3	2.945	10,6	1.335	6,1	2.459	10,0	3.794	8,1
Afrika	2.701	23,1	2.873	17,9	5.574	20,1	5.500	25,0	3.928	15,9	9.428	20,2
Azië	8.096	69,1	7.068	44,1	15.164	54,6	12.829	58,4	7.981	32,3	20.810	44,6
Amerika	223	1,9	343	2,1	566	2,0	555	2,5	679	2,7	1.234	2,6
onbekend	363	3,1	28	0,2	391	1,4	979	4,5	133	0,5	1.112	2,4
	11.718	100,0	16.037	100,0	27.755	100,0	21.969	100,0	24.705	100,0	46.674	100,0

Tabel 3: Herkomst ECM, vergelijking 2001 en 2011 (Bron: Bevolkings- en Wachtregister Stad Gent)

Anno 2011 is 45% van de groep ECM van herkomst Aziat. 22% komt uit de nieuwe EU-landen; 20% heeft zijn origine uit Afrika. We moeten wel opmerken dat Turkije bij Azië wordt meegerekend, hoewel Turkije vaak beschouwd wordt als Europees omwille van politieke, geografische, culturele, ... redenen.

Wat opvalt is dat bij de personen met Aziatische origine het vooral genaturaliseerde personen (Belgische nationaliteit) zijn, in tegenstelling tot de personen met EU12-origine. De laatste groep heeft nog de nationaliteit van herkomst.

In 2001 bestaat de groep ECM nog voornamelijk uit personen met Aziatische origine (55%). Personen uit de nieuwe EU-landen (die op dat moment nog niet tot de EU behoren) maken in 2001 slechts 11% uit van de groep ECM.

¹² Nieuwe EU-landen

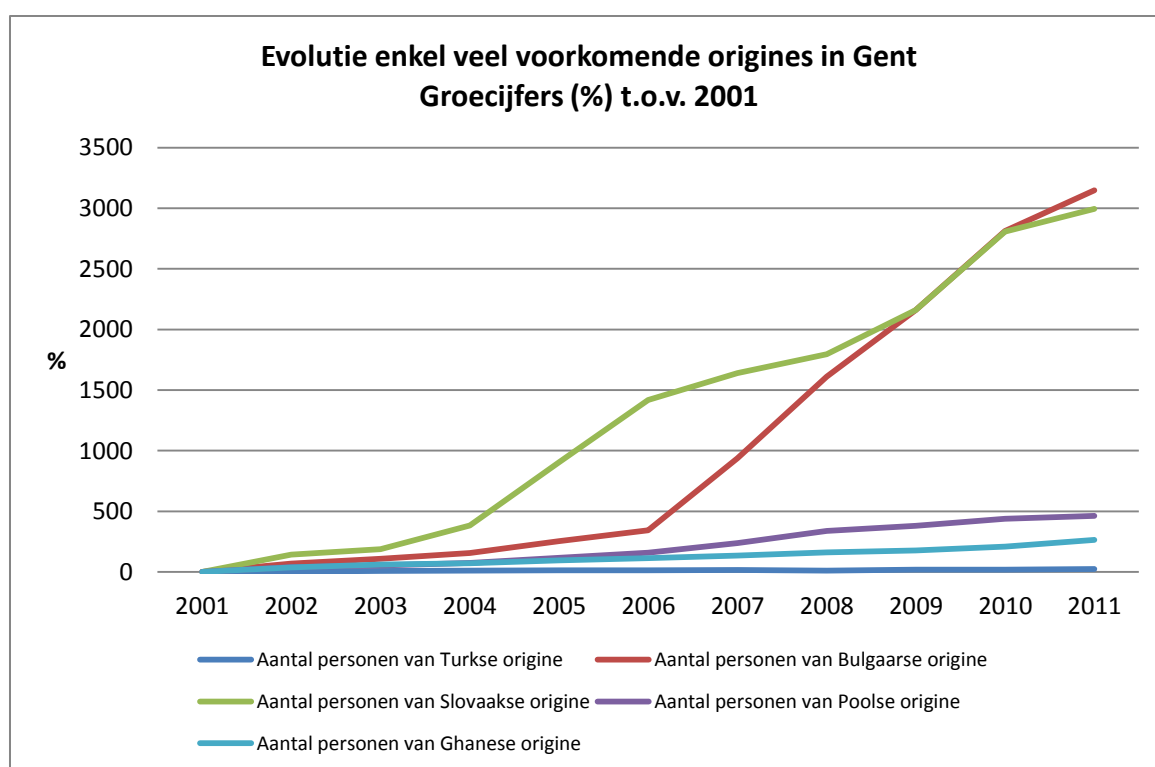
Meest voorkomende origines in Bevolkingsregister

De 10 meest voorkomende origines in 2011 in Gent zijn Turken, Bulgaren en Marokkanen. Allemaal behoren ze tot de groep ECM.

	Gent
Aantal personen van Turkse origine	15.600
Aantal personen van Bulgaarse origine	6.011
Aantal personen van Marokkaanse origine	3.180
Aantal personen van Nederlandse origine	2.650
Aantal personen van Slovaakse origine	2.043
Aantal personen van Poolse origine	1.250
Aantal personen van Ghanese origine	1.191
Aantal personen van Tunesische origine	998
Aantal personen van Franse origine	956
Aantal personen van Algerijnse origine	807

Tabel 4: 10 meest voorkomende origines in 2011 (Bron: Bevolkingsregister)

Personen van Bulgaarse, Slovaakse, Poolse en Ghanese origine zijn sterk toegenomen de afgelopen 10 jaar. Ter vergelijking: de groep personen van Turkse origine is nauwelijks toegenomen.



Figuur 46: Groei van enkele origines in Gent (Bron: Bevolkingsregister)

Gent kent de laatste jaren een hoog aantal aankomsten van nieuwe EU-burgers.¹³ Zij komen voornamelijk uit Bulgarije (6088 op 31/12/2011, zie Tabel 5) Slovakije (1997) en Polen (1146). Deze groeipercentages moeten echter genuanceerd worden. Zo zijn er veel Slovakken die oorspronkelijk in het wachtregister stonden en overgeschreven zijn naar het bevolkingsregister, wat tot een

¹³ Onder de term nieuwe EU-burgers vallen alle mensen die afkomstig zijn uit de Europese landen die op 1 mei 2004 of op 1 januari 2007 lid geworden zijn van de Europese Unie, met uitzondering van Malta en Cyprus. Het gaat om tien landen: Estland, Letland, Litouwen, Polen, Tsjechië, Slowakije, Hongarije, Slovenië, Bulgarije en Roemenië.

overschatting leidt van deze groeicijfers. Met andere woorden, deze groep was al in Gent aanwezig, maar werd niet officieel meegeteld in het bevolkingscijfer. Door een overschrijving van het wacht naar het bevolkingsregister, duiken ze wel op in het officieel bevolkingscijfer.

Om een zo correct mogelijk aantal buitenlanders te becijferen uit de nieuwe EU-landen, worden het aantal burgers uit het bevolkings- en wachtregister samengeteld, maar ook de bijlagen 3 ter. Het document 'bijlage 3 ter' wordt afgegeven in het kader van een recht op kort verblijf aan vreemdelingen die de nationaliteit hebben van een EU lidstaat, of aan hun familieleden die het recht hebben hen te vergezellen of zich bij hen te voegen.

	<i>Bevolkingsregister</i> 31.12.2011	Totaal registers 31.12.2011	3 TER 30.11.2011	Totaal bekend
Bulgarije	5618	5794	294	6088
Estland	20	20	1	21
Hongarije	135	148	0	148
Letland	59	63	0	63
Litouwen	76	82	0	82
Polen	1077	1123	23	1146
Roemenië	175	184	14	198
Slovakije	1920	1994	3	1997
Slovenië	28	35	0	35
Tsjechië	296	316	0	316
TOTAAL EU10	9404	9759	335	10094

Tabel 5: Stand van zaken nieuwe EU-burgers, Gent 2011

De stijging van deze bepaalde migratie naar België na de recente uitbreiding van de Europese Unie in 2004 en 2007 is de laatste jaren opvallend. Om een idee van haar grootorde mee te geven: voor hun toetreding in 2003 was de totale omvang van de immigratie uit de twaalf nieuwe lidstaten goed voor 7% van het totaal van binnenkomsten van vreemdelingen. In 2007 was hun aandeel goed voor 21%. (Groupe d'étude de Démographie Appliquée (UCL) & Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding, 2009; Stad Gent, 2012c)

9. Besluit

De bevolkingsspiramide van Gent, in vergelijking met deze van Vlaanderen, toont in een oogopslag een aantal belangrijke kenmerken van de Gentenaars. Wat opvalt is de groep 20-39 jarigen die groter is in Gent, net als de jonge kinderen (0-4 jaar). Omgekeerd is de groep 10-19 jarigen en 40-79 jarigen kleiner. De groepen 80-84-jarigen zijn vergelijkbaar, terwijl de 85-plussers dan weer iets talrijker zijn in Gent.

Er zijn *steeds meer Gentenaars*. Sinds 1977, het jaar van de fusie, tot 1998 daalt het aantal inwoners in stad Gent. Na een daling van 19 jaar bereikt Gent op 11 jaar tijd weer het oorspronkelijke niveau. In 2011 komt het bevolkingsaantal net boven het niveau van 1977 uit. Groei is er in alle wijken en is een combinatie van meer geboortes, minder sterftes en een immigratie van niet-Belgen. De top 5 van nationaliteiten met het hoogste migratiesaldo in Gent (2006-2010) zijn Bulgaren, Turken, Slovaken, Polen en Nederlanders. Gent combineert bovendien een blijvende gezinsverdunding met een groei van het aantal grote huishoudens.

Gent kent een *verjonging*. Gent groeit in totaliteit de laatste jaren, maar de groep 0-2jarigen groeit sneller. Prognoses voorspellen een stop op die groei vanaf 2017, ook al zullen de grote volumes mogelijks aanwezig blijven vanaf dan. Die groei zet zich cohortegewijs door en bevindt zich nu ook reeds in de groep kinderen van basisschoolleeftijd: ook zij groeien als groep sneller dan Gent in totaliteit.

De groep 18-24-jarigen, of de zich domiciliërende jonge volwassenen, laten het niet afweten en volgen qua groeicurve mooi de Gentse totaliteit.

De *vergrijzing is nog geen feit*. Vergrijzing kan het gevolg zijn van ofwel stijging van de gemiddelde leeftijd van een samenleving ofwel toename van het percentage ouderen. In België is er sprake van een dubbele vergrijzing, want zowel de gemiddelde leeftijd van de bevolking als het percentage ouderen stijgt (Sociale Zekerheid). In Gent, net zoals in andere "studentensteden" is er enkel sprake van toename van het aantal ouderen, maar niet eens van hun aandeel in de totale Gentse bevolking. Er kan vergrijzing optreden in 2013-2014, eens de babyboomgeneratie de kaap van 65 bereikt.

Verzilvering, of veroudering binnen de veroudering, is niet erg uitgesproken. Prognoses kondigen deze verzilvering wel aan voor Gent.

De potentiële beroepsbevolking is in de periode 1999-2010 sterker toegenomen dan de totale bevolking. Prognoses laten zien dat de groei van de potentiële beroepsbevolking eerder zal afnemen dan de groei van de totale bevolking.

Verkleuring verwijst naar de toename van de etnisch-culturele diversiteit in het algemeen en de toename van het aandeel niet-Belgen tout court. De laatste 10 jaar zien we een stijging van het aandeel Etnisch-Culturele Minderheden van 12,0% in 2001 naar 18,8% in 2011. In absolute waarden behoren er in 2011 46 692 Gentenaars tot een Etnisch-Culturele Minderheid. De helft daarvan is genaturaliseerd tot Belg. De 10 meest voorkomende origines in 2011 in Gent zijn Turken (15.600), Bulgaren (ca. 6.000) en Marokkanen (ca 3.200).

Gentgebruikers

De groep 'Gentgebruikers' verwijst enerzijds naar de groep 'andere' mensen die in de stad wonen of die de stad bezoeken. Het zijn geen 'officiële' Gentenaren, maar ze wonen ook, al dan niet tijdelijk, in Gent. Anderzijds zijn er veel bezoekers, waarvan werkende en studerende pendelaars, shoppers, zorggebruikers en toeristen de grootste groepen zijn. Anders dan het bevolkingsregister, zijn er voor deze groepen niet altijd transparante en allesomvattende registraties of databanken. Soms gaat het enkel indicatief over grootordes.

1. Pendelaars

Pendelen of forenzen wordt doorgaans gelinkt aan woon-werkverkeer. Inhoudelijk kan pendel als volgt beschreven worden. Wanneer vacatures niet goed aansluiten bij het arbeidsaanbod in de stad, zullen bedrijven en instellingen werknemers van buiten de stad aantrekken. Wanneer deze werknemers niet in de stad (kunnen) wonen ontstaat inkomende pendel. Omgekeerd, zal dat deel van de beroepsbevolking dat geen passende arbeid in de stad kan vinden, trachten arbeid te vinden buiten de grenzen van de stad.

1.1. Pendel becijferd

Er zijn cijfers over gemeentelijke pendel, op basis van twee verschillende bronnen. Deze twee bronnen geven niet steeds exacte aantallen en percentages aan, maar de grootordes lopen gelijkaardig. Het zijn twee betrouwbare bronnen met een belangrijke wetenschappelijke waarde, maar vertrekkende van een heel verschillende methodologie.

Eenzijds is er de federale enquête woon-werkverkeer (van de FOD – Federale Overheidsdienst – Mobiliteit en Vervoer) die om de drie jaar alle werkgevers bevroegd die gemiddeld meer dan 100 werknemers tewerkstellen. De betrokken werkgevers moeten een enquête invullen voor elk van hun vestigingseenheden met gemiddeld minstens 30 werknemers. De diagnostiek heeft dus zowel betrekking op de privé sector als op de openbare sector (FOD, Gewesten, provincies, gemeentes, scholen, OCMW's, politiezones, ...). Op basis van deze pendel cijfers wordt ook de modal split - verdeling van de personen verplaatsingen over de vervoerwijzen (modaliteiten) - berekend.

Een andere bron is het Steunpunt WSE (Werk en Sociale Economie). Met de integratie van pendelgegevens van de RSZ (Rijksdienst voor Sociale Zekerheid) in de Vlaamse Arbeidsrekening, het raamwerk waarin verschillende arbeidsmarktstatistieken worden samengebracht, berekent het Steunpunt WSE hieruit pendelstromen van loontrekkenden. Die cijfers zijn ramingen, geen exacte cijfers¹⁴. Aangezien bij zelfstandigen de werkplaats wordt gelijkgesteld met de woonplaats, zijn voor deze pendelstatistieken enkel de loontrekkenden weerhouden.

Cijfers WSE

De cijfers van het WSE (2009) geven aan dat er in Gent in 2009 143.197 mensen aan het werk zijn, waarvan er 66 % buiten de stad woont (Tabel 6). De cijfers van de FOD Mobiliteit en Verkeer (2008) komen neer op eenzelfde grootorde werkende personen in Gent (143.094 loontrekkenden). Het aandeel pendelaars naar Gent wordt lager ingeschat door de FOD Mobiliteit (2008) met name 61% van de werknemers in Gent woont buiten Gent.

Volgens de cijfers van het WSE werkt 55% van de 'actieve' Gentenaars ook in Gent, m.a.w. de werkplek is dezelfde als de woonplaats. De cijfers van de FOD geven aan dat 60% van de actieve Gentenaars in Gent woont.

De cijfers van het WSE zoomen verder in op de herkomst (bij inkomende pendelaars) en op de bestemming (bij uitgaande pendelaars) in termen van agglomeratie, banlieu, forensenzone en buiten de grenzen van het stadsgewest¹⁵. De cijfers van de FOD bekijken de herkomst en bestemming op gemeenteniveau. Deze FOD-cijfers geven verder ook de modal split aan.

¹⁴ Vandaar dat het aantal Gentenaars waarbij de woonplaats gelijk is aan de werkplek niet hetzelfde is bij de inkomende en uitgaande pendel.

¹⁵ Volgende gemeenten behoren tot de **agglomeratie** van Gent: De Pinte, Merelbeke en Sint-Martens-Latem. Tot de **banlieu** van Gent behoren: Destelbergen, Evergem, Gavere, Lochristi, Lovendegem, Melle, Nazareth, Nevele, Wachtebeke en Zelzate. Tot de **forensen**

Samenstelling van de inkomende pendelaars (loontrekkenden vanaf 15 jaar) in Gent naar geografische situering (woonplaats) ten opzichte van de kernstad (2009)

	(n)	(n)	(%)	(%)
WOONPLAATS		Cumulatief		Cumulatief
Gent (woonplaats=werkplaats)	48.829	48.829	34,3	34,3
Agglomeratie (excl. Gent)	6.177	55.006	4,3	38,7
Banlieue	22.865	77.871	16,1	54,8
Forensenwoonzone	14.384	92.255	10,1	64,9
Buiten het stadsgewest	50.942	143.197	35,8	100,0

Tabel 6: Samenstelling inkomende pendel (Bron: Vlaamse Arbeidsrekening (Bewerking Steunpunt WSE))

Samenstelling van de uitgaande pendelaars (loontrekkende beroepsbevolking tussen 15-64 jaar) uit Gent naar geografische situering (werkplaats) ten opzichte van de kernstad (2009)

	(n)	(n)	(%)	(%)
WERKPLAATS		Cumulatief		Cumulatief
Gent (werkplaats=woonplaats)	48.617	48.617	55,4	55,4
Agglomeratie (excl. Gent)	1.836	50.453	2,1	57,5
Banlieu	5.797	56.250	6,6	64,1
Forensenwoonzone	2.901	59.151	3,3	67,5
Buiten het stadsgewest	28.540	87.691	32,5	100,0
<i>waarvan naar Brussel-stad</i>	<i>4.068</i>		<i>4,6</i>	

Tabel 7: Samenstelling uitgaande pendel (Bron: Vlaamse Arbeidsrekening (Bewerking Steunpunt WSE))

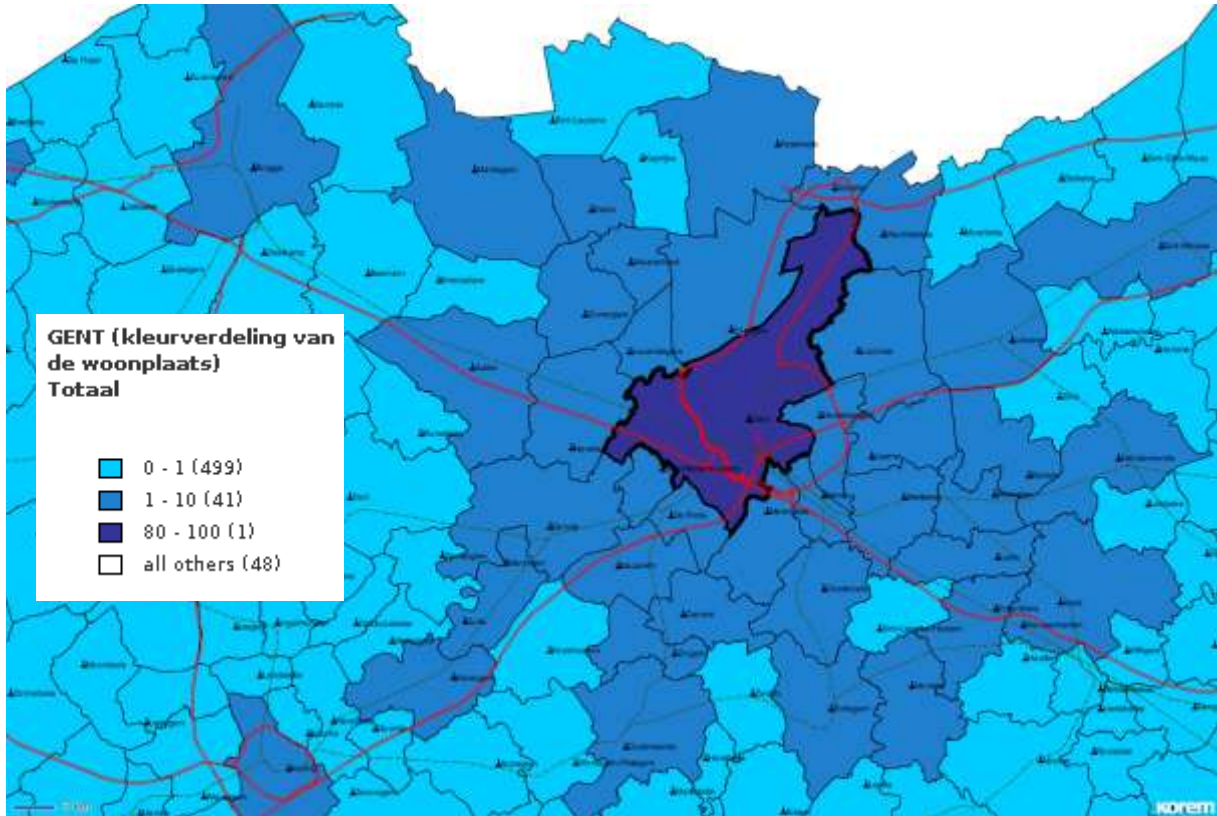
Gent heeft een hoge inkomende pendel en een lage uitgaande pendel. Gent trekt uit de banlieu en forensen woonzone meer loontrekkenden aan dan dat ze er Gentse loontrekkenden aan verliest. Vlaamse gemeenten met een hoge uitgaande pendel zijn vooral de (kleinere) gemeenten rond Brussel en rond de grotere centrumsteden. Het betreft hier vooral residentiële gemeenten met een uitgesproken woonfunctie, die voor hun werkzaamheidsgraad in sterke mate afhankelijk zijn van het job aanbod in de naburige gemeenten (Vanderbiesen, 2010).

Een groot aandeel van de Brusselse jobs wordt ingevuld door loontrekkenden uit gemeenten van buiten Brussel en dan vooral vanuit steden in de provincies Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen (Gent en Aalst) of Antwerpen-stad (Vanderbiesen, 2010). 5% van de uitgaande pendel uit Gent is naar Brussel-Stad. Het aandeel uitgaande pendel naar de banlieu van Gent (d.i. Destelbergen, Evergem, Gavere, Lochristi, Lovendegem, Melle, Nazareth, Nevele, Wachtebeke en Zelzate) ligt net iets hoger (6,6%).

woonzone behoren Aalter, Assenede, Deinze, Eeklo, Kaprijke, Laarne, Moerbeke, Oosterzele, Sint-Laureins, Waarschoot, Wetteren, Zingem en Zomergem.

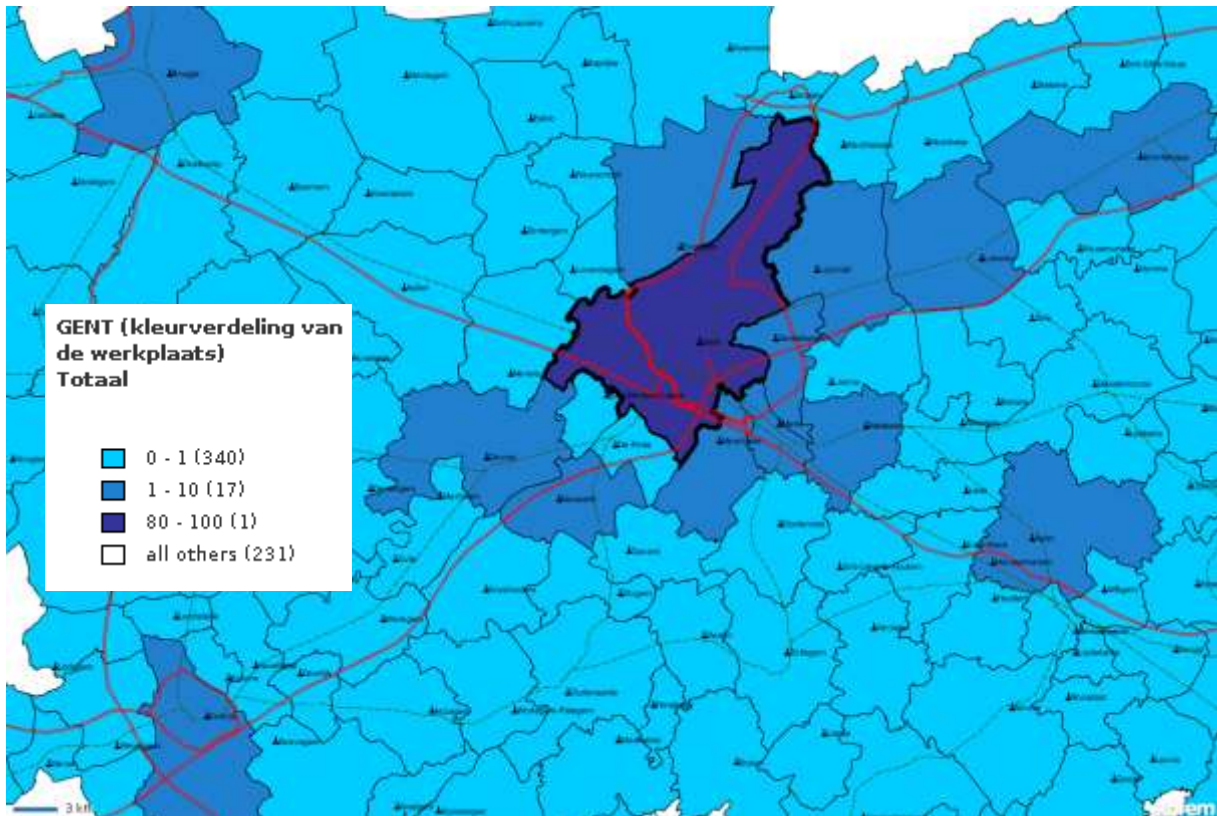
Cijfers FOD Mobiliteit en Verkeer

De gemeenten die de meeste werknemers leveren aan Gent zijn Evergem, Merelbeke, Lochristi, Destelbergen en Deinze (zie Figuur 47).



Figuur 47: Woonplaats personen tewerkgesteld in Gent (Bron: FOD Mobiliteit en Vervoer, Diagnostiek woonwerkverkeer 2008)

60% van de actieve Genterenaren (56 412 van de 94 580) werkt in Gent. De gemeenten waar de andere actieve Genterenaren het meest naar toe trekken om te werken zijn Brussel, Antwerpen, Merelbeke, Destelbergen en Evergem (zie Figuur 48).



Figuur 48: Werkplaats actieve Gentenaaren (Bron: FOD Mobiliteit en Vervoer, Diagnostiek woon-werkverkeer 2008)

Het volume aan gegenereerde pendel maakt van de regio een 'pendelgewest'. Dat er meer pendelaars uit de omliggende gemeenten naar Gent komen dan dat er Gentenaars gaan werken naar de omliggende gemeenten, wijst op de centrumfunctie van Gent inzake werk.

Gemeente	In (naar Gent)	Uit (Gentenaars uit Gent)	Saldo
Evergem	5680	999	4681
Merelbeke	3591	1374	2217
Lochristi	3064	930	2134
Destelbergen	2670	1175	1495

Tabel 9: Saldo van inkomende en uitgaande pendel (Bron: FOD Mobiliteit en Vervoer, Diagnostiek woon-werkverkeer 2008)

1.2 Modal split

Vervoermodus	Percentage	Werknemers
Wagen alleen/familie	63.5	90842
Wagen carpooling	3.6	5180
Trein	9.6	13777
Bus, tram, metro	7.1	10172
Privé bus	0.1	116
Fiets	11.9	17008
Motor, bromfiets	2	2785
Te voet	2.3	3214
Totaal	100	143094

Tabel 10: Modal split - werknemers die in Gent werken (bron: FOD Mobiliteit en Vervoer – diagnostiek woon-werkverkeer 2008)

Tabel 10 toont de modal split van alle werknemers die in Gent werken. 63,5% komt met de auto (alleen of met familie); 3,6% carpoolt. 16,7 % gebruikt het openbaar vervoer. 11,9 % gaat met de fiets naar het werk, 2,3% doet dit te voet. 2% gebruikt de motor of bromfiets.

Tabel 11 toont de modal split voor de actieve Gentenaars. 58,2% gaat met de wagen naar 't werk (alleen of met familie). 2,6% carpoolt. 18,1% gebruikt het openbaar vervoer, 15,3% de fiets en 3,4% van de Gentenaren gaat te voet naar het werk.

Vervoermodus	Percentage	Werknemers
Wagen alleen/familie	58.2	55068
Wagen carpooling	2.6	2424
Trein	11.5	10825
Bus, tram, metro	6.6	6271
Privé bus	0.5	442
Fiets	15.3	14449
Motor, bromfiets	2	1870
Te voet	3.4	3233
Totaal	100	94580

Tabel 11: Modal split - werknemers afkomstig uit Gent (bron: FOD Mobiliteit en Vervoer – diagnostiek woon-werkverkeer 2008)

Bij uitbreiding, ook in het Leefbaarheidsonderzoek van Stad Gent (Stad Gent, 2010a) is gevraagd naar het belangrijkste vervoersmiddel voor woon-werkverkeer. Hier is de vraag gesteld naar het belangrijkste vervoersmiddel om naar het werk of de school te gaan (10-79 jarigen). Voor de verplaatsingen naar het werk of de school komt de auto op nummer 1 (44,6% van de Gentenaren gebruikt dit als belangrijkste vervoersmiddel), gevolgd door het openbaar vervoer (26,2%) en de fiets (18,7%).

1.3. Openbaar vervoer

Het openbaar vervoer in Gent beschikt over een uitgebreid netwerk van trams en bussen en zorgt voor een sterke gebiedsdekking. De stations Gent-Sint-Pieters en Gent Dampoort vervullen een belangrijke verbindingsfunctie. Met 50.500 (telling 2011) instappende reizigers per dag is Gent-Sint-Pieters het belangrijkste station in Vlaanderen (NMBS, 2012). De twee stations worden complementair ontwikkeld. Gent-Sint-Pieters is een troef bij het uitbouwen van Gent als kennisstad (de zuidelijke 'kennispoort') en de kantoorontwikkelingen langs de Koningin Fabiolaan. Gent Dampoort situeert zich vlakbij de haven, de culturele cluster en de Kuip en ligt in een belangrijk woongebied (Stad Gent, 2010b).

2. Scholieren en studenten

Gent vervult een centrumfunctie op het vlak van onderwijs. Door een ruime aanbod aan middelbare scholen, hogescholen en de Universiteit Gent komen veel jongeren van buiten Gent naar Gent om onderwijs te volgen.

2.1. Scholieren - Aantrekkingskracht secundair onderwijs

De inschrijvingsgraad meet de aantrekkingskracht van het secundair onderwijs in een stad. Dit is het aandeel (%) jongeren dat is ingeschreven in een school voor secundair onderwijs in de stad, tegenover alle jongeren die in de stad wonen en ingeschreven zijn in secundair onderwijs (binnen of buiten de stad). Indien de verhouding groter is dan 100%, dan betekent dit dat er meer leerlingen ingeschreven zijn in de stad dan dat er leerlingen wonen. Dit is een indicatie van de centrumfunctie op het vlak van het secundair onderwijs (Bral, Jacques, Schelfaut, Stuyck, & Vanderhasselt, 2011).

schooljaar	2006- 2007	2007- 2008	2008- 2009	2009- 2010	2010- 2011
Inschrijvingsgraad voltijds secundair onderwijs	166%	166%	166%	165%	163%

Tabel 12: inschrijvingsgraad voltijd secundair onderwijs Gent - Bron: Stadsmonitor 2011

schooljaar	2009-2010	2010-2011
Inschrijvingsgraad beroepssecundair onderwijs	127%	131%
Inschrijvingsgraad buitengewoon secundair onderwijs	147%	149%

Tabel 13: inschrijvingsgraad beroepssecundair en buitengewoon secundair onderwijs – Bron: Departement Onderwijs en Vorming Vlaanderen - onderwijsstatistieken

2.2. Studenten hoger onderwijs

Aantal

De jongste decennia is de studentenpopulatie in Gent explosief gegroeid. In ruim een kwarteeuw steeg het aantal studenten van bijna 20.000 tot ruim 65.000. De laatste jaren besteedde de Gentse pers dan ook regelmatig aandacht aan deze populatie. Cijfers die verschijnen in pers gaan over het aantal inschrijvingen aan de Gentse hogeronderwijsinstellingen, niet over het aantal fysieke studenten.

De studie “Gent in cijfers 2012: Gent, stad voor Gentenaars én studenten” heeft voor de eerste maal berekend hoeveel studenten hoger onderwijs er in Gent rondlopen. Deze berekening is gebeurd over alle hoger onderwijsinstellingen heen en op basis van de Databank Hoger Onderwijs (situatie 15.12.2011). Deze databank is beschikbaar sinds het academiejaar 2007- 2008. Enkel studenten ingeschreven voor een opleiding aan één of meerdere campussen op het Gentse grondgebied en de campussen in Melle en Merelbeke komen in aanmerking voor de telling¹⁶. De inkomende uitwisselingsstudenten in Gent die via een erkend uitwisselingsprogramma gedurende drie maanden tot een academiejaar in Gent studeren, zijn niet in de studentenpopulatie opgenomen.

Onderstaande tabel geeft het aantal volgens inschrijvingen, studiepunten, voltijds equivalent¹⁷ (VTE) studenten en het aantal “koppen”, met name het effectief aantal studenten. Een student kan zich namelijk voor verschillende opleidingen inschrijven. Er wordt eveneens een onderscheid gemaakt tussen exclusief en inclusief uitschrijvingen. Een student kan zich namelijk gedurende het volledige

¹⁶ M.a.w. studenten ingeschreven aan een Gentse hoger onderwijsinstelling maar lessen volgt op de campussen Sint-Niklaas of Aalst, worden niet meegeteld.

¹⁷ Een voltijdse opleiding omvat 60 studiepunten. Maar een student kan meer of minder studiepunten opnemen.

academiejaar uitschrijven. De 5 Gentse hoger onderwijsinstellingen tellen in het academiejaar 75.314 inschrijvingen, zo'n 3.900 inschrijvingen zijn stopgezet. Omgerekend naar "koppen" gaat het over 66.714 studenten inclusief de uitschrijvingen, of 64.353 studenten die het volledige academiejaar hebben afgewerkt. 2.361 studenten hebben zich gedurende het academiejaar uitgeschreven. Omgezet naar VTE studenten gaat het over 61.066 studenten inclusief uitschrijvingen en 59.954 studenten exclusief inschrijvingen.

Tabel 14: Omvang van de studentenpopulatie, 2010-2011

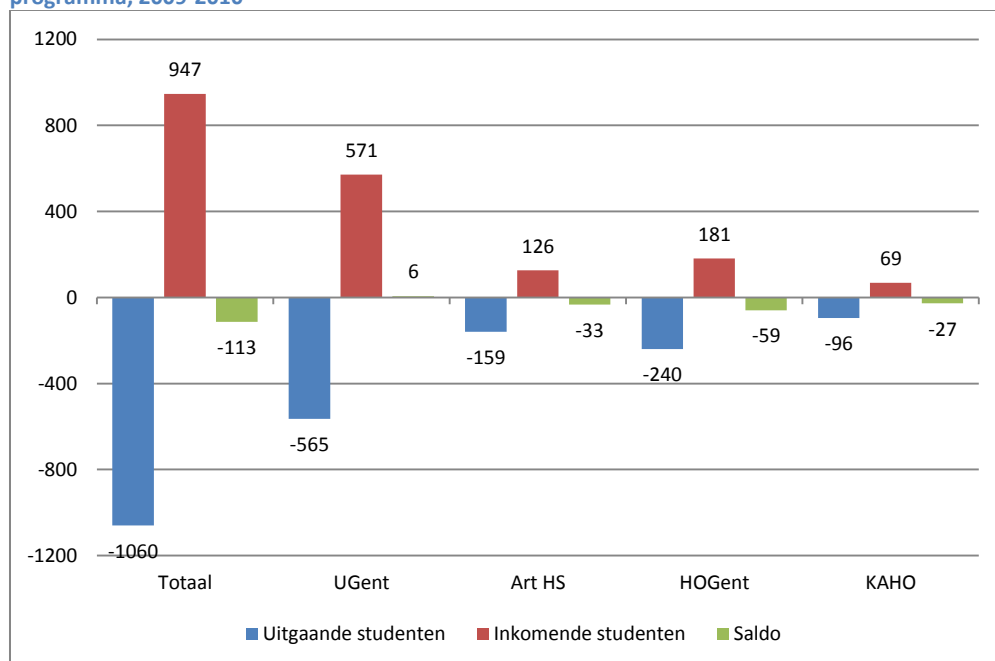
Totaal	Studenten	Inschrijvingen	Studiepunten	VTE studenten
Exclusief uitschrijvingen	64.353	71.422	3.597.221	59.954
Inclusief uitschrijvingen	66.714	75.314	3.663.988	61066
percentage uitschrijvingen	3,5%	5,2%	1,8%	1,8%

Bron: Databank Hoger Onderwijs (15.12.2011)

Internationale studenten

Zoals reeds aangegeven zijn de inkomende uitwisselingsstudenten in Gent die via een erkend uitwisselingsprogramma gedurende drie maanden tot een academiejaar in Gent studeren, niet mee opgenomen in de telling van het aantal studenten. De uitgaande uitwisselingstudenten van een Gentse onderwijsinstelling die via een erkend uitwisselingsprogramma gedurende drie maanden tot een academiejaar aan een niet-Gentse instelling studeren, worden wel meegeteld in bovenstaande tabel. Het is echter relevant voor het lokale beleid om te weten hoeveel van haar studenten jaarlijks in het buitenland studeren en hoeveel niet-Belgische studenten er jaarlijks in Gent komen studeren. Dit enerzijds om de internationalisering van Gent als onderwijsstad te kunnen inschatten, maar ook om te weten hoeveel studenten er effectief in Gent rondlopen.

Figuur 49 : Saldo en aantal uitwisselingsstudenten (naar inkomende en uitgaande studenten) via het Erasmus-programma, 2009-2010



Bron: Epos vzw¹⁸

¹⁸ www.epos-vlaanderen.be (10.10.2011)

Epos vzw beheert statistieken aangaande de studenten die via een erkend uitwisselingsprogramma studeren aan een buitenlandse universiteit. Het geeft voor de verschillende onderwijsinstellingen in Vlaanderen de ingaande en uitgaande mobiliteit. Jaarlijks verblijven er een kleine duizend internationale studenten in Gent via het programma. Eenzelfde grootorde Gentse studenten kiest er voor om tijdelijk in het buitenland te studeren. Met andere woorden de tabel 'omvang van de studentenpopulatie' is een goede telling van het aantal studenten, zelfs rekening houdend met internationale mobiliteit.

Gent huisvest 5 hogeronderwijsinstellingen

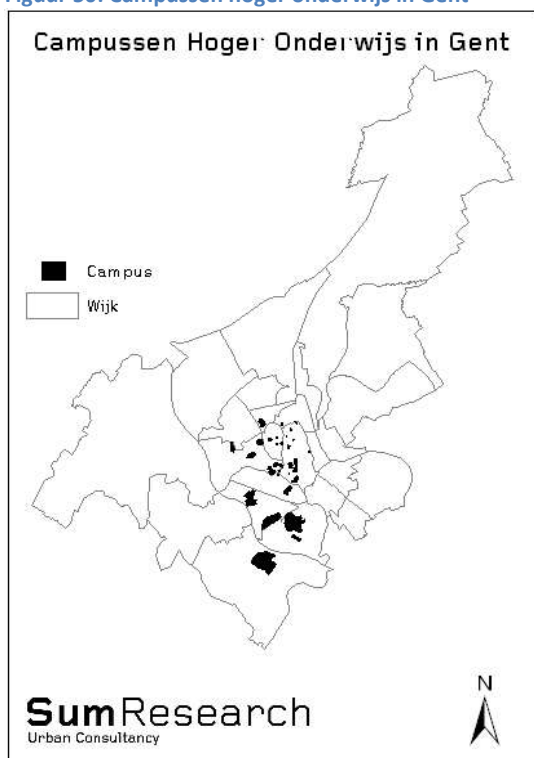
In Gent zijn er vijf instellingen voor hoger onderwijs gevestigd, met name de Universiteit Gent (UGent), de Hogeschool Gent (HOGent), de Arteveldehogeschool (Artevelde HS), de Katholieke Hogeschool Sint-Lieven (KAHO Sint-Lieven) en de Hogeschool voor Wetenschap en Kunst (W&K).

De campussen van de Universiteit Gent liggen verspreid over de hele stad. De Faculteit Diergeneeskunde is gelegen in Merelbeke en het wetenschapspark *Green bridge* in Oostende. De Hogeschool Gent heeft naast meerdere campussen in Gent ook nog een campus in Melle en in Aalst. De vestigingen van de Arteveldehogeschool bevinden zich allemaal op Gents grondgebied. De Katholieke Hogeschool Sint-Lieven heeft haar centrale administratie en haar Technologicampus in Gent. De school beschikt nog over twee andere campussen in Sint-Niklaas en Aalst.

De Hogeschool voor Wetenschap en Kunst heeft twee campussen in Gent: Sint-Lucas Architectuur Gent en Sint-Lucas Beeldende Kunsten. Het is de enige instelling wiens hoofdzetel niet in Gent is gevestigd.

Onderstaande figuur geeft een beeld van de spreiding van de campussen van de vijf instellingen voor hoger onderwijs op het Gentse grondgebied.

Figuur 50: Campussen hoger onderwijs in Gent



Het 'Huis van de student', gelegen op het Sint-Pietersplein in het hart van dé studentenbuurt maximaliseert de visibiliteit van de Stad Gent naar de studenten. Eén herkenningspunt, één plaats waar studenten terecht kunnen met vragen over de stad, stadsdiensten en allerhande aanverwante

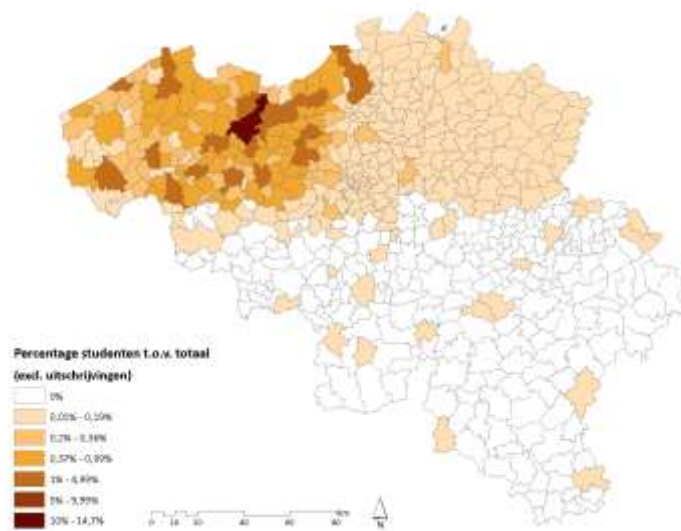
informatie. Het huis is de uitvalsbasis voor de verdere uitbouw van een geïntegreerd studentenbeleid.

Domicilie

Als student kan je je niet domiciliëren in Gent. In principe blijven studenten ingeschreven in de gemeente en op het adres van hun ouders. Ook al verblijven veel studenten tijdens de week en in de blokperiode 'op kot', dat verandert niks voor de wet. Zij worden beschouwd als tijdelijk afwezig uit hun hoofdverblijfplaats. Hoe studenten wonen is evenmin relevant: op een gewone kamer, in een gemeenschapshuis, in een studio, een appartement...

13,9 % of 9000 studenten heeft een domicilie in Gent zelf. Dit zijn studenten die of bij hun ouders wonen, of doctoraatsstudent zijn of internationale studenten.

Figuur 51: Verdeling studenten naar domiciliEGemeente (%) (exclusief uitschrijvingen), 2010-2011



Bron: Eigen verwerking (Stad Gent) op basis van Databank Hoger Onderwijs (15.12.2011)

Zesentachtig procent van de studenten heeft een domicilie buiten Gent en is dus Gentgebruiker. Van de studenten met een domicilie in België is 81,2% gedomicilieerd in West- of Oost-Vlaanderen. Dit komt neer ongeveer 52.300 studenten. De Franstalige gemeenten zijn amper vertegenwoordigd.

Aantal kotstudenten: naar een realistische schatting

Hoeveel studenten zitten in Gent op kot? Om deze eerste, schijnbaar eenvoudige vraag te beantwoorden, blijken de beschikbare bronnen ontoereikend¹⁹.

Volgens de Studentenmonitor Vlaanderen 2009 zit in Vlaanderen 36% van de studenten hoger onderwijs op kot; 54% van de universiteitsstudenten en 24% van de hogeschoolstudenten (ResearchNed, 2009).

Volgens de Woonstudie Gent 2008 verbleven tijdens het academiejaar 2006-2007 23.216 van de 56.752 studenten in Gent op kot. Dat is ongeveer 40%.

Uit de Studentenbarometer van de Universiteit Gent blijkt dat in 2009-2010 62,6% van de universiteitsstudenten op kot zat.

¹⁹ De databank in het kader van het 'Politierglement op kamerwoningen' is niet gebruikt. Er wordt in de databank geen onderscheid gemaakt tussen kamers en studentenkamers. Bovendien bestaat een vermoeden dat de databank slechts een deel van het werkelijke aantal kamers bevat.

Gezien er geen correcte databron is voor het bepalen van het aantal kotstudenten in Gent, zijn bovenvermelde enquêtes en studies gebruikt om een schatting te maken van het aantal kotstudenten in Gent.

Volgens de schatting zitten ongeveer 28.000 of 43,5% van de studenten in Gent op kot. Op een Gentse bevolking van 247.262 in 2011 is dit een aanzienlijk aantal. Het percentage kotstudenten onder de hogeschoolstudenten ligt vermoedelijk hoger dan 24%.

Tabel 15: Schatting aandeel en aantal kotstudenten, 2010-2011

	Aandeel kotstudenten			Aantal (kot)studenten		
	UN ²⁰	HS	Totaal	UN	HS	Totaal
Totale studentenpopulatie (DHO 30.06.2011)				32.478	31.875	64.353
Schatting aandeel en aantal kotstudenten	62,6%	24,0%	43,5%	20.331	7.650	27.981

Bron: Studentenmonitor Vlaanderen 2009 en Studentenbarometer 2009-2010, eigen verwerking.

Op basis van een analyse van surveydata is het aantal kotstudenten in Gent geschat op 28.000 (43%).

Spreiding studentenwoningen in beeld gebracht

Van de 23.216 studenten die in 2006-2007 geregistreerd stonden als kotstudent beschikte de Dienst Wonen van de Stad Gent over 19.480 kotadressen. Deze zijn door de dienst op kaart uitgezet (figuur 5 & figuur 6). De kaarten geven goed de spreiding van de studentenwoningen in 2007 weer. De wijk Binnenstad, de stationswijken en de wijk Watersportbaan-Ekbergem waren in 2007 de populaire studentenbuurten. In de wijk Binnenstad zijn vooral de buurten rond het Zuid, het Sint-Pietersplein en de Overpoortstraat populair bij studenten.

In 2011, beschikt de Dienst Wonen nog steeds niet over alle kotadressen, en is de kaart van 2007 voorgelegd aan actoren die nauw betrokken zijn bij studentenhuysvesting²¹ uit de sector. De kaart wordt nog steeds bevestigd, alleen is de concentratie van het aantal studentenwoningen in deze wijken toegenomen. De grootste wijziging is een toename van het aantal studentenverblijven in de Rabotwijk. Verantwoordelijk hiervoor is de Technologicampus van de KAHO Sint-Lieven. Van een verspreiding van de kotstudenten naar de perifere Gentse wijken is dus geen sprake. De wijk Binnenstad blijft veruit de populairste buurt voor studenten. De studentenhuysvesting breidt er zich wel intern uit. Zo worden de buurten rond het Muinkpark en het Koning Albertpark steeds meer ingesloten door kotstudenten. Ondertussen is in de buurten rond de Overpoortstraat en het Sint-Pietersplein de dominantie van de studentenpopulatie compleet. In de vestigingskeuze van studenten telt naast de aanwezigheid van andere studenten en voorzieningen voor studenten ook de nabijheid van de onderwijsinstellingen. Dit verklaart de concentraties studentenwoningen rond iets meer afgezonderde campussen zoals het UZ Gent.

Figuur 52: Spreiding van de studentenwoningen in Gent, 2007

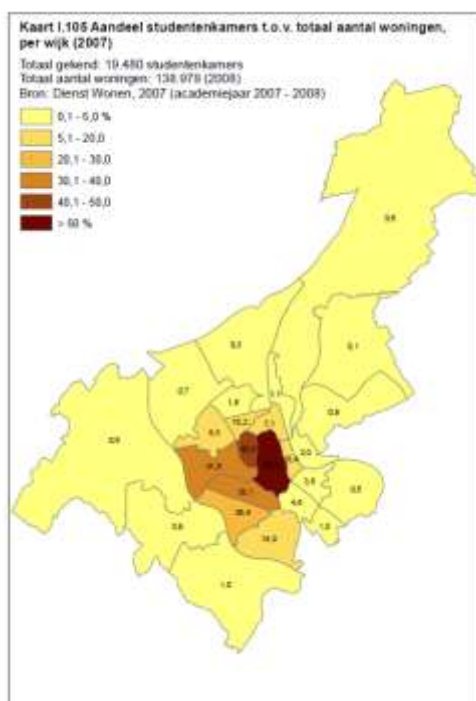
²⁰ UN: unief – HS: hogeronderwijsinstellingen

²¹ Gaande van stadsdiensten, makelaars, koteigenaars en verantwoordelijken voor studentenvoorzieningen van onderwijsinstellingen.



Bron: Stad Gent (2009). Analyse van het woonaanbod in Gent (Stad Gent, 2009)

Figuur 53: Aandeel studentenkamers t.o.v. totaal aantal woningen per wijk (%), 2007



Bron: Stad Gent (2009). Analyse van het woonaanbod in Gent

Ook nog: pendelende studenten

Stad Gent beschikt niet over het exacte aantal studenten hoger onderwijs dat dagelijks pendelt naar Gent. Het onderzoek 'Gent, stad voor Gentenaars én studenten' laat toe om een schatting te maken van het aantal pendelende studenten²² die aan een Gentse hoger onderwijsinstelling studeren. Voor het academiejaar 2010-2011 wordt dit geschat op : 27.500 studenten (Stad Gent, 2012b). Er zijn geen cijfers hoe deze studenten pendelen naar Gent, noch over het aantal Gentse studenten die aan niet Gentse hoger onderwijsinstellingen studeren en pendelen.

Kotstudenten verplaatsen zich niet dagelijks naar Gent, hun pendelgedrag is meer geconcentreerd op het begin en einde van de lesweek. De Kottenquête²³ 2010 (Kot@gent, 2010) geeft inzicht in het pendelgedrag en vervoerswijze van de kotstudenten. Voor het academiejaar 2010-2011 is het aantal kotstudenten geschat op 28.000. Bijna drie kwart (of geschat op 21.000) van de kotstudenten komt naar Gent met het openbaar vervoer, 12% (of geschat op 3.300) met de wagen.

Tabel 16: Voornaamste transportmodus van en naar Gent

	Kotstudent
Openbaar vervoer	73,3%
Fiets	8,7%
Carpooling (passagier)	4,8%
Eigen wagen of wagen ouder(s)	11,8%
Andere	1,4%
Totaal	100,0%

Bron: Kot@gent (2010). Marktonderzoek: homes UGent en privé-kotmarkt

²² Dit zijn studenten die niet op kot zitten en van buiten Gent naar Gent komen studeren.

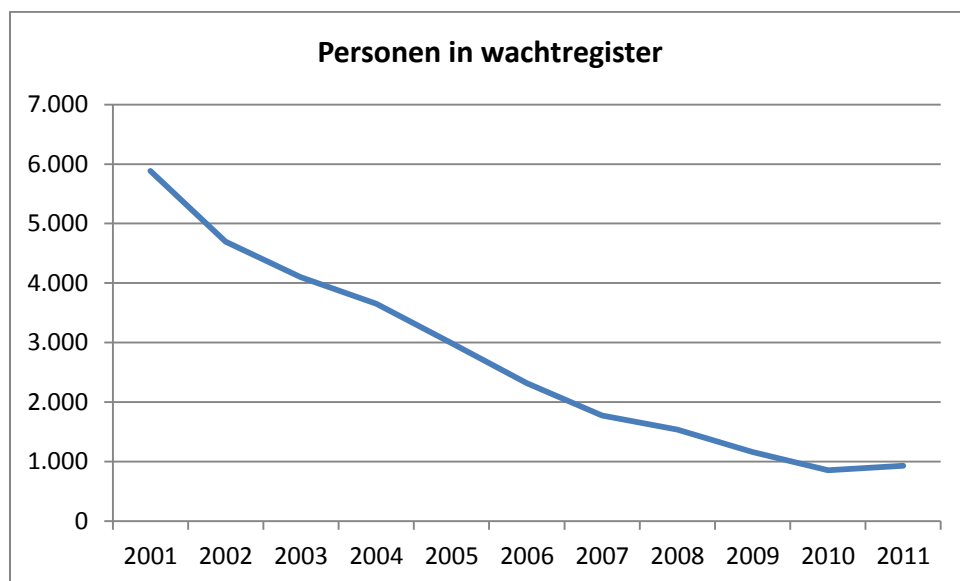
²³ De Kottenquête 2010 is een online enquête over studentenhuysvesting verspreid onder de Gentse studentenpopulatie, die verloopt in samenwerking met Kot@gent en de hogeronderwijsinstellingen. Het voordeel is dat de doelgroep van de bevraging de volledige studentenpopulatie omvat. Nadeel is dat de respons vooral van de universiteitsstudenten en –logischerwijs) van de kotstudenten (70%) kwam. Vandaar dat er voor het inschatten van de voornaamste transportmodus van de studenten van en naar Gent gekozen is om enkel de resultaten voor de kotstudenten weer te geven.

3. Bevolking die niet tot het officieel bevolkingscijfer behoort

Er zijn twee grote groepen die je niet terug vindt in de officiële bevolking van Gent. Dit zijn de asielzoekers (die geregistreerd staan in het Wachtregister) en de (kot)studenten die nog gedomicilieerd zijn bij hun niet-Gentse ouders. Van deze groepen kunnen we een degelijke inschatting van hun aantal maken, ze worden momenteel niet bij het officiële bevolkingsaantal gerekend. Informatie over het wachtregister volgt. Studenten zijn eerder aan bod gekomen. Daarnaast zijn er ook mensen zonder wettig verblijf, doortrekkers en dak- en thuislozen aanwezig in de stad. Voor deze laatste groep is het veel moeilijker om een raming van hun aantal te maken.

3.1 Geregistreerd: Asielzoekers in het wachtregister

Het bevolkingsregister bevat de officiële bevolking van Gent. Het wachtregister bevat alle asielzoekers die officieel asiel hebben aangevraagd, maar nog niet erkend werden als vluchteling²⁴ (na een positieve beslissing in hun asielprocedure). Vanaf 1 januari 2011 worden de nieuwe EU-burgers ook eerst in het wachtregister ingeschreven en nadien overgeschreven naar het vreemdelingenregister. Dit heeft een vermeerdering van het aantal overschrijvingen als gevolg. Asiel aanvragen is hetzelfde als vragen om officieel erkend te worden als vluchteling. Zolang het onderzoek van de asielaanvraag loopt, noemen we deze persoon asielzoeker. Als de aanvraag goedgekeurd wordt, is de betrokkene geen asielzoeker meer maar een erkende vluchteling. De persoon verdwijnt dan uit het wachtregister en wordt opgenomen in het vreemdelingenregister (d.i. bevolkings- en vreemdelingenregister). Op die manier komt hij in de officiële bevolking terecht.²⁵



Figuur 54: Evolutie personen in wachtregister (Bron: Wachtregister Stad Gent)

Voor het wachtregister beschikken we slechts over cijfers vanaf 2001. Er is een jaarlijkse daling van het aantal asielzoekers tot 2010²⁶. In 2011 is er opnieuw een lichte stijging.

²⁴ Of de status kregen van “subsidiare beschermde”, met een tijdelijk verblijfsrecht omwille van vrees voor doodstraf, executie e.d. bij terugkeer

²⁵ Als een aanvraag negatief wordt afgehandeld, verdwijnt deze persoon uit het wachtregister wanneer hij het Belgisch grondgebied heeft verlaten. Bij overlijden wordt de persoon eveneens uit het wachtregister verwijderd. Bron: Kruispuntbank Sociale Zekerheid, http://www.ksz-bcss.fgov.be/nl/bcss/services/content/websites/belgium/services/service_employer/service_01/service_05.html

²⁶ Mogelijke redenen voor deze daling zijn een combinatie van een vermindering van de instroom en een vergroten van de uitstroom uit het wachtregister. Het verminderen van de instroom komt onder andere

Er zijn een aantal redenen waarom het aantal asielzoekers in Gent daalt. Tot 2007 was er ook een daling van het aantal in aanvragen in België. Vanaf dan is het aantal aanvragen terug gestegen van 11.115 (2007) tot 25.479 (2011).²⁷ Daarnaast heeft het CGVS (Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen) dat de aanvragen onderzoekt een achterstand weggewerkt.

In 2007 is de asielprocedure gewijzigd. Tot 2007 was er een asielprocedure in twee grote fases: (1) ontvankelijkheid en (2) gegrondheid van de aanvraag.

Personen van wie de aanvraag ontvankelijk werd verklaard, verlieten de materiële opvang en stroomden door naar werk of financiële steun van het OCMW. Die verdeling werd geregeld door een spreidingsplan. Grote steden kregen hierdoor geen asielzoekers toegewezen, maar in de praktijk vestigden zich veel asielzoekers wel in de grote steden (waaronder Gent) terwijl zij steun kregen van een ander OCMW.

Sinds de gewijzigde asielprocedure in 2007 blijven asielzoekers gedurende de hele periode in principe in materiële opvang in opvangcentra verspreid over het land, en dus minder in Gent waar het aantal opvangplaatsen in het stedelijk opvanginitiatief beperkt is. Personen van wie de materiële opvang ophoudt na te zijn erkend als vluchteling worden meteen ingeschreven in het vreemdelingenregister.

3.2. Moeilijk te registreren groepen

Sommige groepen laten zich niet zomaar becijferen: dit is bijvoorbeeld het geval voor mensen zonder wettig verblijf, een groep die je als precair kan bestempelen en van wie deze precaire situatie mee aan de basis ligt van het moeilijk becijferen. Mensen zonder wettig verblijf zijn bijvoorbeeld niet opgenomen in het bevolkingsregister. Maar dit hoeft niet altijd het geval te zijn: woonwagengebwoners associeer je niet automatisch met een precaire situatie: hun moeilijke becijferbaarheid heeft dan ook meer te maken met hun trekkende bestaan.

Woonwagengebwoners

Woonwagengebwoners worden als doelgroep vermeld in het Integratiedecreet en het Woondecreet. Er zijn residentiële en rondtrekkende woonwagengebwoners. De residentiële woonwagengebwoners verblijven op het terrein Vosmeers. Zij zijn ingeschreven in het bevolkingsregister. De rondtrekkende woonwagengebwoners kunnen terecht op het doortrekkersterrein aan de Drongensesteenweg. Zij zijn niet ingeschreven in het bevolkingsregister. Van januari 2011 tot januari 2012 werden 262 effectieve verblijfsperiodes van gezinnen op het doortrekkersterrein geregistreerd. Sommige gezinnen keren meermaals per jaar terug naar het doortrekkersterrein. In totaal zijn het 205 gezinnen die minstens eenmaal naar het Gentse doortrekkersterrein kwamen (in totaal gaat dit om ongeveer 802 personen).

doordat sinds 2007 het recht op opvang gekoppeld, waardoor asielzoekers in het wachtregister van de stad/gemeente van het opvangcentrum worden ingeschreven. In Gent zijn het aantal opvangplaatsen waarnaar Fedasil kan doorverwijzen beperkt tot het aantal plaatsen in het Stedelijk Opvanginitiatief (en een aantal plaatsen beheerd door Vluchtelingenwerk).

Er is dus een beperkter aantal asielzoekers dat in Gent terechtkomt.

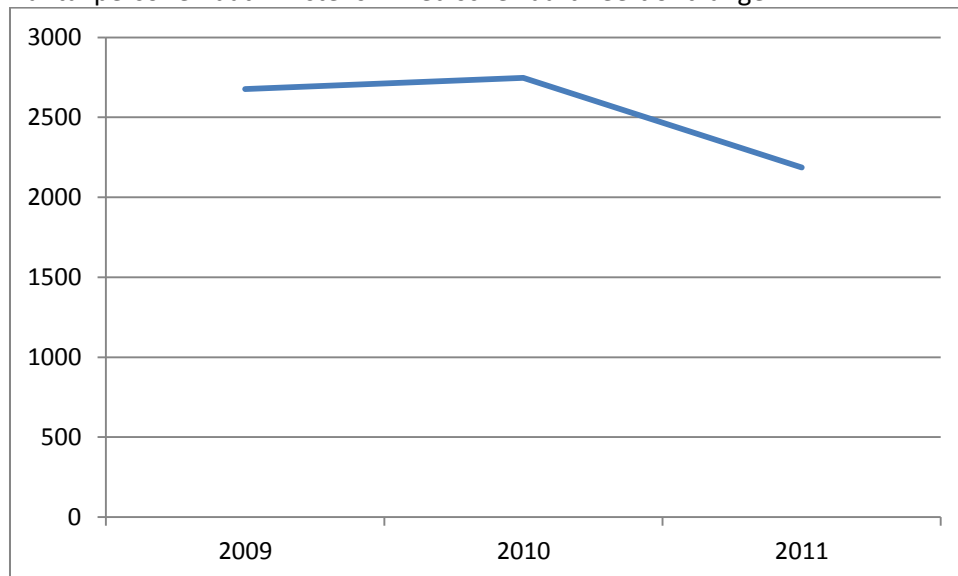
²⁷ De stijging in 2011 is vooral te wijten aan het aantal asielaanvragen uit Afghanistan – dit is een tendens waarmee ook andere Europese lidstaten werden geconfronteerd (concreet voor België: 1 op 10 aanvragen werd ingediend door een Afghaan, dit is bijna een verdubbeling tegenover 2010) Daarnaast was er een grote toename van het aantal asielaanvragen uit Guinee (vooral België en Frankrijk krijgen uit dit land veel aanvragen) en sinds 2008 is er een stijging in het aantal aanvragen uit Irak. Voorts was een stijging merkbaar van het aantal meervoudige asielaanvragen, vooral uit Rusland en Kosovo en een toename van niet- begeleide minderjarigen (vooral uit Afghanistan).

Mensen zonder wettig verblijf : indicatieve registratie via medische kaart

Mensen zonder wettig verblijf zijn moeilijk te becijferen. Er is echter wel een regeling voor de gezondheidskosten van mensen zonder wettig verblijf. Mensen die wonen in Gent kunnen voor hun dringende medische kosten terecht bij het OCMW Gent voor de regeling van de medische kaart²⁸. Deze indicator is echter een onderschatting van het reëel aantal mensen zonder wettig verblijf voor diverse redenen. Vanuit cliëntzijde kan er een drempel bestaan om naar het OCMW te stappen voor een persoon zonder wettig verblijf. Het staat ook vast dat niet iedereen ziek wordt, laat staan dringende medische hulp nodig heeft. Een andere reden voor de onderschatting is het handhavingsbeleid dat vanuit het OCMW is ingevoerd begin 2011. Dit handhavingsbeleid betekent dat eerst andere rechten worden uitgeput, vooraleer er wordt overgestapt tot de regeling van de medische kaart.

Toch blijft deze indicator de best passende keuze om een minimumschatting te maken voor mensen zonder wettig verblijf. Onderstaande grafiek toont ons aan dat in 2011 het handhavingsbeleid impact heeft gehad. Het aantal personen dat minstens 1 medische kaart heeft ontvangen is gedaald van 2746 personen naar 2187 personen. We kunnen dus met zekerheid zeggen dat er minstens zoveel mensen zonder wettig verblijf zijn.

Aantal personen dat minstens 1 medische kaart heeft ontvangen



Bron: OCMW Gent, 2011

Dak- en thuislozen

Over de omvang van de groep dak- en thuislozen zijn er geen precieze cijfers gekend. Een schatting voor België is gemaakt door FEANTSA, de Europese federatie van organisaties die werken met dak- en thuislozen: zo zouden er in 2003 zo'n 17.000 mensen dak- en/of thuisloos zijn. Alhoewel men

²⁸ De voorwaarden voor het bekomen van een medische kaart zijn:

- u verblijft onwettig in België (bijvoorbeeld asielzoekers die uitgeprocedeerd zijn, clandestiene vreemdelingen);
- u woont en verblijft in Gent;
- u heeft onvoldoende financiële middelen;
- u ondertekent bij het sociaal onderzoek een "verklaring op eer";

Met een medische kaart kan u bij de apotheek en zorgverstrekkers (logopedist, opticien, vroedvrouw...) terecht voor uw dringende medische zorgen. Het OCMW betaalt dan de kosten van de dringende medische hulp aan de zorgverstrekker.

hierdoor een eerste beeld van de groep van daklozen krijgt, moet men zich er steeds van bewust zijn dat het werkelijke aantal daklozen hoger ligt, aangezien de daklozen die niet door de opvangvoorzieningen worden bereikt niet meegeteld worden.²⁹

Gent heeft er voor gekozen om geen telling te organiseren zoals in Brussel in 2008. Om beter inzicht te krijgen in de problematiek van de Gentse dak- en thuisloosheid is een bevraging georganiseerd van de gebruikers van de acute nachtopvang.³⁰

Elk jaar opnieuw rijst de vraag naar uitbreiding van de acute nachtopvang tijdens de winter en wordt dit in de werkgroep dak- en thuislozen van het Gentse Lokaal Sociaal Beleid besproken. Vier vragen worden daarbij steevast gesteld en bediscussieerd :

- (1) Hoe kunnen we vermijden dat mensen 's nachts buiten zouden moeten slapen bij gebrek aan een eigen slaappleats ?
- (2) Hoe kunnen we vermijden dat de vraag naar acute nachtopvang net door het aan te bieden, gecreëerd wordt (o.a. door een verhoogde immigratie) ?
- (3) Is acute nachtopvang de meest efficiënte en effectieve manier om buitenslapen te voorkomen en staat het een structurele oplossing niet in de weg ?
- (4) Wat is het gevolg van een uitbreiding van de acute nachtopvang tijdens de winter op het algemeen daklozenbeleid in Gent

Op basis van deze discussie, is besloten tot een gerichte uitbreiding van het aantal bedden in de winter onder bepaalde toelatingsvoorwaarden.

Unieke gebruikers

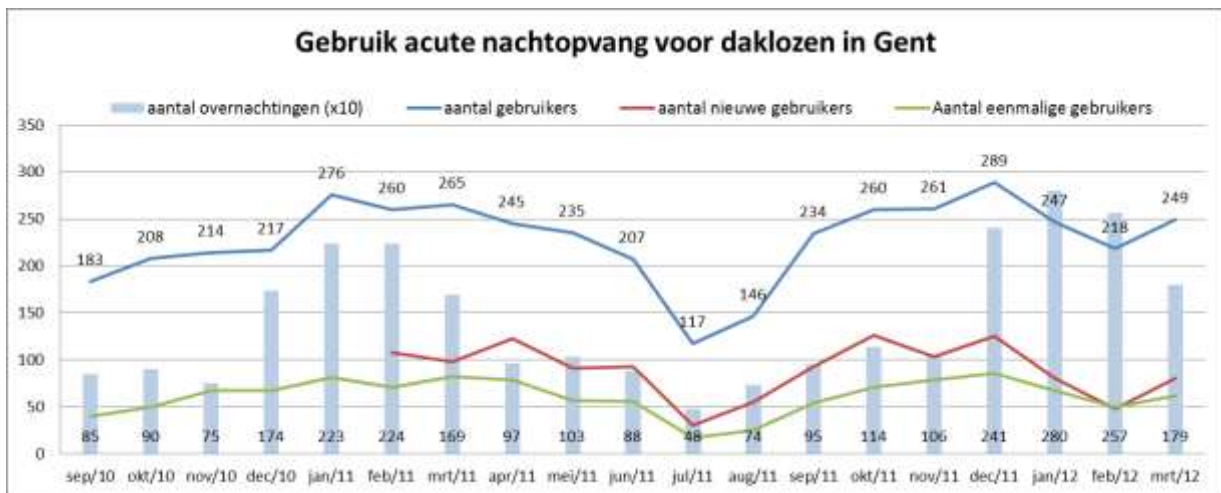
Het aantal unieke gebruikers in de acute nachtopvang schommelt sterk van maand tot maand. Globaal overnachten tussen de 200 en 300 daklozen maandelijks in de nachtopvang. Dit geldt het hele jaar door (met uitzondering van juli en augustus³¹). Het aantal gebruikers is in de wintermaanden niet beduidend hoger of lager dan in de andere seizoenen.

Ook het aantal kinderen en vrouwen schommelt sterk van maand tot maand. In de winter 2011-2012 waren 10 tot 15 % gebruikers jonger dan 18 jaar, 20 tot 25 % van de daklozen waren vrouwen. Deze percentages liggen niet hoger of lager dan de andere seizoenen.

²⁹ Bron: www.armoedebestrijding.be

³⁰ Acute nachtopvang (voor daklozen) is een slaapvoorziening voor mensen die omwille van uitzonderlijke onvoorziene omstandigheden niet weten waar ze de komende nacht terecht kunnen. De opvang is enkel 's nachts open. Er is naast een bed in een één- of meerpersoonskamer of slaapzaal, meestal ook een avondmaal, een ontbijt en de mogelijkheid tot douchen. Het beschut kunnen slapen in een bed is een humanitair recht. In Gent beiden twee organisaties acute nachtopvang: CAW Artevelde en Huize Triest – Gemeenschapshuis Tabor.

³¹ In juli en augustus is Huize Triest volledig gesloten. CAW is gesloten tijdens de Gentse Feesten.



Het aantal nieuwe gebruikers per maand schommelde in de winter 2011-2012 tussen de 20 en 40 %. Dit is lager dan in de rest van het jaar waar maandelijks tussen ca 40 en 50 % nieuwe gebruikers geregistreerd worden. Het aantal jaarlijkse gebruikers van de nachtopvang situeert zich tussen 1300 en 1400 (waarvan ca 1/3 tot ¼ eenmalige gebruikers).

Overnachtingen

Voorbij de winter 2011-2012 zijn er maandelijks ca 2500 tot 2800 overnachtingen geregistreerd. Dit is een bezetting van ca 100 %. Het aantal overnachtingen staat m.a.w. rechtstreeks in verhouding met de capaciteit aan bedden. Vorig winter was het aantal overnachtingen ca 10 % lager. Ook toen stond dit rechtstreeks in verhouding met de overnachtingscapaciteit.³²

Frequentie van gebruik

Door het opheffen van het maximaal aantal nachten in de acute nachtopvang, stijgt in de winter 2011-2012 het aantal overnachtingen naar gemiddeld 12 nachten per persoon. Ongeveer de helft van de gebruikers slaapt meer dan 10 nachten per maand in de acute nachtopvang. Deze chronische gebruikers gebruiken ca. 63% van de beschikbare bedden. Het aantal eenmalige gebruikers van de nachtopvang situeert zich maandelijks tussen de 25% en 30 %. Dit is in de loop van het jaar niet anders.

De werking van de 'nachtopvang plus' in de Vlaamse kaai is ook tijdens de winter blijven bestaan. Deze chronische nachtopvang had een bezetting van ca 70%. De bezetting van de chronische nachtopvang had te lijden onder de soepele regeling van de gratis winteropvang. Na het einde van de winteropvang half maart 2012, zien we opnieuw een toename in gebruik van de 'nachtopvang plus' tot ongeveer 90 %.

Daklozenprofiel

Om een beter zicht te krijgen op wie er gebruik maakt van de nachtopvang, wordt door de organisaties waar de daklozen om de twee weken moeten langsgaan, een standaard vragenlijst afgenomen³³. Er worden hen tien vragen gesteld :

- Hoe oud ben je ?

³² Huize Triest had tijdens de winter 2010-2011 16 bedden ter beschikking. Dit is na de winter vorig jaar opgetrokken naar 22 bedden.

³³ De vragenlijsten werden niet door alle toeleiders op dezelfde manier afgenomen. Hierdoor ontstaat er mogelijks een licht verschil tussen de resultaten en de werkelijkheid. Het groot aantal onbekende is een typisch verschijnsel voor de daklozenpopulatie, en wordt ook veroorzaakt door de manier van afname. Er wordt in de toekomst aan deze tekortkomingen gewerkt.

- Ben je een man of een vrouw ?
- Welke nationaliteit heb je ?
- In welk land ben je geboren ?
- Waar sliep je het laatst (voor je in de nachtopvang terecht kwam) ?
- In welke stad, regio of land was dat ?
- Waar heb je de voorbije maand overal verbleven ?
- Met wie ga je in de nachtopvang slapen ?
- Hoelang ben je al dakloos ?
- Welke problemen heb je de voorbije maand allemaal gehad ?

De resultaten van deze bevraging zijn niet altijd uniform afgenomen. Hierdoor is er mogelijks een licht afwijkend resultaat t.o.v. de werkelijkheid. Deze foutenmarge brengt echter de grote vaststellingen niet in het gedrang.

Grote tendensen in de bevraging zijn:

- De grootste groep van gebruikers is tussen de 30 en 40 jaar. Er zijn ook veel minderjarigen.
- Een grote groep gebruikers slaapt regelmatig in openlucht, openbare ruimte, caravans, kraakpanden en andere tijdelijke gebouwen. Een kwart van de gebruikers slaapt ook regelmatig bij vrienden of familie.
- Ongeveer een vierde van de daklozen zijn vrouwen.
- De intra-Europese immigratiegolf is ook zichtbaar in de daklozenpopulatie.
- Ongeveer de helft van de daklozen komt alleen naar de nachtopvang, andere helft komt met partner, kinderen, familie.
- De meest voorkomende problemen (naast dakloosheid) zijn uithuiszetting, einde huurcontract, verslaving, schulden, migratieproblemen.

4. Toeristen

4.1. Dagtoerisme

Toerisme Vlaanderen heeft 2.000 panelleden (1.500 Vlamingen, 200 Brusselaars en 300 Walen) gedurende een 1 juli 2010 en 30 juni 2011 wekelijks bevestigd over hun daguitstappen³⁴. Het is het allereerste onderzoek waarin de activiteiten van Vlamingen, Walen en Brusselaars tijdens daguitstappen uitgebreid onder de loep is genomen. (Toerisme Vlaanderen, Steunpunt Toerisme en Recreatie, & provinciale toeristische organisaties, 2011)

Uit het onderzoek blijkt dat ruim een kwart van de Vlamingen minstens één keer per maand een daguitstap maakt. Hun voorkeur gaat daarbij uit naar bestemmingen binnen het Vlaams Gewest (68%). Daarnaast trekken ze er ook wel vaker eens een dagje op uit naar Wallonië (11%), Brussel (8%), en Nederland (6%).

Binnen Vlaanderen gaan de daguitstappen van Vlamingen in één op de vijf gevallen richting Kust. Daarnaast zoeken de Vlamingen in belangrijke mate de Vlaamse regio's (44%) en de kunststeden (36%) op als dagtoeristische bestemmingen.

Kunststad Gent geliefd bij Vlaamse dagtoeristen

Vlamingen houden van Gent voor een dagje uit. Na Antwerpen en Brussel neemt de stad, ondanks de afwezigheid van topattracties zoals pret- en dierenparken, binnen de kunststeden over het onderzochte jaar heen een derde plaats in met een marktaandeel van 18%. Door de Gentse feesten krijgt de dagtoeristische attractiviteit van de stad tijdens de zomermaanden nog een flinke stimulans (2de meest populaire kunststad bij de Vlamingen met een marktaandeel van 21%). Ook bij de Brusselaars gaat een dagje uit naar één van de kunststeden wel vaker (13%) richting Gent, terwijl de Walen die keuze slechts in beperkte mate (2%) maken. Vlaamse dagtoeristen in Gent hebben een typisch stedelijk activiteitenprofiel: ze willen de stad ontdekken (38% stadsbezoekers), er de evenementen bijwonen (21% bezoekers evenementen), gaan winkelen (16% funshoppers), proeven van cultuur en erfgoed (14% cultuur- en erfgoedzoeker). Ze besteden tijdens zo'n daguitstap in Gent gemiddeld €45 per persoon.

4.2. Overnachtingen

Een aanzienlijk aantal toeristen blijven in Gent overnachten. Het aantal overnachtingen, zowel hotel- als andere overnachtingen, neemt de laatste jaren sterk toe en bedraagt 853.004 overnachtingen in 2011. Bijna tweederde van deze overnachtingen is in het kader van ontspanning, congrestoerisme en zakentoeerisme nemen elk een zesde voor hun rekening. Congrestoerisme is in Gent sinds 2005 meer dan verzesvoudigd, en is in 2011 goed voor 156.546 overnachtingen.

Zakentoeerisme, dat een dieptepunt kende in 2009, kent een heropleving en is in 2011 goed voor 151.062 overnachtingen.

Naast 33 hotels met in totaal 1.883 kamers, een viersterren camping en een jeugdherberg met 106 slaappleaatsen zijn er in Gent ook een 70-tal kwalitatieve Bed&Breakfasts met 200 kamers. Dit laatste segment blijft groeien. Momenteel zijn hier nog geen overnachtingscijfers voor gekend.

³⁴ Alle daguitstappen die op meer dan 20 km van huis plaatsvinden (behalve bij toertochten te voet, per fiets, per paard) én waarvoor men minimaal 4 uur van huis is, zonder dat daarbij een overnachting plaatsvindt, werden in rekening gebracht.

Niet inbegrepen zijn:

- bezoek uitsluitend aan familie, vrienden en kennissen
- dagtochten vanuit een vakantieadres of tweede verblijf
- uitstappen met een routinematig karakter

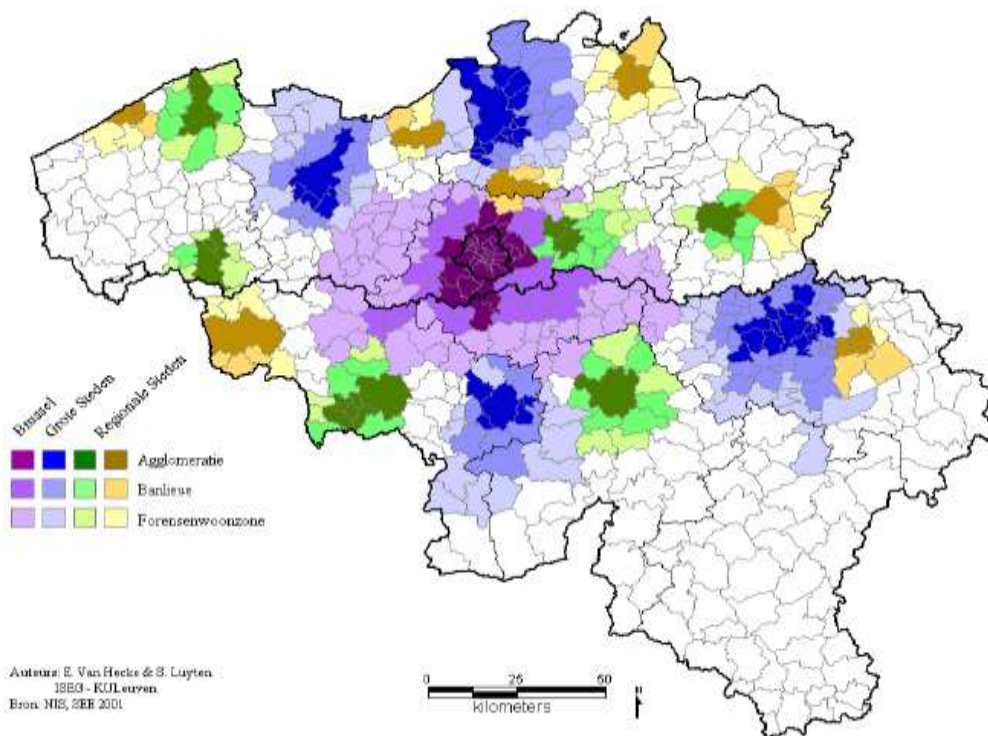
5. Slot

5.1. Over stadsgewesten en centrumsteden

Pendelaars, toeristen, scholieren en studenten: het zijn indicaties in wat doorgaans benoemd wordt met *centrumstad* en *centrumfuncties*, *stadsregio* of *stads(pendel)gewest*.

Met de introductie van het 'grootstedelijk of regionaalstedelijk gebied' volgens het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, worden in het Vlaams Gewest 13 *centrumsteden* onderscheiden, waaronder Gent (Stad Gent, 2003).

De introductie van '*stadsgewesten*' gebeurde veel eerder. Met de volkstellinggegevens van 1970 zijn 15 Belgische stadsgewesten afgebakend, met hun belangrijke structurerende rol in de Belgische ruimte door hun concentratie aan economische activiteiten en de fluxen van pendel die ze induceren (pendelgewesten). (Van der Haegen & Pattyn, 1979) Hoewel deze stadsgewesten als uiterst dynamisch worden beschouwd en het vastleggen van een statische grens hiervoor principieel verworpen wordt, wordt een begrenzing als technische momentopname wenselijk voor zowel wetenschappelijk werk als voor beleidsdocumenten. In de decennia daaropvolgend kennen de begrenzingen van de stadsgewesten elke tien jaar een herziening - op basis van gegevens uit de volkstelling 1981, 1991 en 2001. Nog steeds zijn de stadsgewesten een realiteit in de Belgische ruimte : morfologische en functionele relaties tussen de geleidingen zijn nog steeds van die aard dat ze duidelijk in kaart gebracht kunnen worden. (Luyten & Van Hecke, 2007)



Kaart: De Belgische stadsgewesten, 2001.

Of het nu om stadsgewesten of centrumsteden gaat: Antwerpen en Gent worden omwille van de schaalgrootte als 'grote steden' benoemd. Daarna volgt de groep (andere) centrumsteden (11), en daarna een grote groep van kleinere regionale steden.

5.2. Over centrumfuncties

Kortweg zijn centrumfuncties die functies met een breder bereik dan de grenzen van de stad/gemeente op wiens grondgebied de centrumfuncties gelokaliseerd zijn. En op die manier kunnen alvast centrumfuncties toegewezen worden aan zowel centrumsteden als kleinere regionale steden.

5.2.1. Centen in het spel

Het delicate van dit verhaal komt bovendrijven als het over de verdeling van kosten en baten voor deze zogenaamde centrumfuncties gaat: het gevolg is immers dat de stad/gemeente kosten maakt waarvan het niet verantwoord zou zijn dat de financiering ervan volledig op de eigen belastingplichtige inwoners en bedrijven wordt verhaald.

Zo benadert het Gemeentefonds vandaag (decreet 5 juli 2002) de centrumfunctie op twee manieren, nl. via een systeem van voorafnames op basis van het aantal inwoners (zoals Gent en Antwerpen) en via het honoreren van twee elementen van de centrumfunctie zelf: het aantal leerlingen middelbaar onderwijs, hoger onderwijs, deeltijds kunstonderwijs en volwassenenonderwijs en het aantal werkplaatsen op het grondgebied.

Een werknota uit de VVSG (Leroy, 2011) argumenteert met cijfermateriaal dat kleinere regionale steden ook voor deze twee elementen hoger dan gemiddeld scoren.

Het definiëren en meetbaar maken van centrumfuncties heeft duidelijke consequenties aan de inkomstzijde van steden (en gemeenten).

5.2.2. Centrumfuncties gemeten in de stadsmonitor

In de stadsmonitor voor Vlaamse duurzame en leefbare steden (opgemaakt voor de 13 centrumsteden) is slechts één indicator als dusdanig gedefinieerd: “Dit is een indicatie van de centrumfunctie op het vlak van het secundair onderwijs (Bral, et al., 2011: 96)”. Het gaat dan concreet over ‘de aantrekkingskracht van het secundair onderwijs in de centrumsteden’.

Elders in de stadsmonitor wordt de stad-rand problematiek gevat in de volgende indicatoren “regionale spreiding van lokale dienstencentra”, “regionale spreiding van voorschoolse kinderopvang”, “regionale spreiding van residentiële ouderenzorg” en “spreiding van sociale huurwoningen”.

Zo is bijvoorbeeld de spreiding van de lokale dienstencentra in de stad de verhouding van het aantal voorzieningen in de stad tegenover het aantal inwoners in de stad. De spreiding van de lokale dienstencentra in de stadsrand is de verhouding van het aantal voorzieningen in de stadsrand tegenover het aantal inwoners in de stadsrand. De stadsrand is de som van alle gemeenten die grenzen aan het grondgebied van de centrumstad zelf. Beide verhoudingen worden zelf een ratio. Wanneer in een stad meer lokale dienstencentra per inwoners aanwezig zijn dan in de randgemeenten, dan is de waarde groter dan 1. Een score van minder dan 1 betekent dat er meer dienstencentra per inwoners aanwezig zijn in de rand dan in de steden. Voor Gent is de score 1,59 voor 2011 (Bral, et al., 2011).

Deze indicatoren over de regionale spreiding informeren vooral over de kansen van de inwoners om in de directe woonomgeving van de stad en de stadsrand over een zorginstelling te beschikken. Het evenwicht tussen de stad en de stadsrand komt in beeld. Door een evenredige spreiding over de stad en de stadsrand worden inwoners niet uitgesloten van deze basisvoorzieningen.

5.2.3. Andere centrumfuncties

Naast het pendelgewest en het duidelijke positieve saldo aan inkomende pendel naar Gent – onder werknemers, naast het duidelijke studentenstad en scholierenstad-verhaal, naast de cijfers rond

toerisme, naast wat in de stadsmonitor beschreven is, zijn er nog feiten en cijfers te vinden omtrent exponenten of indicaties van de Gentse centrumfunctie. Zo is Gent politieel een ééngemeentenzone en de veiligheidsproblemen zijn stadsregionaal. De Brandweer is het enige beroepskorps in de regio met een aantal 'beschermde gemeenten'. En zo zijn er vast nog te benoemen. De VVSG nota (Leroy, 2011) maakt een lange lijst van beschikbare statistieken die "mogelijk ook samenhangen met de centrumfunctie."

De vraag blijft: hoe maken we ze meetbaar, deze centrumfuncties, en vergelijkbaar met de andere centrumsteden en/of de gemeenten? De valkuil is ook dat ruwe cijfers en aantallen geen verhoudingen in kaart brengen. In die zin is de indicatoren-oefening en omkadering in de stadsmonitor genuanceerder dan de aantallen-lijst in de VVSG-nota, en schetst deze eerste een juister (maar nog erg partieel) beeld.

5.3. Uitleidend

Bovenop of parallel aan de centrumfuncties kan een (centrum)stad een bijzondere aantrekkingskracht uitoefenen omwille van bijvoorbeeld een grotere anonimiteit die mogelijk is in een stedelijke omgeving (zie voorafgaand, bv. mensen zonder wettig verblijf, e.a.). Op die manier combineert een (grote) stad centrumfuncties met grotere/andere maatschappelijke problemen en dito kansengroepen.

Het operationaliseren en dus meetbaar maken van centrumfuncties maakt dus idealiter de combinatie tussen schaalgrootte (zie stadsgewesten), centrumfuncties, en aanwezigheid van typische maatschappelijke problemen en kansengroepen.

Het Steunpunt voor Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen SBOV ging in een onderzoeksproject (2010) op zoek naar een empirische onderbouw van de centrumfuncties in de stadsregio's. Een antwoord op de vraag in hoeverre centrumfuncties meetbaar zijn (Vermeersch, et al., 2009) is negatief. Een kwalitatieve bestuurlijke uitdieping en vergelijking (Decorte, Vermeersch, Wayenberg, & De Rynck, 2010) (Turnhout en Kortrijk) botst op de vaststelling van een gebrek aan datamanagement en het gebrek aan zicht op gebruikersgroepen en – stromen binnen de door de steden aangeboden dienstverlening.

Daarnaast blijkt dat er geen theoretische basis is om te spreken over 'de' centrumfuncties in 'de' stadsregio's.

Tegen de achtergrond van de verdeelsleutel in het Gemeentefonds is het van belang om consensus te vinden in de oplossing van voorliggende onderzoeksvraag.

Bibliografie

- Bral, L., Jacques, A., Schelfaut, H., Stuyck, K., & Vanderhasselt, A. (2011). *Stadsmonitor 2011 - Een monitor voor leefbare en duurzame Vlaamse steden*: Agentschap voor Binnenlands Bestuur.
- De Groote, P., & Truwant, V. (2003). *Demografie & Samenleving*. Leuven: Universitaire Pers Leuven.
- Decorte, A., Vermeersch, T., Wayenberg, E., & De Rynck, F. (2010). *Project: SBOV II: B-project: Empirische onderbouw van de centrumfuncties in stadsregio's. Onderzoek naar aspecten van stadsregionale verevening*
- Groupe d'étude de Démographie Appliquée (UCL), & Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding (2009). *Migraties en migrantenpopulaties in België*
- Kot@gent (2010). *Marktonderzoek: homes UGent en privé-kotmarkt. Onderzoek i.o.v. Sociale raad*.
- Leroy, J. (2011). *De centrumfunctie van regionale steden - VVSG werktekst*.
- Luyten, S., & Van Hecke, E. (2007). *De Belgische Stadsgewesten 2001*.
- NMBS (2012). van <http://www.b-holding.be/projecten/gent-st-pieters>
- ResearchNed (2009). *Studentmonitor Vlaanderen 2009. Socio-economische kenmerken van studenten in het hoger onderwijs. Bevraging in opdracht van het Departement Onderwijs Vlaanderen*.
- Sociale Zekerheid (2012). Wat is de vergrijzing van de bevolking ? : inleiding.
https://www.socialsecurity.be/CMS/nl/about/displayThema/about/ABOUT_5/ABOUT_5_1/A_BOUT_5_1.xml
- Stad Gent (2003). *Ruimtelijk Structuurplan Gent*. Gent: Dienst Stedenbouw en Ruimtelijke Planning.
- Stad Gent (2008). *Gent in cijfers 2008: Verhuisbewegingen naar, uit en binnen Gent*. Gent: Dataplanning en Monitoring.
- Stad Gent (2009). *Gent: woonstad, nieuwe woontrends. Samenvatting van de Gentse woonstudie*. Gent: Stad Gent.
- Stad Gent (2010a). *Gent in cijfers: 2010 - Gent gezien door Gentenaars: ABIS - Data-Analyse & GIS*.
- Stad Gent (2010b). *Het Ruimtelijk Structuurplan Gent - Naar een kwaliteitsvolle en open stedelijke ruimte*: Dienst Stedenbouw en Ruimtelijke Planning.
- Stad Gent (2012a). *Demografische gegevens 2011*: Dienst Burgerzaken.
- Stad Gent (2012b). *Gent in cijfers 2012 : Gent, stad van Gentenaars én studenten*.
- Stad Gent (2012c). *Onderzoek en cijfers - Bijlage 1 bij Beleidsplan Etnisch-Culturele diversiteit 2012-2014 (Samen kan ook anders)*.
- Stad Gent (2012d). *Studentenonderzoek - ongepubliceerde versie*. ABIS - Data-Analyse & GIS.
- Studiedienst van de Vlaamse Regering (2011). *SVR-projecties van de bevolking en de huishoudens voor Vlaamse steden en gemeenten, 2009–2030*
- Toerisme Vlaanderen, Steunpunt Toerisme en Recreatie, & provinciale toeristische organisaties (2011). *Pilootonderzoek naar daguitstappen van de Belg - Finale Rapportage 01/07/2010 - 30/06/2011*.
- Van der Haegen, H., & Pattyn, M. (1979). *De Belgische stadsgewesten. Statistische en Econometrische Studieën*, 59.
- Vanderbiesen, W. (2010) *De Vlaamse centrumsteden in kaart gezet: lokale arbeidsmarktindicatoren en pendel als graadmeter van de lokale arbeidsmarktdynamiek.: Vol. 4: Steunpunt Werk en Sociale Economie*.
- Vermeersch, T., Wayenberg, E., De Rynck, F., Reynaert, H., Steyvers, K., & Ackaert, J. (2009). *Empirische onderbouw van de centrumfuncties in stadsregio's - Onderzoek naar aspecten van stadsregionale verevening. Rapport fase 1.: SBOV - Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen*.

